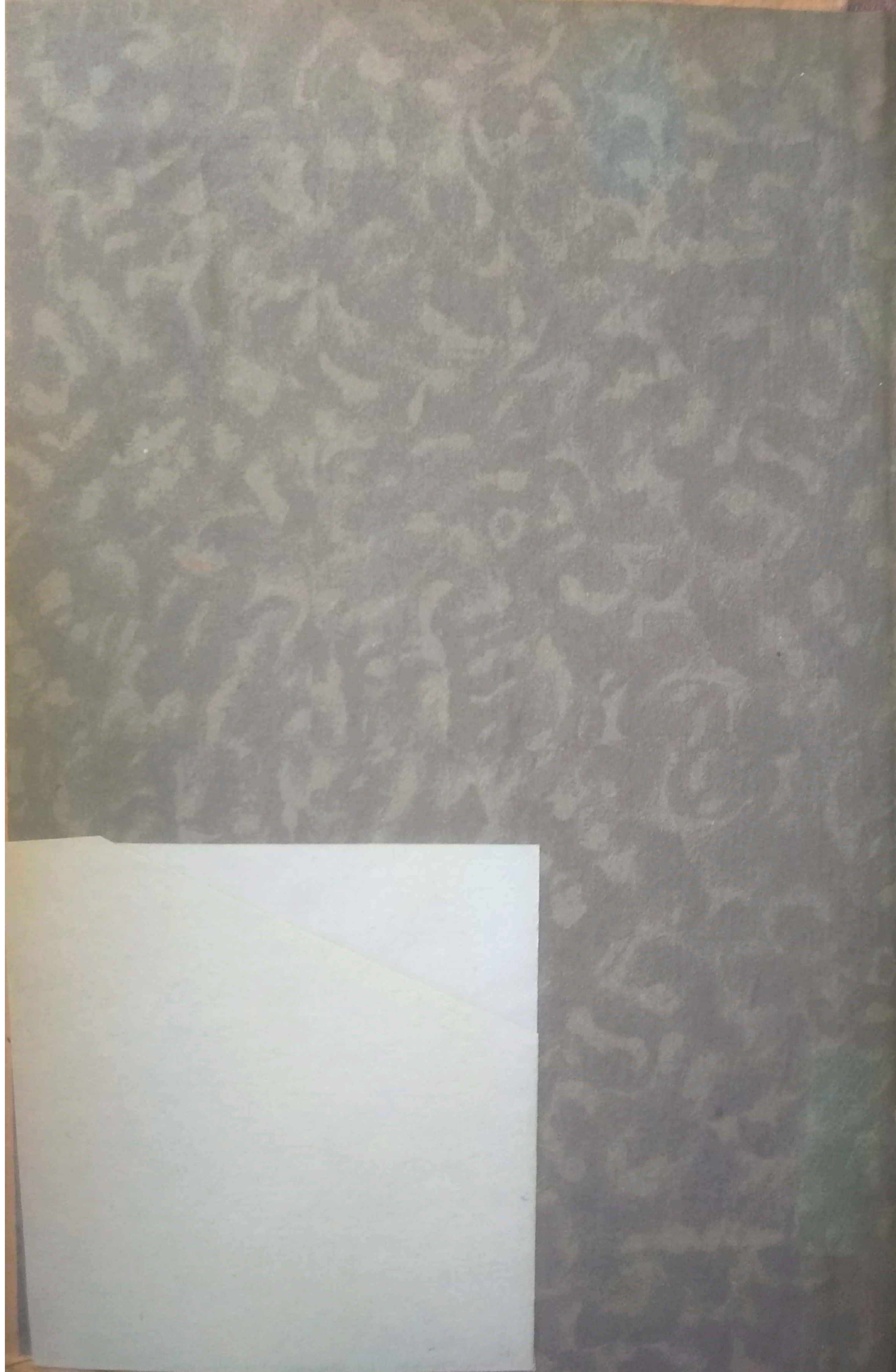
Κ. ΤΟΠΧΑΡΑ

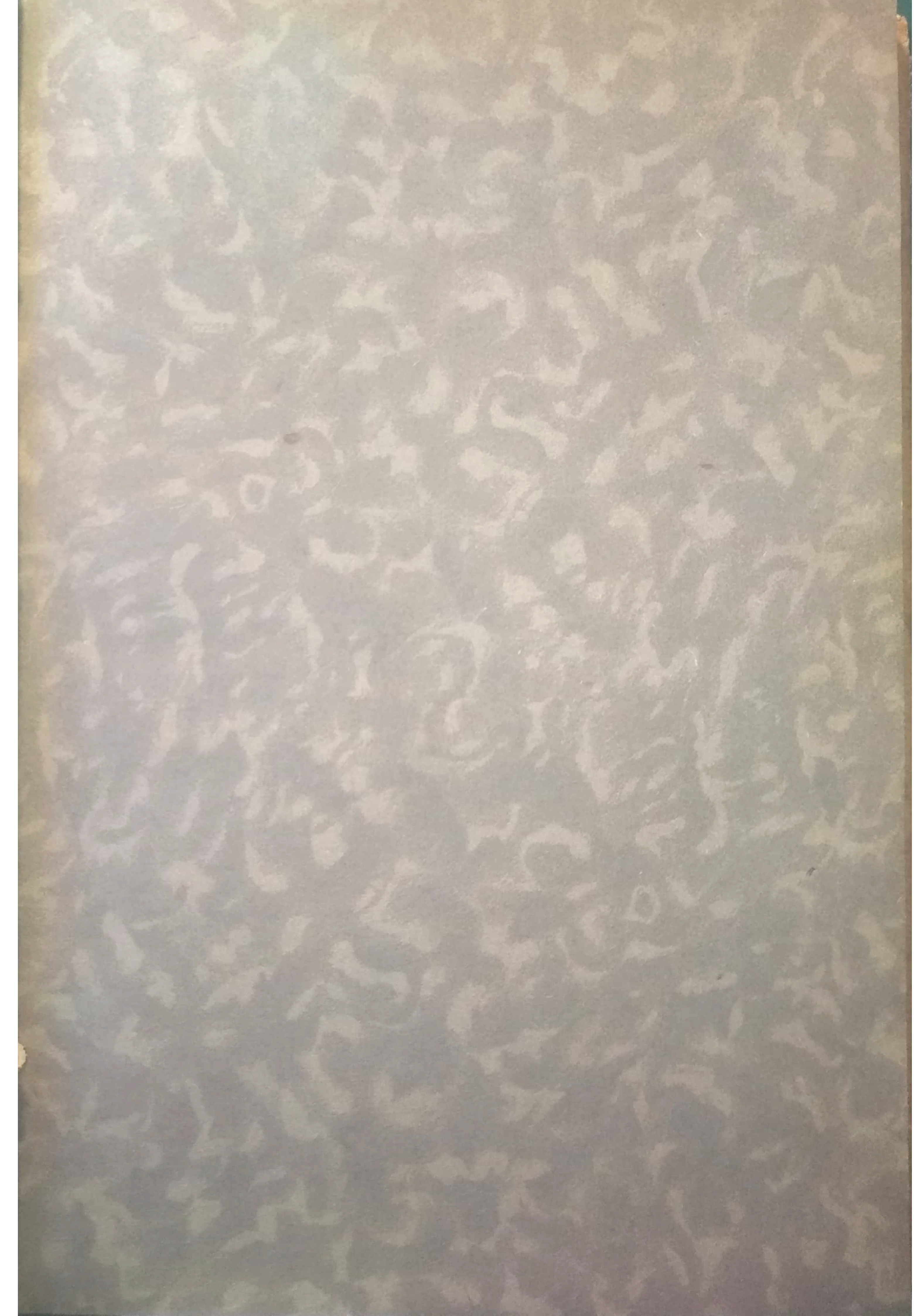
ΒΙΒΛΙΟ
ΤΙΣ ΕΛΙΝΙΚΙΣ ΓΛΟΣΑΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΣΚΟΛΙΟ

ΓΡΑΜΑΤΙΚΙ
ΚΕ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΦΤΕΡΟ

„ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“
1933

К. ΤΟΠΧΑΡΑ

ΒΙΒΛΙΟ
ΤΙΣ ΕΛΙΝΙΚΙΣ ΓΛΟΣΑΣ

ΓΡΑΜΑΤΙΚΙ ΚΕ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΣΚΟΛΙΟ

ΔΕΦΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

3-ος κε 4-ος ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Κατα το επικιρομενο αντιςτιχο ςταθεροπιιμενο ροσικο

Επικιρομενο απτον διεφθιντι τυ Β. Κ. ΚραιΟΝΟ

ΡΟΣΤΟΒ-ΝΤΟΝ
ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ"
1933

§ 1. Ι ένοςι τον λέκςεον ςτιν πρότας.

Προι.

1. Με κόκινι φλόγα ςκεπάςτικε ι ανατολι.
2. Τα λύλυδα τον κάμπον με δρόςο ποτιςτίκανε.
3. Πίςο απο το ποτάμι τυ χοριυ ζβίςανε τα φότα.
4. Τα κοπάδια κςεκινίςανε για τι βοςκι.
5. Σταχτέρι ομίχλι πλει προς τα ςίνεφα.
6. Καραβάνια χινον τρέχυνε στα λιβάδια.

Γίμναζμα. 1. Διαβάςτε τα παραπάνο. Τί μέςα ςάφτα περιγράφετε; Τί μας λέγι ι πρότι πρόταςι; Τί ι δέφτερι; Τί ι τρίτι; ι τέταρτι; ι πέμτι; ι έχτι; Αντιγράπςτε τις πρόταςες **για τα λυλύδια, τα φότα, τα κοπάδια.**

Χινόπορο.

1. Εφταςε το πλιχτικο χινόπορο. 2. Κάθε μέρα αδιάκοπα πςιχαλίζι. 3. Δινατος αγέρας αποςπα τα φίλα απο τα δέντρα. 4. Τα πυλια φέβγυνε ςτο νότο.

Γίμναζμα 2. Απαντίςτε γραφτα ςτις ερότιςες μόνο με διο λέκςες. Ι λέκςες αφτες ας ενένοντε ι μια με τιν άλι.

Π. Χ.[1]: Εφταςε το χινόπορο. Το πλιχτικο χινόπορο.
1. Εφταςε (πιο;)... Χινόπορο (τί λογις;)...
2. Πςιχαλίζι (πότε;)... Πςιχαλίζι (πός;)...
3. Ο αγέρας (τί κάνι;)... Αποςπα (τί;)... Αποςπα (απο πυ;)... Αγέρας (τί λογις;)
4. Φέβγυνε (πια;)... Φέβγυνε (πύ;)...

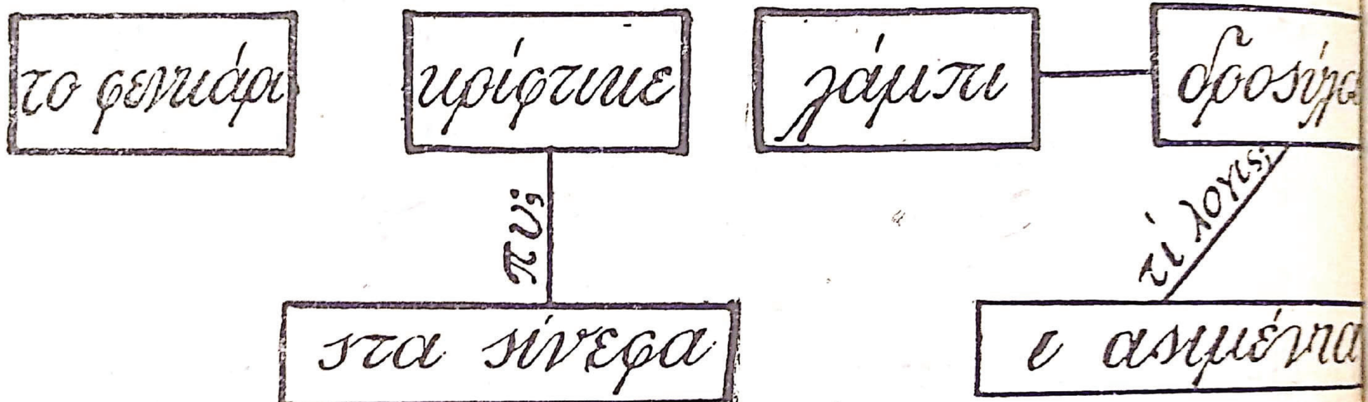
[1]) Π. Χ. — παραδίγματος χάριν

Ι λέκςες στιν πρότας ενόνοντε ι μια με τιν άλι κατ'ένιαν. Ι ένοςι αφτι μπορι να φανι με τι βοίθια τον εροτίςεον.

Γίμναζμα 3. Δίχστε με τι βοίθια τυ ςχεδιαγραφίματος κε τον εροτίςεον, πὸς ενόνοντε ι λέκςε: αναμετακςί-τυς στις ακόλυθες πρότασες.

Το φενκάρι κρίφτικε στα ςίνεφα. Ζβίνυνε τα άστρα στον υρανο. Προς τον ποταμο απλόθικε ι ομίχλι. Λάμπι ι ασιμένια δροςύλα.

Τρέμι το εβλίγιστο καλάμι. Φιςα λαφρος αγέρας. Π.Χ.

Γίμναζμα 4. Σχιματίστε πρότασες απο τις παρακάτο λέκςες. Τις λέκςες αλάκςτε, έτςι όπος απετι ι ένοςί-τυς στιν πρότασι. Τις ιπογραμιζμένες λέκςες αφὶστε έτςι, όπος ίνε.

1. Φιςυν **αγέρας**, κρίος.
2. Πέτακςαν, ςε, χόρα, ζεστο, τα **πυλια**.

3. Τα ςιτιρα, ι κολχόζνικι, κάμπι, απο, μάζεπςα.
4. Τρέμυνε, καλάμι, το εβλίγιςτο.

Γίμναξμα. 5. Πάνο ςάφτες τις ικόνες γράπςτε διίγιμα «Θίελα ςτο δάςος». Πόςες πρότασες έχι το διίγιμά-σας; Για πιόνα ί για πιο μιλι ι καθεμια πρότασι;

Γιμναξμα 6. Πάρτε ένα απ' τα ακόλυθα θέματα κε πάνο ςάφ'ο ςχιματίςτε κε κατόπιν γράπςτε ςίντομο διίγιμα. Απο πόςες πρότασες αποτελέςτικε το διίγιμά-σας; Για πιο να γίνετε λόγος ςτιν καθεμια πρότασι;

1. Πός έγινε πιρκαια ς'εμας;
2. Πός ςτο κολχόζι-μας προτοφάνικε το τράχτορ (ι θεριςτικι, ι αλονιςτικι, μιχανι).
3 Τί ίδαμε ςτο ζοοπάρκο.

§ 2. Υςιαςτικο.

Γίμναξμα 7. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε ςιμπλιρόςτε. Εκι όπυ ίνε τελίες βάλτε τιν κατάλιλι λέξι.

Εκίνος πυ ράβι τα ρύχα λέγετε...
Εκίνος πυ γιατρέβι τυς άροςτυς, λέγετε...
Εκίνος πυ διορθόνι τα ορολόγια, λέγετε...
Εκίνος πυ κόβι κςίλα, λέγετε...
Εκίνος πυ βάλι τα τζάμια, λέγετε...
Εκίνος πυ καλιεργι τον κίπο, λέγετε...
(κιπυρος, τζαμτζις, κςιλοκόπος, ορολογας, γιατρος, ράφτις).

Γίμναξμα 8. Γράπςτε ςτιν αρχι **πιος ζι ςτο δάςος** κε κατόπιν **τί φιτρόνι ςτο δάςος**.

Πέφκο. Λαγος. Ανθεμίδα. Λίκος. Λεφτοκαρόνας. Σκαντςόχιρος. Φράυλα. Αλεπυ. Φτέρι. Ελάτι. Λάφι. Λέφκι. Κύκος. Αρκύδα. Γεράκι. Μανιτάρια. Ραδίκι. Αιτος. Κςιλοφάγος.

Τζακάλι. Τςίχλα. Κόρακας. Κράνια. Πέρδικα. Κόςιφος Αν-τριάλα. Γεράνι.

Γίμναζμα 9. Αντιγράπςτε τις ονομαςίες τον αγροτικον εργαλιον κε μιχανον.

Αλέτρι, τράχτορ, ςφιρι, δρεπάνι, κομπάιν, ατμομιχανι, δικράνι, ποδίλατο, λιχμιτίρι, αφτοκίνιτο, φτιάρι, αεροπλάνο, μακέλι, ντιριζζαπλ, χτένι, τραμβάι, καζάνι, βολοκόπος, ζμίλι, βιδολόγος.

Γίμναζμα 10. Γράπςτε τί ίδατε στο δρόμο, με τιν ακόλουθι σιρα: πρότα στιν ερότιςι **πιος ίνε αφτος;** κε ίςτερα στιν ερότιςι **τί ίνε αφτο;**

Γίμναζμα 11. Αντιγράπςτε τις ονομαςίες τον πραμάτον με τιν ακόλουθι ςιρα: πρότα τις ονομαςίες τον επίπλον, ίςτερα τις ονομαςίες τον σκεβον.

Καναπες. Καςτρύλια. Τςυκάλι. Τραπέζι. Ποτίρι. Σκαμνι. Φλιντςάνι. Πινάκι. Πιάτο. Τάςι. Σκεβοτόλαπο. Κραςοπότιρο. Κρεβάτι. Σαμαβάρι. Πολιθρόνας. Καρέκλα. Ζαχαροθίκι. Σκρίνο. Βαρέλι. Βέτρο. Εταζζέρα. Κάδος. Ρυχοτόλαπο. Πιθάρι. Γαράφα. Τζάινικο. Λαγίνι.

Γίμναζμα 12. Αντιγράπςτε στιν αρχι τα ονόματα τον ζόον κε κατόπιν τα ονόματα τον πυλιον.

Αιτος. Λίκος. Κορόνα. Κατςκάρα. Αλεπυ. Σπυργίτις. Μελιςοφάγος. Σκίυρος. Τιφλοπόντικος. Κςιλοφάγος. Ορνιθα. Περιςτερα. Τίγρις. Κύκος. Αιδόνι. Μαβροπύλι. Λιοντάρι. Γλάφκα. Γεράκι. Κίςα. Αρκύδα. Γλάρος. Χίνα. Τζακάλι. Χελόνι. Ορτίκι. Σκαντςόχιρος. Γέρανος. Κυνάδι.

Γίμναζμα 13. Αντιγράπςτε τις παρακάτο ονομαςίες τον ζόον, πυλιον, εργαλιον κε αντικιμένον. Βαλτε μπροςτα απο κάθε ονομαςία ένα απο τα άρθρα **ο, ι, το** εκίνο πυ τεριάζι.

Περιςτερα. Αρκύδα. Σφιρι. Εταζζέρα. Βέτρο. Αλέτρι. Λιοντάρι. Χελιδόνι. Κορόνα. Αλεπυ. Βολοκόπος. Τραπέζι. Καρέκλα. Φτιάρι. Λίκος. Κοριδαλος. Αιτος. Τζακάλι. Δρε-

πάνι. Καναπες. Σέτι. Πςαλίδι. Αγελάδα. Ορνιθα. Αλογο. Μαχέρι. Λάμπα. Καςτριύλια.

Γίμναζμα 14. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Εκι όπυ ίνε τρις τελίες, βάλτε τιν κατάλιλι λέκςι, πυ να διλόςι, τί ίνε αφτι, ίτε αφτα για τα οπία γίνετε λόγος. Μπροςτα ςτις ονομαςίες βάλτε το άρθρο, πυ τεριάζι.

Ο πςίλος, ι μία, ι μέλιςα, ι πεταλύδα ίνε **έντομα.**
περιςτερα, κορόνα, χελιδόνι, ςπυργίτις ίνε....
μπαρμπύνι, κέφαλος, θίρςα, ζμαρίδα ίνε....
λίκος, αλεπυ, τίγρις, λαγος ίνε....
λέφκι, ελάτι, πέφκο, καρίδια ίνε....
παπαρύνα, κρίνος, γαρύφαλο, ανθεμίδα ίνε....
τράχτορ, κομπάιν ίνε....
πριόνι, μαχέρι, πςαλίδι ίνε....
καςτριύλια, τάςι, τςυκάλι, τζάινικο ίνε....
τόπι, κύκλα, ςφιρίχτρα, κίδι ίνε....
(αγροτικες μιχανες, ςκέβι, πςάρια, ζόα, πεγνίδια, λυλύδια, δέντρα, εργαλία, πυλια).

Γίμναζμα 15. Τί περιγράφι το άρθρο «Ι θίελα». Αντιγράπςτε τις λέκςες, πυ διλόνυνε τα φενόμενα τις φίςις με τα άρθρα-τυς.

Ι θίελα.

Κςεκινίςανε απιλιτικα **τα ςίνεφα.** Ακύςτικε ένας απομακριζμένος ιπόκοφος κρότος. Κατόπιν όλα ςοπάςανε. Μόνο ένα λαφρο φρέςκο **αγεράκι** έπεζε με τα φίλα τον δέντρον. Εφτις κατόπιν κςέςπαςε μανιομένος **ανεμοςτρόβιλος.** Κατόπιν πάλι ςιοπι. Πέςανε διο-τρις μεγάλες ςταγόνες **βροχις** κε κςανα έλαμπςε **ι αςτραπι.** Κρότιςε ι βροντι κε θριαμβεφτικα αντιλάλιςε ςτον αέρα.

Γίμναζμα 16. Αντιγράπςτε πρότα τις λέκςες, πυ διλόνυνε φενόμενα φίςις **(αςτραπι, βροντι)** κε κατόπιν τις λέκςες, πυ διλόνυνε ςιμβάντα ίτε κινονικα φενόμενα **(πόλεμος, ςινεδρίαςι).** Τα άρθρα βάλτε μόνι-ςας.

Βροντι, πόλεμος, βροχι, πιρκαια, εκλογες, απεργία, αςτραπι, επανάςταςι, παγονια, στάςι, έκλιπςι, άνικςι, χαλάζι, μάχι, χινόπορο, κρίο, ςινεδρίαςι, άνεμος, ζέςτι, εναςχόλιςι, ομίχλι, χιμόνας, διαδίλοςι, άμιλα, πάχνι.

I άνθροπι, τα ζόα, τα πράματα, τα φενόμενα τις φίςις, τα διάφορα ςιμβάντα ονομάζοντε με ένα κινο όνομα **αντικίμενα.**

I λέκςες, πυ διλόνυνε αντικίμενα, ονομάζυντε **υςιαςτικα.**

Γίμναζμα 17. Αντιγράςτε τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε τα υςιαςτικα.

Πιρκαια.

I φλόγες κςαπλοθίκανε ςε όλο το ςπίτι. Εφταςαν βιαςτικα ι πιροζβέςτες. Τριγμος, κρότος, φονες, αναςτεναγμι όλα ανακατοθίκανε ςε ένα βυιτο. Ο δρόμος όλος γέμιςε απο κόζμο. Τα κλάματα τον πεδιον κε τον γινεκον ανακατόνονταν με τις επιφόνιςες τον πιροζβεςτον. Αφτι πςίχρεμι κε με πεπίθεςι ςτο έργο τυς δυλέβυνε ακατάπαφτα. Αδιάκοπα δυλέβι ι αντλία-τυς. I πιρκαγια ςιγα-ςιγα ζβίνι. Φένοντε πια μάβρι απανθρακομένι ςτίλι. Αςπρος καπνος, όμιος με ατμο, ςέρνετε προς τι γι κε εκςαφανίζετε ςτον αγέρα.

Γίμναζμα 18. Αντιγράπςτε απο το δίγιμα τα υςιαςτικα. Βάλτε τα κατάλιλα άρθρα κε μπροςτα ςε εκίνα, πυ δεν έχυνε.

Διαδίλοςι.

Σιμέες, πλακάτες, κόκινες γραβάτες . . . Με τυς ζοιρυς ίχυς τυ τιμπάνυ κςεκινίςανε ι διαδιλοτες. Κιματίζυνε ι κόκινες ςιμέες ςτον αγέρα. Παντυ κςεχίνετε ι χαρύμενι κε δινατι εποδος τυ επαναςτατικυ τραγυδιυ: «Εμπρος, ςίντροφι, ςτον αγόνα!» I πλατία γέμιςε απτο λαο. Πάνο απο

τα κεφάλια τον ανθρόπον ιπςόνοντε κόκινες τενίες με επιγραφες.

Γίμναζμα 19. Στιν αντιγραφι βάλτε κε τα υςιαςτικα, πυ έχυνε αντίθετι ςιμαςία.

Φίλος — Εχτρος.	Γέρος —	Δυλία —
Πόλεμος —	Πικρία —	Σκοτάδι —
Δίναμι —	Κρίο —	Μέρα —
Ανατολι —	Προι —	Αμελία —
Παλίρια —	Αρόςτια —	Απροπεκςία —

(Προςοχι, επιμέλια, νίχτα, φος, τολμι, ιγία, βράδι, ζέςτι, γλικάδα, νέος, άμποτι, δίςι, αδιναμία, ιρίνι εχτρος).

Για να βρύμε τα υςιαςτικα, πυ διλόνυνε ανθρόπυς, ζόα κε άλα αντικίμενα ροτύμε:

πιος; πιανυ; πιόνα; για πιόνα; ί πια; πιανις; πιαν; για πιαν; ί πιο; πιανυ; πιο; για πιο; ί τί;

Γίμναζμα 20. Αντιγράπςτε τα παρακάτο ονόματα κε βάλτε μπροςτα ς'αφτα το κατάλιλο άρθρο.

εργάτις —	ο εργάτις	ςφιρι —
μιχανι —		αρκύδα —
τράχτορο —		κάρίδι —
κίπος —		παπυς —
βρίςι —		μαχιτις —
αλέτρι —		άμιλα —

Γίμναζμα 21. Βρέςτε μόνι-ςας κε γράπςτε τρία ονόματα με το άρθρο **ο**, τρια με το άρθρο **ι** κε άλα τρία με το άρθρο **το**.

Π. χ.: ο κίπος, ι πέτρα, το ςκιλι.

Γίμναζμα 22. Αντιγράπςτε το παρακάτο. Εκι όπυ ίνε τελίες, βάλτε το υςιαςτικο **ο ςίντροφος**. Κάντε τις αλαγες το υςιαςτικυ ςίμφονα με τις ερότιςες, πυ ίνε ςτιν παρένθεςι.

Ερχετε απο το δρόμο ο... (**πιος**); Βρίκα το βιβλίο-τυ... (**πιανυ**;) Σίμερα ίδα ςτον κίπο τον... (**πιον**;) Εδοςα ένα γράμα ςτον... (**ςε πιον**;). Ελα, κοντά-μυ;...

Γίμναζμα 23. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Εκι όπυ ίνε τελίες, βάλτε το υςιαςτικο **ι μιχανι**. Κάντε τις αλαγες τυ υςιαςτικυ ςίμφονα με τις ερότιςες, πυ ίνε ςτιν παρένθεςι.

Εργάζετε καλα ι... (**πια**;). Ο Νίκος έπιανε το χερύλι τις... (**πιανις**;). Αλίβυνε με λάδι τιν... (**πιαν**;). Εβαλα το χέρι ςτιν... (**ςε πιαν**;).

Γίμναζμα 24. Κάντε το ίδιο με το υςιαςτικο **το δέντρο.**

Επεςε το... (**πιο**;) δέντρο τις αβλίς-μας. Εςπαςα τα κςίλα τυ... (**πιανυ**;). Ο κςιλοκόπος έκοπςε το... (**πιο**;). Τα πυλια κάνανε τις φολιές-τυς ςτο... (**ςε πιο**;).

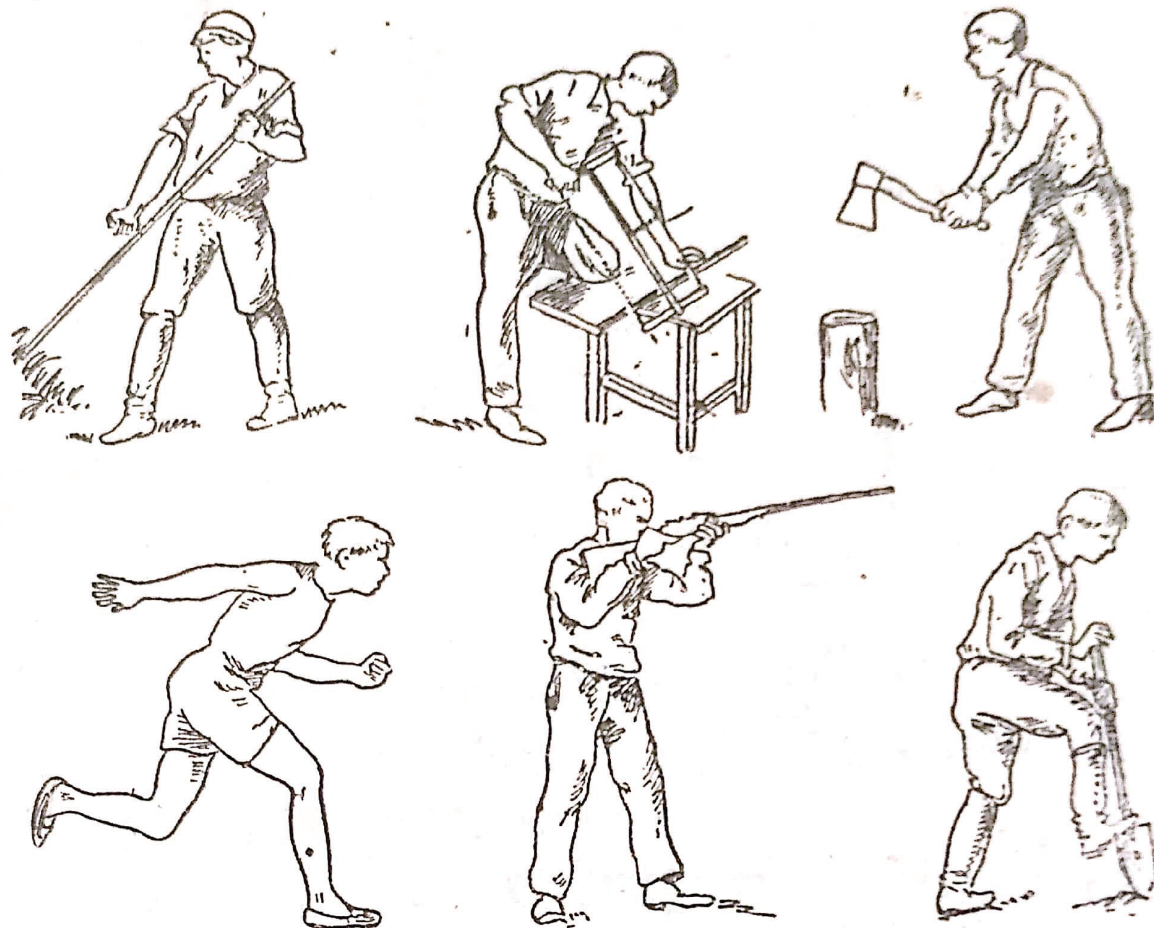
Γίμναζμα *25.* Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Εκι όπυ ίνε τελίες, βάλτε ένα απο τα υςιαςτικα **εργάτις, χόρα, φιτο** (εκίνο πυ τεριάζι). Κάντε τις αλαγες τυ υςιαςτικυ κε τυ άρθρυ ςίμφονα με τις ερότιςες, πυ ίνε ςτιν παρένθεςι.

Ερχετε... (**πιος**;) με τα εργαλία-τυ. Απο τιν ανεργία δεν ιποφέρι μόνο... (**πια**;) τον Σοβετ. Μεγάλοςε... (**πιο**;) τυ κίπυ-μας. Τιμιμένο ίνε το όνομα... (**πιανυ**;) ςτι χόρα-μας. Τα πλύτι... (**πιανις**;) τον ςοβετ ίνε περιυςία μόνον τον εργαζόμενον. Μαραθίκανε τα φίλα... (**πιανυ**;).

§ 3. Ρίμα.

Γίμναζμα *25.* Κιτάκςτε τις ιχόνες κε γράπςτε **τί κάνι** ο καθένας. Τις λέκςες γράπςτε με τι ςιρα τον ιχόνον.

Πιροβολι. Σκάφτι. Σκίζι. Θερίζι. Τρέχι. Πριονίζι.

Γίμναζμα 26. Απο τις πράκσες βρέστε το αντικίμενο (υσιαστικο) κε τιν ονομασία τυ γράπστε, αντικαταστένοντας με αφτι τις τρις τελί ς.

Το λυλύδι ανθίζι, μοσκοβολα.
. . . κελαδι, πετα.
. . . γριλίζι, κνίθετε.
. . . μυνκρίζι, κερατίζι.
. . . γαβγίζι, αρπάζι.
. . . φοτίζι, κει.
. . . . φιτρόνι, πρασινίζι.

Ο κολχόζνικος οργόνι, βολοκοπι, σπέρνι κε θερίζι.
. . . σκίζι, πριονίζι, ροκανίζι, λυστρόνι.
. . . κόβι, ράβι, μπαλόνι, σιδερόνι.
. . . διαβάζι, γράφι, μετρα, ιχνογραφι.
. . . φιτρόνυν, πρασινίζυν, ανθύνε, οριμάζυν.
. . . ανατέλι, ιπσόνετε, κέι, βασιλέβι.

Γίμναζμα 27. Αντιγράπστε κε ιπογραμίστε τις λέκσες, πυ διλόνυνε, τί κάνι το αντικίμενο (υσιαστικο). Για να βρίτε τις λέκσες αφτες, ροτ στε:

Στο λιβάδι.

Μυνκρίζυν ι αγελάδες, χρεμετίζυν τα άλογα, σφιρίζι ο βοςκος, πιδυν τα αρνάκια, κελαρίζι ι βρίςι, πραςινίζυν τα χόρτα, βόςκοντε ι χίνες, πετυν ι πεταλύδες, κελαδυν τα πυλια, τρέχυν τα πεδια, πιδυν ι ακρίδες, βοα ο ποταμος.

Γίμναζμα 28. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε ςτον τόπο τον τελιον βάλτε τι λέκςι, πυ θα διλόςι, τί γίνετε (τί έχι ςιμβι) με το αντικίμενο (υςιαςτικο).

Ο υρανος... Το αεροπλάνο... Το αφτοκίνιτο ... Τα ρύχα... Ο πέτζκος ... Το ποτάμι ... Το φίλο ... Ι πέτρα ... Το δέντρο ...

(Επεςε, μαράθικε, κςεχίλιςε, κάπνιςε, ςτεγνόςαν, ςταμάτιςε, πέτακςε, καθάριςε, μεγάλοςε).

Ι λέκςες πυ φανερόνυνε, **τί κάνι** το αντικίμενο ίτε **τί παθένι (τί ςινβένι** με το αντικίμενο), ονομάζοντε **ρ ί μ α τ α**.

Γίμναζμα 29. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε τα ρίματα.

Καλοκεριάτικο πρωι.

I. NIKITIN

Τρεμοζβίνυν τα άςτρα. Κοκινίζι το ςίνεφο.
Αςπρος ατμος ςτα λιβάδια κςαπλόνετε.
Το άλικο φος τις αβγις κςεχίνετε
ςτα κρύςταλα νερα κε τις καςςαρες κλιματάριες.
Λαφρο αγεράκι το νερο ριτιδόνι.
Για τι βοςκι ι χίνες κςεκινίςανε.
Ι πςαράδες ςτις καλίβες-τυς κςιπνίςανε,
φορτοθίκανε τα δίχτια κε ςτις βάρκες κυβαλυν.
Κε ι ανατολι όλο κέετε κε ανάβι.
Τα πυλια τον ίλιο περιμένυν κε τραγύδια τραγυδυν.
Σα λαμπάδες ςτέκυντε τα δέντρα τυ δάςυς κε χαμογελυν.

Γιμναζμα 30. Σ ι θέσι τον τελιον βάλτε ρίματα, πυ να ομιοκαταλεχτύνε με τις ιπογραμιζμένες λέχςες.

Το ρολόγι.

Το ρολόγι τυ τίχυ-μας
ς'ένα κάδρο **πλαι,**
τικ-τακ αδιάκοπα
τον κερο ...
Το παλιο ρολόγι-μας
τικ-τακ **ςιμένι.**
Κάνετε πιο γρίγορα
κι ο κερος ...
(διαβένι, μετραι.)

Γίμναζμα 31. Εκλέκςτε για κάθε πρότασι ένα απο τα ακόλυθα ρίματα: **τρέχανε, κατρακιλίςανε, ςτάζανε.**

Στυς δρόμυς τα νερα ...
Απο τα βυνα τα νερα ...
Απο τι ςτέγι τα νερα ...

Γίμναζμα 32. Κάντε το ίδιο με τα ρίματα: **θοριβύνε, κροτύνε, κελαρίζυνε** ςτις πρότασες:

Περνόντας απο τις πέτρες τα ριάκια ...
Περνόντας απο το αβλάκι τα ριάκια ....
Στιν χαράδρα τα ριάκια ...

§ 4. Το ιποκίμενο κε το ρίμα ςτιν πρόταςι.

Στο εργαςτίρι.

Προι-προι ος τα βαθια μεςάνιχτα
ςτυ κςιλυργυ το εργαςτίρι
το πριόνι πςιθιρίζι

το ροκάνι κλαθμιρίζι
κε πετυν **τα πελεκύδια.**
Βράζι αδιάκοπα **ι δυλια.**

Γίμναζμα 33. Αντιγράπςτε απο το πίιμα «στο εργαςτίρι» τα ιπογραμιζμένα υςιαςτικα μαζι με τα ρίματα, ςτα οπία αναφέροντε. Θα βγύνε τυτοτρόπος ςίντομες πρὸταςες.

Π. Χ. Το πριόνι πςιθιρίζι.

Στιν πρότασι ι λέκςι, πυ δίχνι τί κάνι το αντικίμενο (υςιαςτικο) ίτε τί παθένι το αντικίμενο (τί τυ ςιμβένι), ονομάζετε **ρίμα.**

Στιν πρότασι ι λέκςι, πυ διλονι το αντικίμενο για το οπίον ομιλι το ρίμα, ονομάζετε **ιποκίμενο.**

Για να βρύμε το ιποκίμενο ροτύμε: **πιος; πια; πιο;** ίτε **τί.**

Γίμναζμα. 34. Πέςτε για το κάθε αντικίμενο (υςιαςτικο), **τί κάνι ίτε τί παθένι.** Διαλέκστε κατὰλιλο ρίμα απο τα ρὶματα πυ ίνε ςτο τέλος μέςα ςτιν παρένθεςι.

Ο χτίςτις χτίζι. Ο ράφτις... Ο μαθιτις... Ο δάςκαλος... Το πριόνι πριονίζι. Το ροκάνι... Ι βελόνι... Το μαχέρι... Ο ίλιος λάμπι. Ο αγέρας... Ι αςτραπι... Το ριάκι... Ο ςκίλος γαβγίζι. Το άλογο... Το αιδόνι... Ι κορόνα...

(κράζι, κελαδι, χρεμετίζι, κελαρίζι, λάμπι, φιςα, κόβι, τριπα, ροκανίζι, διδάςκι, μαθένι, ράβι).

Γίμναζμα 35. Για τα παρακάτο ρίματα βρέςτε κε γράπςτε κατάλιλα υςιαςτικα.

Το πυλι κελαδι.	Το λιοντάρι βριχάτε.
. . . γαβγίζι.	. . . κακανίζι.
. . . χρεμετίζι.	. . . κελαρίζι.
. . . μιαυλίζι.	. . . βοα.
. . . γριλίζι.	. . . πςιθιρίζυνε.

. . . βελάζι. . . . φιςα.
. . . κράζι. . . . κει.
. . . μυνκρίζι. . . . μοςκοβολα.

(το λυλύδι, ο ίλιος, ο αγέρας, τα φίλα, ο ποταμος, το ριάκι, ι όρνιθα, ι αγελάδα, ι κορόνα, το πρόβατο, το γυρύνι, ι γάτα, το άλογο, ο ςκίλος).

Γίμναζμα 36. Βρέςτε κατάλιλα ρίματα για τα παρακάτο ιποκίμενα. Κάντε προφορικα τιν εργαςία αφτι.

Ο ίλιος... Το λιβάδι... Το ποτάμι... Τα πεδια... Ο κοριδαλος... Ο καπνος... Ι πεταλύδα... Το πςάρι... Το χελιδόνι... Ο βοςκος...

Ι πιο απλι πρόταςι αποτελιέτε απο ιποκίμενο κε ρίμα. Π.Χ. Το τίμπανο χτιπα. Ι εργάτες μαζεφτίκανε. Το άρθρο ιδιέτερο μέλος τις πρότασις δεν αποτελι.

Γίμναζμα 37. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Ιπογραμίςτεςτις πρόταςες το ιποκίμενο με μια γραμι κε το ρίμα με διο γραμες. Μαζι με το ιποκίμενο ιπογραμίςτε κε το άρθρο.

Το προι ςτο εργοςτάςιο.

Ι νίχτα πέραςε. Εφταςε το προι. Ι πόλι κςίπνιςε. Ο ίλιος ανέτιλε. Σφιρίζι ι ςιρίνα. Πάνε ι εργάτες. Ζοντάνεπςε ο δρόμος. Ι εργάτες μαζεφτίκανε. Τα ςφιρια κροτίςανε. Τα τεζιάκια δυλέβυνε. Βοα το εργοςτάςιο. Βράζι ι δυλια.

Γίμναζμα 38. Πόςες πρότασες έχι το κάθε τετράςτιχο; Βρέςτε επιγραφες για το κάθε τετράςτιχο

Ι εποχες τυ χρόνυ.

1 . . .

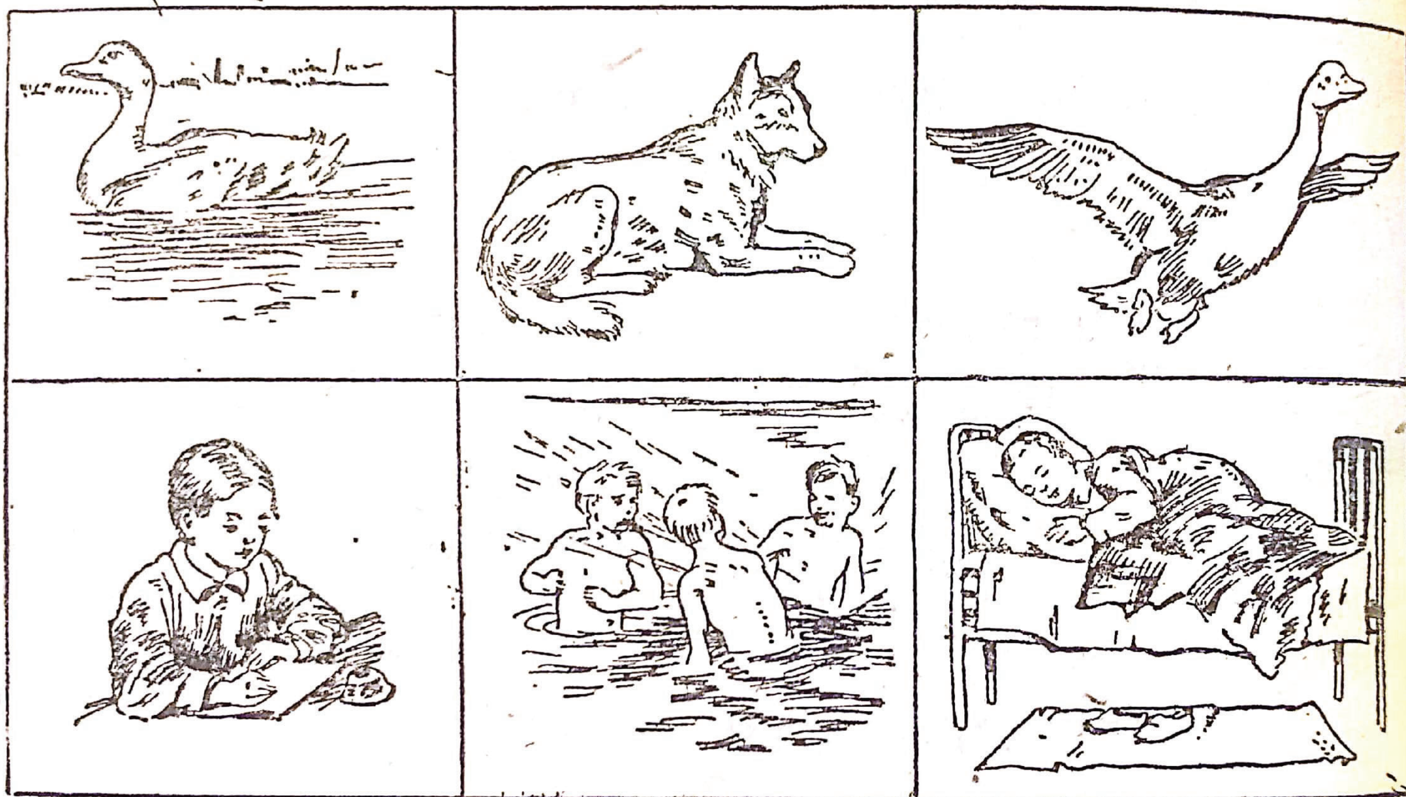
Λιόνι το χιόνι.
Πραςινίζι το λιβάδι.
Ι ιμέρα μεγαλόνι.
Ερχετε το χελιδόνι.

2 . . .

Κει ο ίλιος.
Ανθι ο κρίνος.
Ι ζέςτι αφκςάνι.
Το ςιτάρι οριμάζι.

3 . . .	4 . . .
Βρέχετε ι γι.	Ο ίλιος δεν πςίνι.
Ι κάμπι θρινυν.	Ι κάμπι λεφκένυν.
Τα φίλα πέφτυν.	Ι σάνκα τρίζι.
Τα πυλια φέβγυν.	Τα ποτάμια σοπένυν.

Γίμναζμα 39. Για τιν κάθε ικόνα γράπςτε πρόταςι, πυ να αποτελιέτε απο ιποκίμενο κε ρίμα.

§ 5. Επεκςιγιματικες λέκςες ςτιν πρόταςι.

Εκςον απο το ιποκίμενο κε το ρίμα ςτιν πρόταςι μπορύνε να ίνε κε άλες λέκςες; Αφτες ι άλες λέκςες επεκςιγύνε το ιποκίμενο κε το ρίμα κε γιαφτο ονομάζοντε **επεκςιγιματικες λέκςες.**

Χορις επεκςιγιματικες λέκςες	Με επεκςιγιματικες λέκςες.
Φιςα αγέρας.	Φιςα **δροςερος** αγέρας.
Κςίπνιςε ι πόλι.	Κςίπνιςε **νοριc** ι πόλι.
Σφιρίζι ι ςιρίνα.	Σφιρίζι ι ςιρίνα του **εργοςταςίυ.**
Τρέχυν ι εργάτες.	Τρέχυν ι εργάτες **ςτιν δυλια.**

I πρότασι, πυ έχι επεχσιγιματικες λέκσες, ονομάζετε **πλατια.**

Γίμναζμα 40. Γράπςτε πλατιες πρότασες, προςτένοντας επιχσιγιματιχες λέκςες ανάλογα με τις ερότισες.

Το **πςάρεμα.**

Τα πεδια πίγανε... **(πύ πίγανε;).** Πίρανε... **(τί πίρανε;).** Φορέλια πλέανε... **(τί λογις φορέλια; πύ πλέανε;).** Τα πεδια ρίκςανε... **(τί ρίκςανε;)** Το πςάρι πιάςτικε... **(πύ πιάςτικε; απο πύ πιάςτικε;).** Ο Λάμπις τράβικςε... **(τί τράβικςε; πύ τράβικςε;** Το φορέλι ςπαρταρύςε... **(τί λογις φορέλι; πύ ςπαρταρύςε;).**

Π.Χ: Τα πεδια πίγανε ςτον ποταμο.

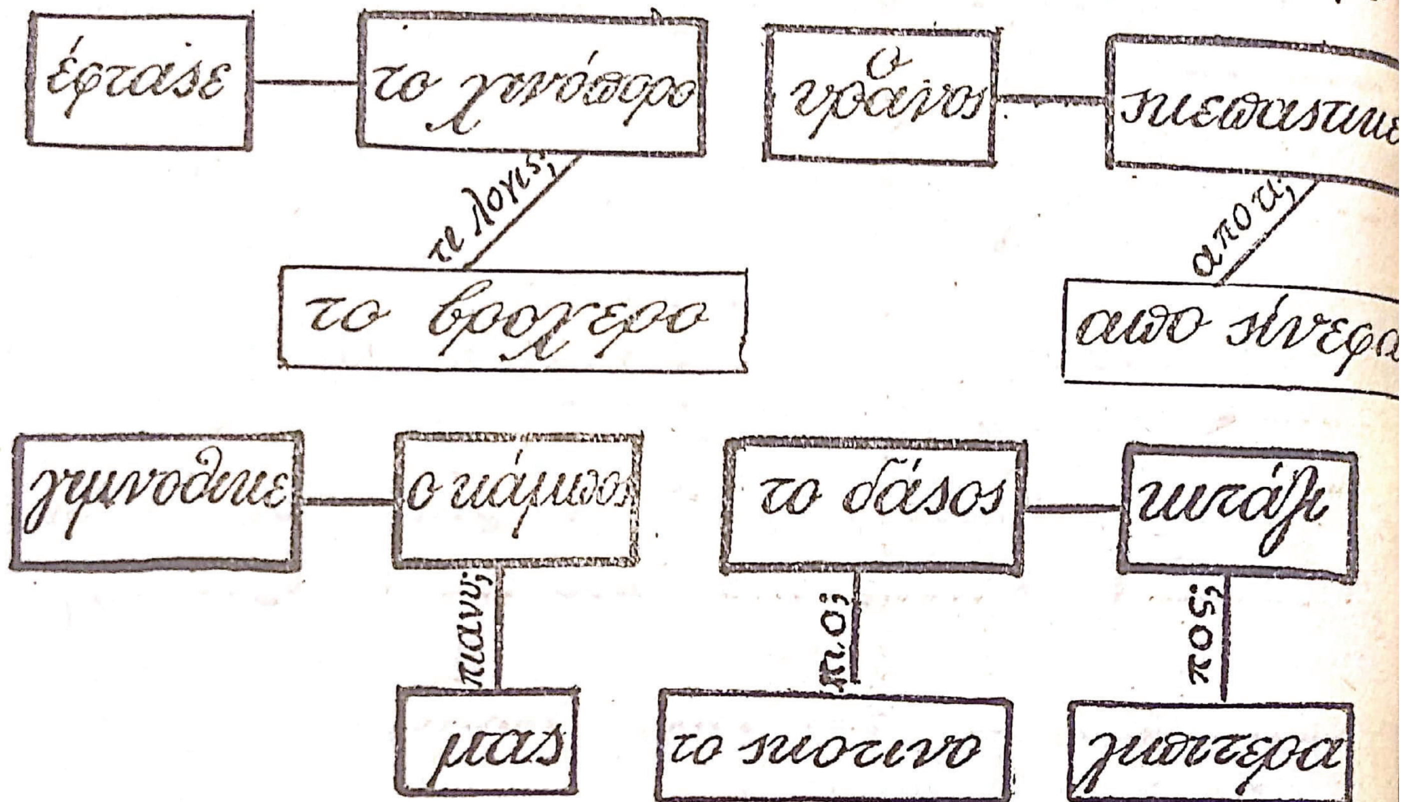
Γίμναζμα 41. Δίκςτε με ςχεδιογραφίματα, πια λέκςι ςτιν πρότασι τυ προιγυμένυ γιμνάζματος επεχσιγι το ρίμα κε πια λέκσι επεχσιγι το ιποχίμενο Π.Χ..

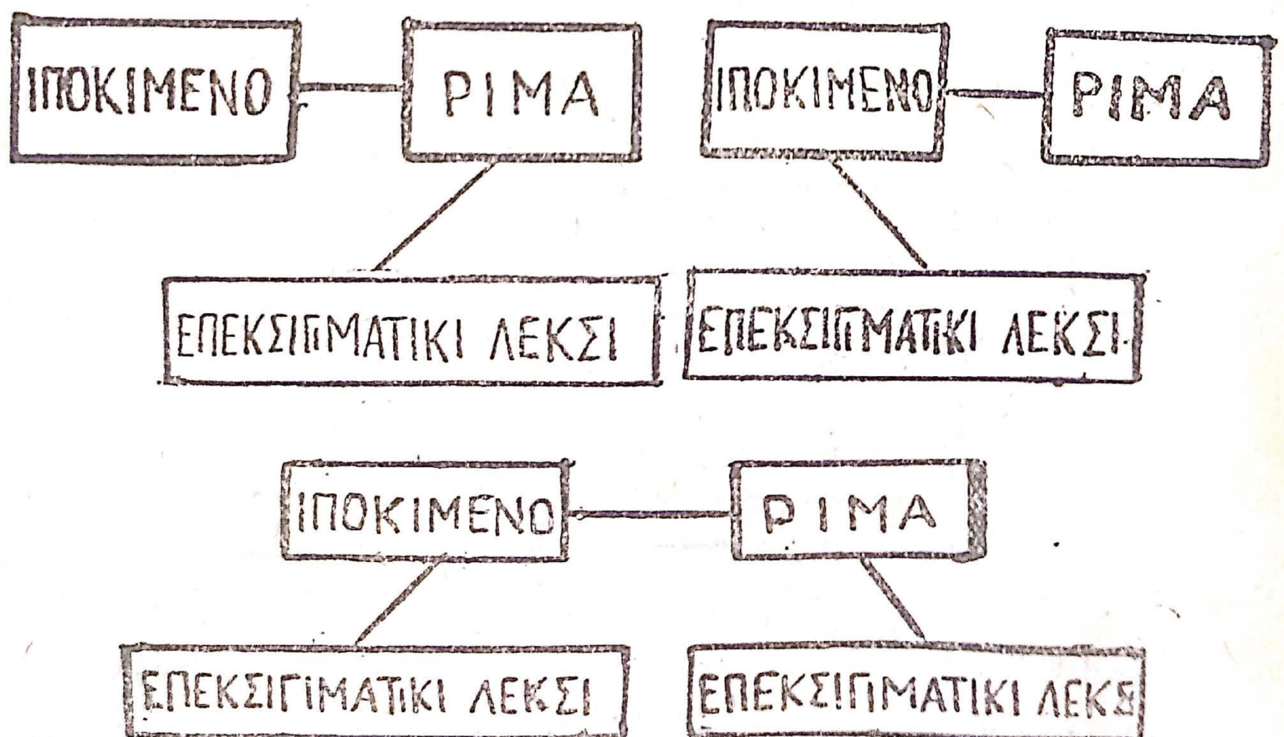
Γίμναζμα 42. Τις ακόλυθες πρότασες κάντε πλατιες, προςτένοντας ςάφτες επεχσιγιματικες λέκςες (προφορικα).

Ο μονονικοκίρις καθιςτερι. Το τράχτορο οργόνι. Ι ςιμέα κιματίζι. Ο κυλάκος βλάφτι. Ι γιορτι πέραςε. Ι πριγάτα δυλέβι. Τα ςίνεφα ςκορπιςτίκανε. Ι δροςια λάμπι. Φιςα αγεράκι. Ανέτιλε ο ίλιος. Τα πυλια κελαδυν. Το ςχολιο ετιμάζετε.

Γίμναζμα 43 Τις πρότασες, πυ ίνε στα σχεδιογραφίματα, γράπςτε σε σιρες.

Γίμναζμα 44. Κάντε παρόμια σχεδιαγραφίματα στο τετράδιό-σας κε καταχορίςτε εκι τις παρακάτο πρότασες Τα άρθρα γράπςτε μαζι με τα ονόματα.

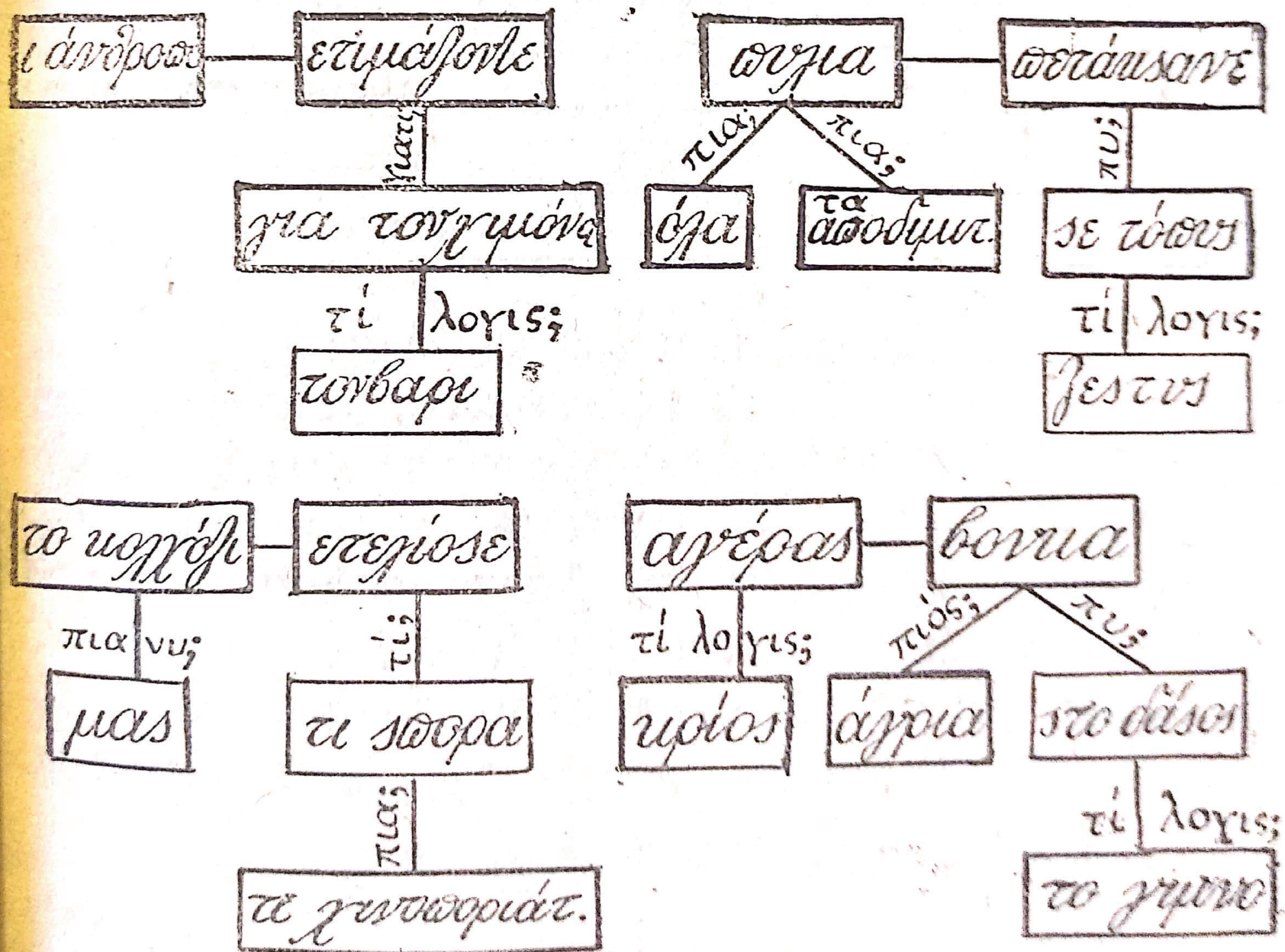
Τα καλα λιπάζματα ανιπςόνυν τιν εςοδία. Το κολχοζ εχτέλεςε τι χλεποζαγατόφκα. Ανιχςε το κολχόζικο μπαζάρι.

Γίμναζμα 45. Αντιγράπςτε μονάχα τις πλατιες πρότασες.

Το πέκςιμο ςτο φυτπολ.

Ερχοντε ι καμάντες. Κςεςπυν παταγόδικα χιροκροτίματα. Αρχίζι το πεγνίδι. Το τόπι κιλιέτε ςτι γι. Νά θα κςεφίγι απο τιν πίλι. Ι πίλι αγριπνα φιλάγετε. Το τόπι ςτριφογιρίζι κοντα ςτις πίλες. Επαπςε κε ο παραμικρος πςίθιρος. Ακολυθι επιτίδιο ένα χτίπιμα. Το τόπι πετα κατεφτίαν ςτιν πίλι. Ο γολκίπερας ομος πέφτι ςτι γι. Απόκρυςε τον εχτρο. Ο γολκίπερας θριαμβέβι. Ο κόζμος χιροκροτι. Το τόπι κςανα κιλιέτε ςτι γι.

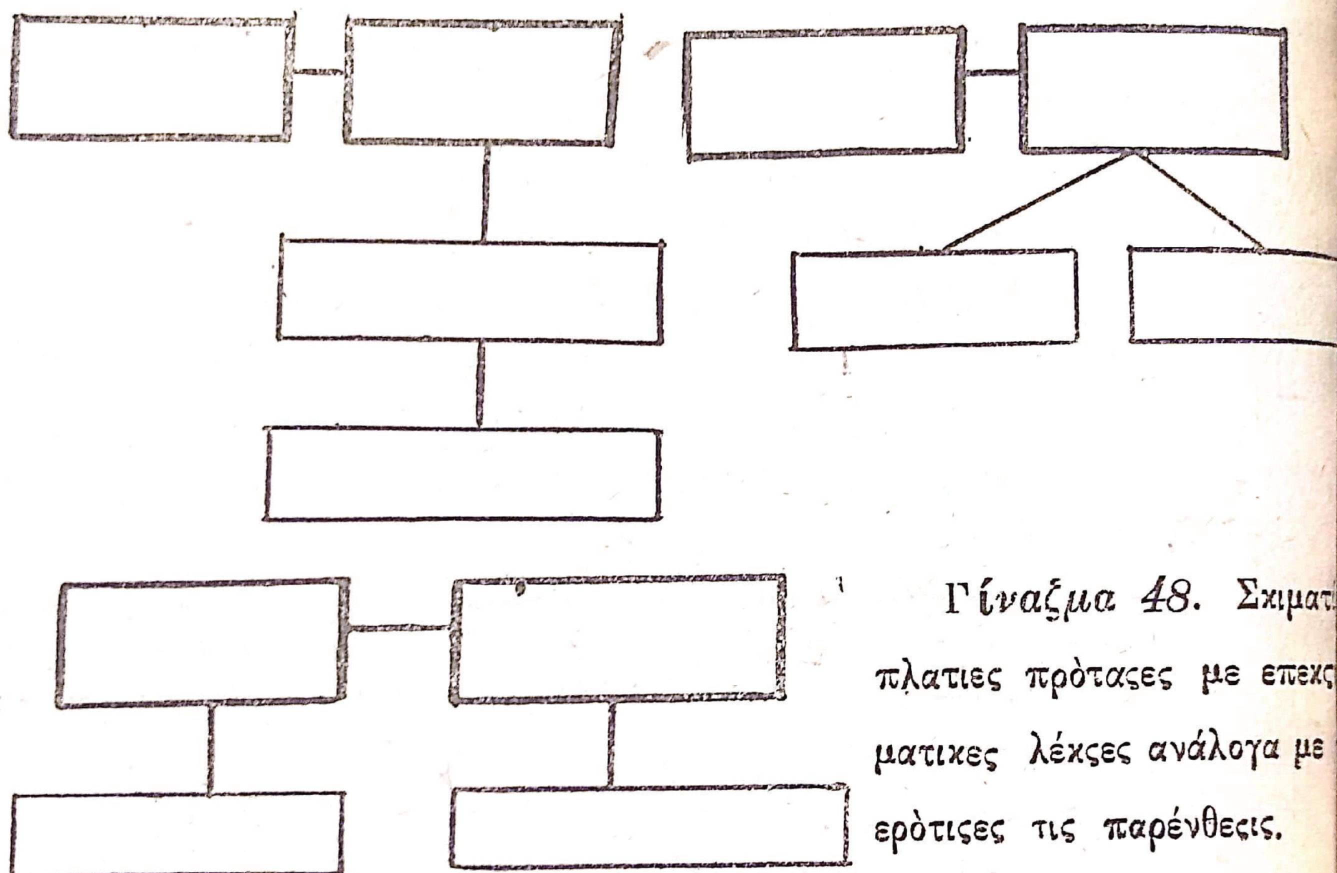
Γίμναζμα 46. Γράπςτε ςε ςιρες τις πρόταςες, ίνε ςτα ςχεδιογραφίματα ιπογραμίςτε τις επεκςιγιματικες λέκςες, πυ αναφέρνοντε ςαφτες τις επεκςιγιματικες λέκςες.

Γιμναζμα. 47. Τις παρακάτο πρόταςες για τυς πιονέρυς καταχορίςτε ςε ςχεδιογραφίματα. Τα άρθρα γράπςτε μαζι με τα ονόματα.

Ο πιονέρος εχτιμα τον χερό-τυ. Ο πιονέρος βοιθα τον

κομςομόλο. Ο πιονέρος κςέρι τα καθίκοντα-τυ. Καθε πιονέρος παςκίζι να μάθι. Ο πιονέρος βοιθα τα μικρότερα πεδια. Ο πιονέρος φιλάγι τι ςκολικι περιυςία.

Γίναζμα 48. Σχιματ πλατιες πρòταςες με επεκς ματικες λέκςες ανάλογα με ερòτιςες τις παρένθεςις.

Το πεδι έπιαςε... **(τί; με τί; πύ;)**

Ι βοςκι βόςκανε... **(τί; πότε; πύ; ςε πιο λιβάδι;)**

Τα πεδια γράπςανε... **(πότε; πύ; τί; τί λογις διίγιμα;)**

Ι κολχόζνικι θερίζυν... **(με τί; πότε; τί; τί λογις ςίκαλι;)**

Τα πεδια ανάπςανε... **(τί; τί λογις φοτια; πότε; πύ;)**

Ο κεραβνος έπεςε... **(πύ; πότε;)** Ο ςιδιρυργος ςφιριλατι... **(με τί; πύ; με τί ςφιρι; πύ πάνο;).**

§ 6. Αλαγι τον λέκςεον ςτιν πρόταςι. Ρίζα κε κατάλικςι τις λέκςις.

Γίμναζμα 49. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Στι θέςι τον τελιον βάλ τον άρθρον ο, ι, αλάζοντάς-ταν όπος απετι ο λόγος. Ιπογραμίςτε τις αλαγ τον άρθρον.

Εργάζετε καλα.... μιχανι. Προχτες αγόραςαν... τι μιχαν Τα βιβλία... μαθιτι ίνε εδο. Ο δάςκαλος βοιθι... μαθιτι. Τ

δέντρα... τυ κίπυ, μεγαλόςανε. Ο κιπυρος περιπιέτε... κίπο Αφρίζι το χιμόνα... Θάλαςα. Αγαπο πολι... Θάλαςα.

Γίμναζμα 50. Σιμπλιρόςτε τις παρακάτο πρότασες με τα υςιαςτικα, πυ ίνε ςτο τέλος μέςα ςτιν παρένθεςι.

Τα πεδια μαθένι γράματα... Ιμυνα ςίμερα ςτο ςπίτι... Μίλιςαν πολιν κερο με... Ελα τον ίπα... να μας κάνις έκθεςι. Το ςτίριγμα τις ςοβετικις εκςυςίας ςτα χορια ίνε... Τα πεδια πάνε ςτιν πεδικι πλατια. Αντάμοςα ςίμερα... Γεοργιάδι. Ελα, τον ίπα,... Γεοργιάδι ςτι ςινεδρίαςι τυ κολχοζιυ.

(δάςκαλος, κολχόζνικος).

Γίμναζμα 51. Γράπςτε ςε διο ςτίλες όλες τις αλαγες τον υςιαςτικον κε τον άρθρον δάςκαλος κε κολχόζνικος. Τις κατάλιξες χορίςτε με μια γραμι.

Π. χ.: ο δάςκαλ-ος ο κολχόζνικ-ος
τυ δαςκάλ-υ . . . .
. . . .

Γίμναζμα 52. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Πλάι ςε κάθε αλαγι τις λέξις μπριγάτα βάλτε τι χριαζύμενι απο τις ερότιςες: **πια; πιανις; πιαν; πιες; πιανον; πιες;**

Π. Χ.: ι μπριγάτ**α**
τις μπριγάτ**ας**.
. . . .

I μαχιτικι μπριγάτα.

Ι μπριγάτα αρ. 3, ςτιν οπία δυλέβι ο πατέρας-μυ, ίνε μαχιτικι. Ολα τα μέλι αφτις τις μπριγάτας ίνε μαχιτες. Βραβέπςανα τιν μπριγάτα αρ. 3. Ολες ι μπριγάτες έχυνε ος ιπόδιγμα δυλιας, καλις, τι δυλια τις μπριγάτας τυ πατέρα. Μαζεφτίκανε ςίμερα ι μαχιτες όλον τον μπριγάτον. Σινάντιςα όλες τις μπριγάτες ςτο χοράφι.

Γίμναζμα 53. Αντιγράπςτε απο το παρακάτο δίιγιμα όλες τις αλαγε[s] τις λέξεις κομυνιςτικο μαζι με το άρθρο. Τις κατάλιχσες τις λέξεις χορίςτ[ε] με μια γραμι.

Π. Χ. Το κομυνιςτικο
τυ κομυνιςτικυ

Το κομυνιςτικο κόμα.

Το κομυνιςτικο κόμα ίνε ι προσοπορία τις εργατικι[s] τάξεις. Ι καλίτερι εργάτες κε κολχόζνικι ίνε μέλι τυ κομυνιςτικυ κόματος. Για τιν πανκόζμια επανάςτασι αγονίζοντ[ε] τα κομυνιςτικα κόματα όλον τον χορον. Τα μέλι τον κομυνιςτικον κομάτον καταδιόκοντε ςτις καπιταλιςτικες χόρες.

Γίμναζμα 54. Τις ακόλυθες λέξες βάλτε σε πρόταςες.

Π. Χ.: Ο κίπος τυ κολχοζιυ ίνε περιπιμένος.

ο	κίπ**ος**	γράφ**ο**	ο	κόκιν**ος**
τυ	κίπ**υ**	γράφ**ις**	τυ	κόκιν**υ**
τον	κίπ**ο**	γράφ**ι**	τον	κόκιν**ο**
ι	κίπ**ι**	γράφ**ομε**	ι	κόκιν**ι**
τον	κίπ**ον**	γράφ**ετε**	τον	κόκιν**ον**
τυς	κίπυς	γράφ**υνε**	τυς	κόκιν**υς**

Το κομάτι τις λέξις, πυ αλάζι, όταν ενόνυντε ι λέξε[ς] αναμεταξί-τυς, ονομάζετε **κατάλιξι**. Το κομάτι τις λέξις, πυ ςτέκετε μπροςτα απο τιν κατάλιξι, λέγετε **ρίζα**.

Γίμναζμα 55. Τις ακόλυθες αλαγες τον λέξεον τις ίδιας λέξις κε τυ άρθρυ γράπςτε σε διο ςτίλες. Τις κατάλιχσες χορίςτε με γραμι.

Ι χόρα, τις χόρας, τι χόρα, ι χόρες, τον χορον, τις χόρες·

ο ακύραςτος, τυ ακύραςτυ, τον ακύραςτο, ι ακύραςτι, τον ακύραςτον, τυς ακύραςτυς·

δυλέβο, δυλέβις, δυλέβι, δυλέβομε, δυλέβετε, δυλέβυνε·
χτίζο, χτίζις, χτίζι, χτίζομε, χτίζετε, χτίζυνε·
ο νέος, τυ νέυ, τον νέο, ι νέι, τον νέον, τυς νέυς.

Γίμναζμα 56. Τα παρακάτο ρίματα ενόςτε με τα υςιαςτικα. Τις πρόταςες γράπςτε. Τις κατάλικςες χορίςτε με γραμι.

Π. Χ.: Το αμάκς-ι έρχ-ετε. Τα αμάκς-ια έρχ-οντε.

το αμάκςι	έρχοντε	τα φίλα	πετα
τα αμάκςια	έρχετε	το φίλο	πετυν
το αιδόνι	κελαδυν	το αεροπλάνο	πετα
τ' αιδόνια	κελαδι	τα αεροπλάνα	πετυν
το ποτάμι	βουν	το χιόνι	πέφτυν
τα ποτάμια.	βοα	τα χιόνια	πέφτι.

Γίμναζμα 57. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε μονάχα τις λέκςες εκίνες, πυ δεν αλάζυνε τις κατάλικςές-τυς.

Χτες φιςύςε αγέρας. Χτες φιςύςαν αγέριδες.

Σπάνια απο το δρόμο περνα αμάκςι. Απο τυς δρόμυς ςπάνια περνυν αμάκςια.

Ακςαφνα φάνικε λαγος. Ακςαφνα φανίκανε λαγι.

Ο λίκος αμέςος κρίφτικε ςτο δάςος. Ι λίκι αμέςος κριφτίκανε ςτα δάςι.

Επεςε κάτο το δέντρο. Επεςαν κάτο τα δέντρα.

Μερικες λέκςες όταν ενόνοντε με άλες λέκςες αλάζυνε τις κατάλικςές-τυς (**ο, τυ, τον, ι, τις, το, τα· το χοριο, τυ χοριυ, τα χορια· ο καλος, τυ καλυ, τυς καλυς**)· άλες λέκςες μένυνε ανάλαγες (χορις αλαγι) λ.χ. **άλοτε, κοντα, εδο, εκι, άβριο, χτες, ςπάνια, άκςαφνα, αμέςος.**

§ 7. Το γένος τον υςιαςτικον.

Γίμναζμα 58. Πέςτε, πὸς θα πύμε τα ακὸλυθα ονὸματα, αν αρτ... για τον οπίο μιλύμε ίνε ὸχι άντρας, αλα γινέκα.

Πατέρας — μιτέρα
γιος —
αδελφος —
θίος —
παπυς —

πετινος — όρνιθα
βόδι —
άλογο —
τράγος —
κριάρι —

δάςκαλος — δαςκάλιςα
μάςτορις —
ιφάντις —
θεριςτις —
κολχόζνικος —

Γίμναζμα 59. Γράπςτε ςε τρις ςτίλες τα παρακὰτο υςιαςτικα: ςτιν πρότι ςτίλι όλα τα υςιαςτικα ςτα οπία μπορύμε να προςτέςυμε τι λέκςι **ένας** ί το άρθρο **ο**· ςτι δέφτερι ςτίλι όλα τα υςιαςτικα ςτα οπία μπορύμε να να προςτὲςυμε τι λέκςι **μια** ί το άρθρο **ι** κε τελεφτέα όλα ςτα οπία μπορύμε να προςτέςυμε τι λέκςι **ένα** ί το άρθρο **το**.

Π. Χ.	ένας	μία	ένα
	μαχιτις	μιχανι	άλογο

Εςοδία, αλέτρι, κομύνα, κολχοζ, μπριγάτα, χοράφι, νικοκιριο, τράχτορο, δικράνι, άλογο, αγελαδα, γάλα, μίλος, ςίκαλι, εργάτις.

Μοτόρι, ςφιρι, βίδα, μιχανι, ιφάντις, φάμπρικα, εργοςτάςιο επιχίριςι, μαχιτις.

Σινεδρίαςι, λόγος, πρόταςι, οργάνοςι, ςιμέα, λάβαρο, κλυπ, πλακάτα, εφιμερίδα, κινονία, βιβλιοθίκι, ανάγνοςι, γραφι, πιονέρος, έκθεςι.

Το γένος τον υςιαςτικον μπορύμε έφκολα να καθορίςυμε τιυτοτρόπος:

Αν στό υςιαςτικο μπορύμε να προςτέςυμε τι λέκςι **ένας** ί το άρθρο **ο**, τότε αφτο ίνε **γένυς αρςενικυ: Ενας εργάτις** ί **ο εργατις Ενας κίπος** ί **ο κίπος**

Αν στο υςιαςτικο μπορύμε να προςτέςυμε τι λέκςι **μια ί το άρθρο ι**, τότε αφτο ίνε **γένυς θιλικυ: Μια μιχανι ί ι μιχανι. Μια τάκςι ί ι τάκςι.**

Αν στο υςιαςτικο μπορύμε να προςτέςυμε τι λέκςι **ένα** ί το αρθρο **το**, τότε αφτο ινε **γένυς υδέτερυ: Ενα κολχοζ** ί **το κολχοζ, ένα ςκολιο** ί **το ςκολιο.**

Γίμνάζμα 60. Γράπςτε τις ονομαςίες τον αντικιμένον (υςιαςτικον), πυ βλέπετε στο χοράφι, στο δάςος, στο σπίτι κε ςτο καθένα βάλτε μπροςτα ένα απο τα άρθρα **ο**. **ι**, **το**, εκίνο πυ τεριάζι.

Γίμναζμα 61. Απο το παρακάτο άρθρο αντιγράπςτε όλα τα υςιαςτικα κε γράπςτε-τα ςε τρις ςτίλες: στιν πρότι όλα όςα ίνε γένυς αρςενικυ, στι δέφτερι όςα ίνε γένυς θιλικυ κε στιν τρίτι όςα ίνε γένυς υδέτερυ.

Ο ιλεχτριζμος στο χοριο.

Δεν ίνε πολις κερος, πυ κε ςε μας κάνανε ιλεχτρικο σταθμο. Οταν ετελίοςαν όλα κε ίτανε έτιμος να δυλέπςι, προςκαλέςαμε ολυς. Κάναμε αναμνιςτικι βραδια. Εφτιμα βούςε το δινάμο. Τυ μιχανικυ το πρόςοπο άςτραφτε απο χαρα κε ιπεριφάνια. Εφταςε ι πανιγιρικι στιγμι. Ο μιχανικος έδοςε ρέβμα κε ολες ι λάμπες διαμιας αρχίςανε να κςεχίνυν κόκινο άφθονο φος. Το φος μέςον τον ςιρμάτον έτρεχε στις καλίβες, στις αβλες, στυς εκςόςτες. Το χοριο πανιγίριζε.

§ 8. O αριθμος τον υςιαςτικον.

Τα υςιαςτικα, πυ διλόνυν ένα αντικίμενο, τα λέμε με τον τίπο τυ **ενικυ αριθμυ** κε τα υςιαςτικα πυ διλόνυνε πολα όμια αντικίμενα, τα λέμε με τον τίπο τυ **πλιθιντικυ αριθμυ.**

Παραδίγματα.

Νερο χριάζετε κε **το ζόο,** κε **το πυλι,** κε **το φιτο.**

Το νερο σκιματίζι **ριάκι, ποτάμι, ποταμο, λίμνι, θάλαςα** κε **οκεανο.**

Νερο χριάζοντε κε **τα ζόα,** κε **τα πυλια,** κε **τα φιτα.**

Τα νερα σκιματίζυνε ριάκια, ποτάμια, ποταμυς, λίμνες, θάλαςες κε οκεανυς.

Γίμναζμα 62. Τα ακόλυθα υςιαςτικα γράπςτε στον πλιθιντικο αριθμο. Τις κατάλιxςες ιπογραμίςτε.

κίπος — κίπι
άνθροπος —
ςίντροφος —
μαθιτις — μαθιτες
μαχιτις —
δικαςτις —

καλίβα — καλίβες
χόρα —
όρα —
πιγι — πιγες
μιχανι —
τάκςι —

φιτο — φιτα
χόρτο —
φίλο —
Χοριο — χορια
Σκολιο —
Κολχόζι —

Γίμναζμα 63. Αντιγράπςτε απο το παρακάτο πίιμα πρότα όλα τα υςιαςτικα τυ ενικυ αριθμυ κε κατόπιν όλα τα υςιαςτικα τυ πλιθιντικυ αριθμυ.

Ο κσιλυργος.

Ακσίνα, πριόνι, ροκάνι
χάρακας κε βολίδα
με μένα ος το βραδι
για σκίσιμο τα κσίλα
ετιμάζυν.
Κι αντιλαλυν μαζι μ'αφτα
γλιφίδες κε σφιρια πολα
κ'ισιάζυν τα σανίδια
καθος κε παραστάρια

Γίμναζμα 64. Απο τα ιπογραμιζμένα υσιαστικα αντιγράπστε πρότα τα υσιαστικα τυ ενικυ αριθμυ κε ίστερα τα υσιαστικα τυ πλιθιντ. αριθμυ.

Ι φοτια.

Κσάστερι **νίχτα** καλοκερινι
στα σκοτινά-τυς **σπίτια** σφαλιζμένι
ίπνο βαθι κιμύντε ι **χοριανι**
απο το **μεροδύλι** αποσταμένι.
Κσάφνο κσιπνυν, πετιύντε τρομαγμένι.
Σαν τί **κακο** μεγάλο έχι γενι;
Γιατί ι **καμπάνα** τυ χοριυ σιμένι
κε ζμίγι με τυ **νκιόνι** τι **φονι;**
Πεδια, γινέκες, γέρι, παλικάρια,
με **λίχνυς,** με **δαβλυς** κε με **φανάρια,**
μισόγιμνι, μ'ολότρεμι **ματια.**
Ολι θορυν κατα το **δάσος** πέρα
μάβρο **καπνο** κε **φλόγες** στον **αέρα**
κε κράζυν μίρια **στόματα: «Φοτια!»**

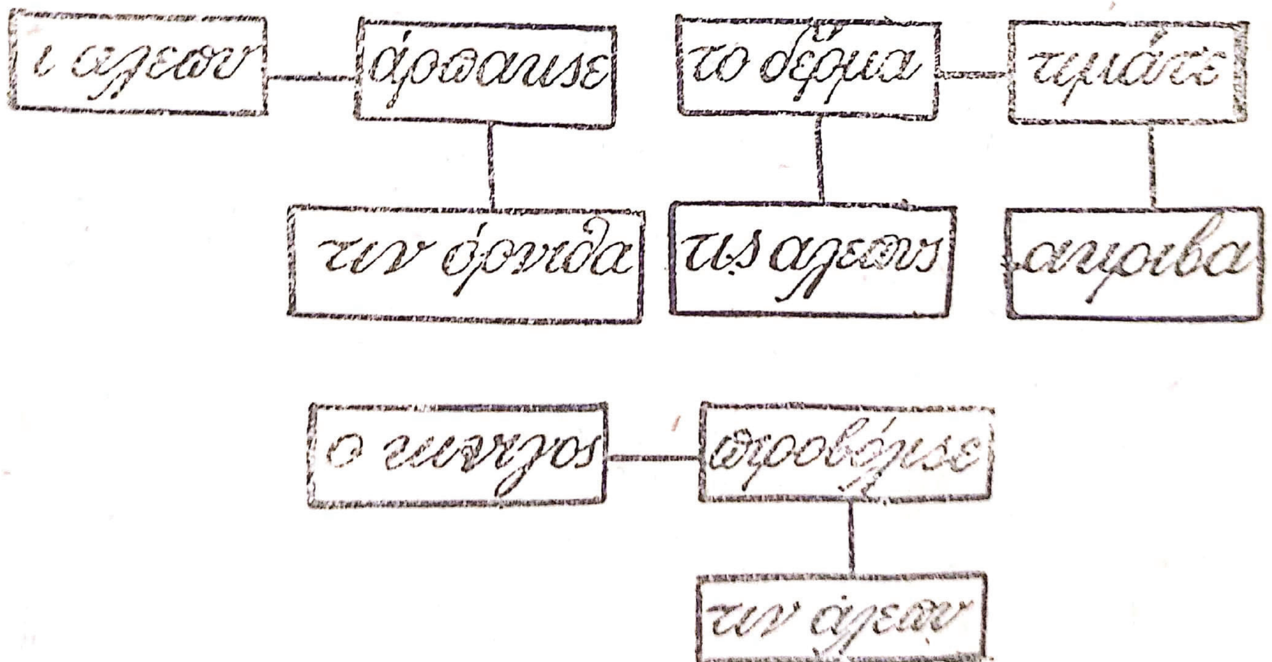
Γίμναζμα 65. Αντιγράπτε τα παρακάτο κε αλάκστε τις προτάσες τιυτοτρόπος, όστε τα ιπογραμιζμένα υσιαστικα να πάρυνε τον τίπο τυ πλιθιντικυ αριθμυ. Τις καταλικσες ιπογραμίστε.

Π. Χ: Κολχόζια ονομάζυντε τα κολεχτιβικα νικοκιρια. **Κολχοζ** ονομάζετε το κολεχτιβικο νικοκιριο. Εκίνος πυ δυλέβι μαχιτικα, λέγετε μαχιτις. Ο χορικος πυ εκμεταλέβετε τι δυλια τον άλον χορικον, ίνε **κυλάκος.** Τις πςεφτιες για το κολχόζι **κυλάκος** τις διαδίνι. **Κυλάκο** διόκςαμε απο το χοριο. Πςιλα ςτον υρανο πετα **αεροπλάνο.** .

§ 9. Το υςιαςτικο ος ιποκίμενο κε ος επεκςιγιματικι λέκςι.

Το υςιαςτικο ςτιν πρόταςι ίνε ος ιποκίμενο κε ος επεκςιγιματικι λέκςι.

Γίμναςμα 66. Κιτάκςτε τα ςχεδιαγραφίματα τον προτάςεον. Πός χριςιμοπιέτε ι λέκςι αλεπυ ςτιν καθεμια πρόταςι; Για να βρύμε τι λέκςι αλεπυ, πια ερότιςι πρέπι να κάνυμε;

Γίμναςμα 67. α) Σινκρίνατε όλες τις αλαγες τις λέκςις **εργαςίας** απο τις κατάλικςες. β) Αντιγράπςτε τις προτάςες, ςτις οπίες ι λέκςι εργαςία χριςιμέβι ος ιποκίμενο.

I εργαςία.

Αλοτε **ι εργαςία** λογαριαζόντανε ςκλαβια. Σίμερα εμις φερόμαςτε **ςτιν εργαςία** διαφορετικα. **Τιν εργαςία** εμις δε φοβύμαςτε. Εμις **για τιν εργαςία** ιπεριφανεβόμαςτε. **Στιν εργαςία** εμις βλέπομε δόκςα, τιμι, παλικαρια κε ιροιζμο.

Γίμναζμα 68. Αντιγράπςτε τις πρότασες, ςτις οπίες το υςιαςτικο πιονέρος ίνε ος επεκςιγιματικι λέκςι.

Ο πιονέρος ίνε ο ςίντροφος τον πεδιον τον εργαζόμενον όλυ τυ κόζμυ. **Απο τον πιονέρο** απετύμε να μάθι καλα. **Ο πιονέρος** παςκίζι να μάθι. **Στον πιονέρο** αποτίνοντε όταν χριάζοντε βοίθια τα μικρότερα πεδια. **Ο πιονέρος** ςιμετέχι ςτον αγόνα για τιν καθαριότιτα κε τιν ιγία. Ο κομςομόλος βοιθα **τον πιονέρο. Ο πιονέρος** βοιθα το οχτοβρόπυλο.

Γίμναζμα 69. Απο τα παρακάτο υςιαςτικα ςχιματίςτε μόνι-ςας πρότασες, ςτις οπίες τα υςιαςτικα αφτα να ίνε ος ιποκίμενα κε άλες πρότασες ςτις οπίες τα ίδια υςιαςτικα να ίνε ος επεκςιγιματικες λέκςες. Τα ιποκίμενα υςιαςτικα ιπογραμίςτε με μια γραμι κε τα επεκςιγιματικα με διο γραμες.

Π.Χ. **Ο αέρας** χριάζετε ς' ολυς. Χορις **αέρα** δε ζι κανις.

Αέρα. Νερο. Ποτάμι. Γίδα. Χόρα. Αγόνας. Γυρύνι. Αγελάδα. Χελιδόνι. Χέρι. Βυνο. Πετινος. Γεράκι. Κορόνα. Ελέφαντας. Αλογο. Καρφι. Αιδόνι. Ριάκι. Χοριο. Σκυλιο. Πένα. Τυφέκι.

§ 10. I πτόςες τον υςιαςτικον.

1. Ερχετε . . . **πιος**; ο αδελφος
   ο ςίντροφος
2. Ι δυλια . . . **πιανυ**; τυ αδελφυ
   τυ ςιντρόφυ

3. Ιδα . . . **πιον;** τον αδελφο
το σίντροφο

4. Ελα . . . ε αδελφε
ε σίντροφε

Αλάζυνε τα άρθρα κε ι κατάλιχσες τον υςιαςτικον απο τις ερότιςες: **πιος; πια, τί; πιανυ; πιανις; πιον; πιαν; τί;**

Ι τίπι τον άρθρον κε τον υςιαςτικον, πυ αντιςτιχύνε ςτις παραπάνο ερότιςες, ονομάζοντε **πτόςες.**
Ι αλαγι τον υςιαςτικον ονομάτον κατα πτόςες ονομάζετε κλίςι.

Ι πτόςες ίνε τέςερες.

1. Ονομαςτικι . . . Βρίςκετε με τιν ερότιςι **πιος; πια; πιο; ί τί:**
2. Γενικι. Βρίςκετε με τιν ερότιςι. **πιανυ; πιανις;**
3. Ετιατικι » » **πιον; πιαν; τί;**
4. Κλιτικι. Βρίςκετε με τιν πρόςκλιςι ε . . .

Με τιν ερότιςι **πιος, πιον(α)** βρίςκυμε πάντοτε **αρςενικα** υςιαςτικα.

Με τιν ερότιςι **πια, πιανις,πιαν** βρίςκυμε πάντοτε **θιλικα** υςιαςτικα.

Με τιν ερότιςι **πιο,** βρίςκυμε πάντοτε **υδέτερα** υςιαςτικα.

Με τιν ερότιςι **πιανυ** βρίςκομε κε αρςενικα, κε υδέτερα υςιαςτικα. Σιχνα για να βρύμε τα αρςενικα, θιλικα κε υδέτερα υςιαςτικα ονόματα μεταχιριζόμαςτε κε τιν ερότιςι **τί;**

Γίμναζμα 70. Μπροςτα ςε κάθε αλαγι τυ άρθρυ κε τις κατάλιχςις τυ υςιαςτικυ βάλτε κε μια απο τις λέχςες. **Ερχετε... Τα βιβλία... Βλέπο... Ελα...** Γράπςτε τις πρόταςες με τι ςιρα τον πτόςεον, όπως δίχςαμε παραπάνο κε ςε μια ςτίλι.

το	δάςκαλο	τυ	ιπαλίλυ
τυ	δαςκάλυ	ο	ιπάλιλος
έ	δάςκαλε	έ	ιπάλιλε
ο	δάςκαλος	τον	ιπάλιλο.

Γίμναξμα 71. Τα παρακάτο ονόματα υςιαςτικα γράπςτε ςε τρις ςτίλες. Στιν πρότι όλα τα αρςενικα· ςτι δέφτερι όλα τα θιλικα κε ςτιν τρίτι όλα τα υδέτερα.

Ο παπλοματας, ο δρόμος, ο παπυς, ι καλίβα, το γράμα, ι Δέςπο, το ςκάπςιμο, ι αλεπυ, το πεδι, ο μαχιτις, ι φονι, το κρέας, ο καναπες, το κράτος.

Ολα τα αρςενικα ονόματα ςτιν ονομαςτικι τυ ενικυ αριθμυ τελιόνυνε ςε ένα απο τυς πέντε άτριφτυς (**α**, **ο**, **υ**, **ε**, **ι**) κε τον τριβάμενο **ς** (ο πςομ**ας**, ο τίχ**ος**, ο πα**πυς** ο καφ**ες**, ο μαθι**τις**).

Ολα τα θιλικα ονόματα ςτιν ονομαςτικι τυ ενικυ αριθμυ τελιόνυνε ςε ένα απο τυς άτριφτυς (ι καλίβ**α**, ι αλεπ**υ**, ι Μάρ**ο**, ι πιγ**ι**).

Ολα τα υδέτερα ονόματα ςτιν ονομαςτικι τυ ενικυ αριθμυ τιλιονυνε ςε άτριφτο ίτε ςε ατριφτο κε τον τριβάμενο **ς** μαζι.

(το κόμ**α**, το δέντρ**ο**, το κολχόζ**ι**, το κρέ**ας**, το δάς**ος**).

§ 11· Κλίςι τον υςιαςτικον.

Ιςοςίλαβα κε ανιςοςίλαβα.

Γίμναξμα 72. α) Αντιγράπςτε τα παρακάτο υςιαςτικα ονόματα κε χορίςτε κάθε ςιλαβι με μια γραμι. β) Ιπογραμίςτε τις κατάλιξες τυ ενικυ κε πλιθιντικυ αριθμυ.

Π.Χ: ο πςο-μας, ι πςο-μά-δες· ο χι-μό-νας, ι χι-μό-νες.

αρσεν.	ο πσομας,	ι πσομάδες.	ο χιμόνας,	ι χιμόνες.
	ο παπυς,	ι παπύδες.	ο πατέρας,	ι πατέρες.
	ο καναπες,	ι καναπέδες.	ο ιπάλιλος,	ι ιπάλιλι.
	ο βαρκάρις,	ι βαρκάριδες.	ο δικαστις,	ι δικαστες.
θιλικα	ι νικοκιρα,	ι νικοκιράδες.	ι καλίβα,	ι καλίβες.
	ι μάνα,	ι μανάδες.	ι μέρα,	ι μέρες.
	ι νίφι,	ι νιφάδες.	ι βροχι,	ι βροχες.
	ι μαιμυ,	ι μαιμύδες	ι πιγι,	ι πιγες.
υδέτερα	το γράπσιμο,	τα γραπσίματα.	το φιτο,	τα φιτα.
	το κόμα,	τα κόματα.	το κράτος,	τα κράτι.
	το φος	τα φότα.	το μάτι,	τα μάτια.
	το κρέας,	τα κρέατα.	το λυλύδι,	τα λυλύδια.

Σιχνα πολα απο τα ονόματα φιλάγυνε τον καταλιχτικο τυς άτριφτο τυ ενικυ αριθμυ στον πλιθ. αριθμο κε πέρνυνε νέο πρόστετο φτόνκο το πρόσφιμα **δ**. Τιυτοτρόπος τα ονόματα αφτα περισέβυνε τον αριθμο τον σιλαβόν-τυς στον πλ. αριθμο.

Αφτα τα ονόματα ονομάζυντε *α ν ι σ ο σ ί λ α β α*.

Αλα όμος ονόματα αποβάλυνε τον καταλιχτικό-τυς άτριφτο τυ εν. αριθμυ στον πλ. αρ.

Αφτα τα ονόματα φιλάγυνε τον ίδιο αριθμο τον σιλαβον κε στον πλ. αρ. κε λέγοντε *ι σ ο σ ί λ α β α*.

Γίμναζμα 73. α) Αντιγράπστε τα παρακάτο ονόματα, αφυ βάλετε το κατάλιλο άρθρο· β) σχιματίστε τον πλιθιντικο αριθμο, μετρίστε τις σιλαβες κε βρέστε πια απο αφτα ίνε ισοσίλαβα κε πια ανισοσίλαβα. Τα ισοσίλαβα γράπστε στι δεξσια στίλι κε τα ανισοσίλαβα στιν αριστερι.

παπλοματας, νικοκίρις, μαθιτις, καφες, μαχιτις, καρχαρίας, αγόνας.

αλεπυ, νικοκιρα, πιγι, χόρα, τάκσι, άμιλα.

ράπσιμο, κόπσιμο, δέντρο, κράτος, μέρος, γράμα, πράμα.

§ 12. Κλίςι τον ιςοςίλαβον υςιςατικον.

Γίμναξμα 74. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Ιπογραμίςτε κε ςις τις αλαγες τυ άρθρυ κε τις κατάλικςες τον ονομάτον.

Εν. αριθ.

Ον.	πιος;	**ο**	φίλακ**ας**	**ο**	μαθιτ**ις**	**ο**	δικαςτ**ις**
Γεν.	πιανυ;	**τυ**	φίλακ**α**	**τυ**	μαθιτ**ι**	**τυ**	δικαςτ**ι**
Ετ.	πιυς;	**τον**	φίλακ**α**	**τον**	μαθιτ**ι**	**τον**	δικαςτ**ι**
Κλ.	πρόςεχε!	(ε)	φίλακ**α**	(ε)	μαθιτ**ι**	(ε)	δικαςτ**ι**

Πλ. αριθ.

Ον.	πιι;	**ι**	φίλακ**ες**	**ι**	μαθιτ**ες**	**ι**	δικαςτ**ες**
Γεν.	πιανον;	**τον**	φιλάκ**ον**	**τον**	μαθιτ**ον**	**τον**	δικαςτ**ον**
Ετ.	πιόνα;	**τυς**	φίλακ**ες**	**τυς**	μαθιτ**ες**	**τυς**	δικαςτ**ες**
Κλ.		(ε)	φίλακ**ες**	(ε)	μαθιτ**ες**	(ε)	δικαςτ**ες**

Τις πτόςες τον ιςοςιλάβον αρςενικον υςιαςτικον πυ τελιονυνε ςε **ας** κε **ις**, διακρίνομε κιρίος απο τις αλαγες τον άρθρον.

Ιδιέτερι πτοτικι κατάλικςι έχυνε μόνο ςτιν ον. τυ εν. αρ. το **ς** κε ςτι γεν. τυ πλιθ. αρ. τιν κατάλικςι **ον**.

Γίμναξμα 75. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Ιπογραμίςτε τις αλαγες τον άρθρον κε τις κατάλικςες τον υςιαςτικον.

Εν. αριθ.

Ον.	Πια;	ι	χόρα	ι	αδελφι	ι	βρίςι
Γεν.	Πιανις;	τις	χόρας	τις	αδελφις	τις	βρίςις
Ετ.	Πιάνα	τι	χόρα	τιν	αδελφι	τι	βρίςι
Κλ.	Φιλάκςυ	(ε) (ο)	χόρα	(ε)	αδελφι	(ε)	βρίςι

Πλιθ. αριθ.

Ον.	Πιες;	ι χόρες	ι αδελφες	ι βρίσες
Γεν.	Πιανον;	τον χορον	τον αδελφον	τον βρισον
Ετ.	Πιες;	τις χόρες	τις αδελφες	τις βρίσες
Κλ.		(ε) χόρες	(ε) αδελφες	(ε) βρίσες

Κε τις πτόσες τον ισοσιλάβον θιλικον υσιαστικον πυ τελιόνυνε σε **α** κε **ι**, διακρίνυμε κιρίος απο τις αλαγες τον άρθρον.

Ιδιέτερι πτοτικι κατάλικσι έχυνε μόνο στι γενικι τυ εν. αρ. το **ς** κε στι γεν. τυ πλιθ. αρ. τιν κατάλικσι **ον.**

Γίμναζμα. *76.* Κάντε το ίδιο.

	Εν. αριθμ.		πλ. αρ.
Ον. Πιο;	το μέτοπο, το φιτο	πια;	τα μέτοπα, τα φιτα
Γεν. Πιανυ;	τυ μετόπυ, τυ φιτυ	πιανον;	τον μετόπον, το φιτον
Ετ. Πιο;	το μέτοπο, το φιτο	πια	τα μέτοπα, τα φιτα
Κλ.	(ο) (ε) μέτοπο, (ε) φιτο		(ε) μέτοπα, (ε) φιτα

Τα υδέτερα ονόματα έχυνε τρις πτόσες όμιες: τιν ονομαστικι, τιν ετιατικι κε τιν κλιτικι κε στον εν. κε στον πλ. αρ. Διαφέρυνε μονάχα ι γεν. τυ εν. κε πλ. αριθμυ.

Ολα τα ονόματα αρς. θιλ. κε υδέτερα έχυνε στι γεν. τυ πλ. αρ. τιν ίδια κατάλικσι **ον**: ο φίλακας — τον φιλάκ**ον**, ι χόρα — τον χορ**ον**, το φιτο — τον φιτ**ον**.

Γίμναζμα *77.* Αντιγράπστε τα παρακάτο. Στι θέσι τον τριον τελίον βάλτε τι λέκσι μαχιτις, στιν πτόσι πυ τεριάζι.

Ο μαχιτις.

Πρότος στι δυλια πρέπι να ίνε πάντα... Ι δυλια... πρέπι να ίνε ι καλίτερι. Πρέπι να βραβέπσυμε... Στο εργο-

ςτάςιο-μας ίνε πολι... Μαζέπςανε τα βιβλιάρια... Βραβέπςανε!..

Γίμναζμα 78. Κάντε το ίδιο με τι λέκςι θάλαςα.

Ι θάλαςα.

Νά... Τα νερα...ίνε ίςιχα. Αγαπο πολι... Στι γί-μας ίνε πολες... Τα νερα...ίνε αλμιρα. Πολα βαπόρια διαςκίζυνε ςίμερα....

Γίμναζμα 79. Κάντε το ίδιο με τι λέκςι δέντρο.

Το δέντρο.

Αφτο...ίνε χαριδια. Τα φίλα...ίνε πράςινα. Επότιςα.... ςίμερα. Ινε οφέλιμα ςτον άνθροπο... Τα κλαδια... μεγάλοςαν. Ιδα... τις αβλίς-ςας.

Γίμναζμα 80. Στι θέςι τον τελιον βάλτε το υςιαςτικο, πυ ίνε ςτιν παρένθεςι. Γράπςτε το υςιαςτικο ςτιν πτόςι **πυ τεριάζι.**

Π. Χ. Ερχετε ο ράφτις.

1. Ερχετε... Το πςαλίδι ίνε... Μίλιςα... Μαζεφτίκανε όλι... Ιδα όλυς... (ράφτις)

2. Νά... Ινε χαμιλι ι στέγι... Εστόλιςαν... Νά... τυ χοριυ. Ο ςιζμος χάλαςε... (ι καλίβα).

3. Επεςε... Το χρόμα... ίνε κίτρινο. Πέτακςαν... ςτιν αβλι. Επεςαν... Ι οφέλια... ίνε μεγάλι. Μάζεπςαν... (το φίλο).

Γίμναζμα 81. Σχιματίςτε μόνι-ςας πρότασες, ςτις οπίες τα ακόλυθα υςιαςτικα να ίνε ςτιν ετιατικι πτόςι. Κατόπιν άλες πρότασες ςτις οπίες να ίνε ςτι γενικι πτόςι τυ εν. κε πλ. αρ.

Π. Χ. Ιδα τον εργάτι. Τα εργαλία τυ εργάτι ίνε έδο. Ο εργάτις. Ο τραχτορίςτας. Ο χτίςτις. Ο ράφτις. Ο πιροβολιτις. Ο μαθιτις.

§ 13. Κλίςι τον ιςοςιλάβον αρς. ονομάτον ςε ος.

Εν. αριθ.

Ον.	πιος;	ο	ςίντροφ**ος**	ο	Κςανθόπυλ**ος**	ο	κύκ**ος**
Γεν.	πιανυ;	τυ	ςιντρόφ**υ**	τυ	Κςανθόπυλ**υ**	τυ	κύκ**υ**
Ετ.	πιον;	τον	ςίντροφ**ο**	τον	Κςανθόπυλ**ο**	τον	κύκ**ο**
Κλ.	έλα!	(ε)	ςίντροφ**ε**	(ε)	Κςανθόπυλ**ε**	(ε)	κύκ**ε**

Πλιθ. αριθμ.

Ον.	πιι;	ι	ςίντροφ**ι**	ι	Κςανθόπυλ**ι**	ι	κύκ**ι**
Γεν.	πιανον;	τον	ςιντρόφ**ον**	τον	Κςανθόπυλ**ον**	τον	κύκ**ον**
Ετ.	πιανυς;	τυς	ςιντρόφ**υς**	τυς	Κςανθόπυλ**υς**	τυς	κύκ**υς**
Κλ.	ελάτε!	(ε)	ςίντροφ**ι**	(ε)	Κςανθόπυλ**ι**	(ε)	κύκ**ι**

Τα αρςεν. ιςοςίλαβα ονόματα που τελιόνυνε ςε **ος**, έχυνε το κινο γνόριζμα όλον τον αρς. ονομάτον: τελιόνυνε ςτιν ον. τυ εν.αρ. ςε άτριφτο φτόνκο κε ςτον τριβάμενο **ς** (ο κύκ**ος**).

Στι γεν. τυ πλ. αρ. έχυνε κατάλικςι **ον**, όπος όλα τα άλα ονόματα: αρς. θιλ. κε υδέτερα.

Στον εν. αρ. όλες ι πτόςες έχυνε κςεχοριςτι κατάλικςι; ςτον πλιθ. αρ. ομιοκαταλιχτύνε ι ονομ. κε ι κλ., ι άλες πτόςες έχυνε ιδιέτερι κατάλικςι.

Γίμναζμα 82. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Στι θέςι τον τριον τελιον βάλτε τι λέκςι ο ποταμος ςτιν πτόςι, πυ πρέπι. Για να μι χάνετε λάθος, κιτάκςτε, πός κλίνετε παραπάνο το όνομα ο ςίντροφος.

Ο ποταμος.

Απο το χοριό-μας περνα.... Τα νερα.... ίνε ορμιτικα. Περνύμε.... απο τι γέφιρα. Ινε πολι οφέλιμι... ςτυς ανθρό-

πυς. Τα νερα... ίνε γλικα. Ι άνθροπι χρισιμοπιυν... για πολες ανάνκες-τυς.

Γίμναξμα 83. Κάντε το ίδιο.

Ο πρόεδρος.

Τι σινεδρίαςι διεφτίνι... Κανένας εκςον απο... δεν έχι το δικέομα να διακόπςι τυς άλυς, όταν ομιλύνε. Δικέομα.... ίνε επίςις να δόςι το λόγο ς' εκίνυς, πυ θέλυνε να μιλίςυν. Τις ςινεδρίαςες ανίγυν κε κλίνυν.... Ολα τα ςελςοβέτια έχυνε....

Γίμναξμα 84. Τα παρακάτο υςιαςτικα ίνε στιν ετιατικι πτόςι· έτςι όπος ίνε ςχιματίςτε μάφτα πρότασες. Τα άρθρα κε τις κατάλικςες τον ονομάτον ιπογραμίςτε.

Τον κραςνοαρμέιτςον, απο τυς δρόμυς, τον κίπο, προς τον ποταμο, με τον Αλέκο, χορις το ςίντροφο, μες τυς κίπυς, ςε τόπυς.

Γίμναξμα 85. Σκιματίςτε πρότασες με τα ακόλυθα υςιαςτικα ςτιν πτόςι, πυ ίνε.

τυ τίχυ, τον δρόμον, τυ τόπυ, τυ βύρκυ, τυ ανθρόπυ, τον κορμον, τον κρίνον, τυ κοςίφυ, τυ πετινυ, τον αιτον.

§ 14 Κλίςε τον ιςοςιλάβον θιλικον ςε ια κε τον υδ. ςε ι

	εν. αρ.			πλ. αρ.		
Ον.	πια;	ι	μιλια	πιες;	ι	μιλιες
Γεν.	πιανις;	τις	μιλιας	πιανον;	τον	μιλιον
Ετ.	πιαν;	τι	μιλια	πιες,	τις	μιλιες
Κλ.		ε	μιλια.		ε	μιλιες

	Εν. αρ.		Πλ. αρ.	
Ον.	πιο;	το πυλι	πια;	τα πυλια
Γεν.	πιανυ;	τυ πυλιυ	πιανον;	τον πυλιον
Ετ.	πιο;	το πυλι	πια;	τα πυλια
Κλ.		ε πυλι.		ε πυλια.

Τα θιλικα ιςοςίλαβα ονόματα πυ τελιόνυνε σε **ια** κε τα υδέτερα ιςοςίλαβα ονόματα πυ τελιόνυνε σε **ι** στιν ον. τυ εν. αρ. φιλάγυνε το **ι** κε στον ενικο κε στον πλιθιντικο αριθμο.

Γίμναζμα 86. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Στι θέςι τον τελιον βάλτε τι λέξι φολια στιν πτόςι, πυ χριάζετε. Για να μι κάνετε λάθος, προςέχςτε, πος κλίνετε ι λέξι μιλια.

Ι φολια τις κορόνας.

Ι κορόνα χτίζι... πάνο στα δέντρα. Ι λιγαριες ίνε γεμάτες απο... τον κορόνον. Ι κορόνες έχυνε... τα μικρά-τυς. Πετύνε στα γιτονικα λιβάδια ι κορόνες κε κυβαλυν απο κι τροφες... Μιν καταστρέφετε... τον πυλιον. Τα πυλια ίνε φίλι-μας.

Γίμναζμα 87. Κάντε το ίδιο με το υςιαστικο **το χερι.**

Το χέρι.

Για να πάρομε κάτι μεταχιριζόμαςτε.... Τα δάχτιλα... ίνε πέντε. Εχτίπιςα.... στιν πέτρα. Κάθε άνθροπος έχι διο... Σικόνομε τα βάρι με τι δίναμι.... Γιμνάζο κάθε μέρα...

Γίμναζμα 88. Με τα ακόλυθα υςιαςτικα έτςι όπος ίνε, σχιματίςτε πρόταςες.

Ι κεραςιες, τυ κυτιυ, τα καρφια, ι καριδια, τις πορτοκαλιας, τυ ποδιυ, τον κλαδιον, τυ κολχοζιυ, τα σοβχόζια, τι βραδια, τον σκιλιον, τα κορμια, τις λεμονιες.

Γίμναζμα 89. Κλίςτε τα υςιαςτικα: ι μανταρινια, ι κυταλια, το χοράφι, το λάφι.

Γίμναζμα 90. Στο άρθρο «Ι βροχι» βρέςτε τα υςιαςτικα κε καθορίςτε τιν πτόςι κε τον αριθμό-τυς.

Ι βροχι.

Ι πρότες χοντρες σταγόνες τις βροχις χτιπίςανε τα φίλα τον δέντρον. Τα κλαδια τον δέντρον έκλιναν στι γι απο το δινατο αγέρα. Ι δρόμι πλιμιρίςανε απο νερα. Τα πεδια κςιπόλιτα χτιπυν τα νερα με τα πόδια-τυς κε βρέχυν ο ένας τον άλο. Πέραςε ι βροχι. Δροςίςτικε ι γι κε ο υρανος καθαρίςτικε απο τα ςίνεφα.

§ 15. Κλίςι τον ανιςοςιλάβον υςιαςτικον.

α) Αρςενικα ονόματα ςε ας, υς, ις, ες.

Ενικος Αριθμος.

Ον.	πιος;	ο πςομας,	ο παπυς,	ο καφες,	ο βαρκάρις
Γεν.	πιανυ;	τυ πςομα,	τυ παπυ,	τυ καφε,	τυ βαρκάρι
Ετ.	πιον;	τον πςομα,	τον παπυ,	τον καφε,	τον βαρκάρι
Κλ.		ε πςομα,	ε παπυ,	ε καφε,	ε βαρκάρι.

Πλιθ. Αριθ.

Ον.	πιι;	ι πςομάδες,	ι παπύδες,	ι καφέδες,	ι βαρκάριδες
Γεν.	πιανον;	τον πςομάδον,	τον παπύδον,	τον καφέδον,	τον βαρκάριδον
Ετ.	πιανυς;	τυς πςομάδες,	τυς παπύδες,	τυς καφέδες,	τυς βαρκάριδες
Κλ.		ε πςομάδες,	ε παπύδες,	ε καφέδες,	ε βαρκάριδες.

Τα ανιςοςίλαβα αρςενικα υςιαςτικα ονόματα στον ενικο αριθμο κλίνοντε όπος τα ιςοςίλαβα αρς. πυ τελιόνυνε σε **ας** κε **ις** διλ. έχυνε μετα τον καταλιχτικο άτριφτο τις ονομαςτικις **ς**, πυ αποβάλυνε ςόλες τις άλες πτόσες.

Στον πλιθιντικο αριθμο φιλάγυνε τον καταλιχτικο άτριφτο τυ ενικυ αριθμυ, ενο τα ιςοςίλαβα τον αποβάλυνε (ο ταμί**ας** ι ταμί**ες**, ο πσομ**ας** ι πσομά**δες**).

Προςλαμβάνυνε μετα τον καταλιχτικο άτριφτο νέο φτόνκο το πρόςφιμα **δ**, πυ περιςέβι τιυτοτρόπος τις ςιλαβές-τυς στον πλ. αρ.

Στον πλιθ. αρ. έχυνε τις ίδιες κατάλικςες πυ έχυνε κε τα ιςοςίλαβα αρς., πυ τελιόνυνε ςε **ας** κε **ις** στιν ον. τυ εν. αριθμυ.

Γίμναζμα 91. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Στι θέςι τον τριον τελιον βάλτε τι λέκςι **καπνας** στιν πτόςι, πυ τεριάζι. Για να μι κάνετε λάθος, κιτάκςτε, πός κλίνετε ο **πσομας**.

Ο καπνας.

Εκίνος πυ καταγίνετε με τα καπνα λέγετε... Πολι έλινες ίνε... Ι ζοι.. ίτανε στα τςαρικα χρόνια ελεινι. Ι καπνέμπορι εκμεταλεβόντανε... κε πλυτύςανε με τα καπνα.. Σίμερα... γλιτόςανε απο τιν εκμετάλεπςι. Ι ςοβετικι κιβέρνιςι ιποςτιρίζι...

Γίμναζμα 92. Κάντε το ίδιο με τι λέκςι **καβαλάρις**. Για να μι κάνετε λάθος, προςέκςτε, πός κλίνετε ι λέκςι **βαρκάρις**.

Ο καβαλάρις.

Ερχετε ένας... Το άλογο... ίνε κόκινο. Ετρεκςα να ανταμόςο... Ιςτερα απο λίγι όρα ίρθανε πολι άλι... Μεγάλα κε όμορφα ίςαν τα άλογα... Ιδα όλυς...

Γίμναζμα 93. Τα παρακάτο ουσιαστικα έτσι όπος ίνε, βάλτε σε πρότασι.

Τυ χτενα ι φυρνάριδες, τυς σφυνκαράδες, τυ καρβυνάρι, ι πσαράδες, τυ πορτάρι, ι περιβολάριδες, τον καναπε, τυς μεζέδες, ι βαρελάδες.

Γίμναζμα 94. Με τα ακόλυθα υσιαστικα σχιματίστε πρότασες: Στις πρότασες αφτες τα υσιαστικα αφτα βάλτε στιν ονομ. τυ πλ. αρ.

Ο γαλατας, ο τσανκάρις, ο νικοκίρις, ο ρολογας, ο αμαξας, ο αποθικάρις, ο μπαλοματας, ο γυναρας, ο μακελάρις.

Γίμναζμα 95. Κλίστε τα ακόλυθα υσιαστικα: **ο καρβυνάρις, ο περιβολάρις, ο σιδερας, ο χτενας.** Για να μι κάνετε λάθι, κιτάκστε πός κλίνοντε ο **πσομας** κε **ο βαρκάρις.**

β) Ανισοσίλαβα θιλικα σε α, υ, ι.

Εν. Αρ.

Ον.	πιος;	ι μάν**α**,	ι αλεπ**υ**,	ι νίφ**ι**.
Γεν.	πιάνις;	τις μάν**ας**,	τις αλεπ**υς**,	τις νίφ**ις**.
Ετ.	πιαν;	τιν μάν**α**,	τιν αλεπ**υ**,	τιν νίφ**ι**.
Κλ.		ε μάν**α**,	ε αλεπ**υ**,	ε νίφ**ι**.

Πλ. Αρ.

Ον.	πιες;	ι μανά**δες**,	ι αλεπύ**δες**,	ι νιφά**δες**.
Γεν.	πι**α**νον;	τον μανά**δον**,	τον αλεπύ**δον**,	τον νιφά**δον**.
Ετ.	πι**α**;	τις μανά**δες**,	τις αλεπύ**δες**,	τις νιφά**δες**.
Κλ.		ε μανά**δες**,	ε αλεπύ**δες**,	ε νιφά**δες**.

Γίμναζμα 96. Αντιγράπστε τα παρακάτο. Στι θέσι τον τριον τελιον βάλτε τι λέκσι **μαιμυ** στιν πτόσι κε τον αριθμο, πυ τεριάζι.

Ι μαιμυ.

Σε ζεστες χόρες ζύνε... Στο θιριοτροφίο ίδα πολες... Ι καρπι ίνε κιρίος ι τροφι... Τα δάχτιλα... μιάζυνε πολι με τα δάχτιλα τον ανθρόπον. Νά έρχετε μια...

Γίμναξμα 97. Κάντε το ίδιο με τι λέξι **αδελφι**. (Κλίστετα ανισοσίλαβα).

Ι αδελφι.

Εγο κε...-μυ Μαρία ίμαστε σιμαθίτριες. Χάθικε σίμερα το βιβλίο...-μυ. Ο διεφτιντις προσκάλισε στο γραφίο τυ...-μυ. Αργίσανε στο μάθιμα σίμερα... Σοφία κε Ελπίδα Καπνα. Ινε πολες ι απυσίες... Καπνα. Ο δάσκαλος έκανε πολ ς φορες παρατίρισι... Καπνα.

Γίμναξμα 98. Κατα το ι **μάνα** κε ι **νίφι** κλίστε κε τα υσιάστικα: ι **ζάλι**, ι **γλίκα**, ι **πίκρα**.

γ) Ανισοσίλαβα υδέτερα ονόματα υσιαστικα πυ τελιόνυνε σε α, ο, ας.

Ενικος Αριθμος.

Ον.	πιο; το γράμ**α**,	το σκάπσιμ**ο**,	το κρέ**ας**,
Γεν.	πιυ; τυ γράμ**ατος**,	τυ σκαπσίμ**ατος**,	τυ κρέα**τος**,
Ετ.	πιο; το γράμ**α**,	τα σκαπσίμ**ατα**,	το κρέ**ας**,
Κλ.	ε γράμ**α**,	ε σκαπσίμ**ατα**,	ε κρέ**ας**.

Πλιθ. Αρ.

Ον.	πια;	τα γράμ**ατα**,	τα σκαπσίμ**ατα**,
Γεν.	πιανον;	τον γραμ**άτον**,	τον σκαπσιμ**άτον**,
Ετ.	πια;	το γράμ**ο**,	τα σκαπσίμ**ατα**,
Κλ.		ε γράμ**ο**,	ε σκαπσίμ**ατα**.

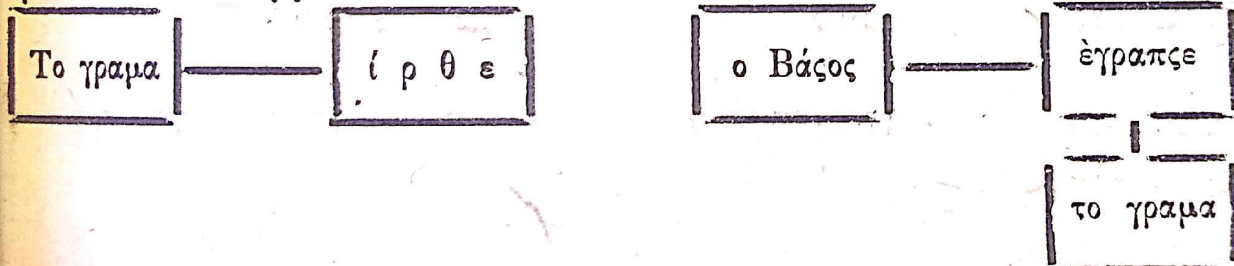
τα κρέ**ατα**,
τον κρε**άτον**,
τα κρέ**ατα**,
ε κρέ**ατα**.

Τα ανιςοςίλαβα υδέτερα ονόματα περιςέβυνε τις ςιλαβές-τυς όχι μονάχα στον πλιθιντικο αριθμο, αλα κε ςτι γενικι τυ εν. αρ.

Περιςέβοντας τις ςιλαβές-τυς, διαφιλάτυνε τον καταλιχτικό-τυς άτριφτο, όςα έχυνε το φτόνκο **α** κε προςλαμβάνυνε το πρόςφιμα **τ**. Οςα έχυνε ςτιν ονομαςτικι καταλιχτικο άτριφτο **ο**, περιςέβοντας τις ςιλαβές-τυς, το **ο** αφτο μεταβάλυνε ςε **α** (λ.χ. το ςκάπςιμ**ο** τυ ςκαπςίμ**α**τος). Στα υδέτερα μονάχα ι γεν. τυ εν. κε πλιθιντ. αρ. διαφέρι απο τις άλες πτόςες.

Γίμναζμα 99. Τις παρακάτο πρότασες πυ ίνε ςε ςχεδιαγράματα γράπςτε ςε ςιρες. Πέςτε, ςε πια πρόταςι το υςιαςτικο **γραμα** ίνε ιποκίμενο κε πυ επεχςιγιματικι λέχςι.;

Γίμναζμα 100. Τις παρακάτο πρότασες γράπςτε ςε ςχεδιαγράματα. Βάλτε ςτο πρότο ςχεδιάγραμα το ιποκίμενο, ςτο δέφτερο το ρίμα κε ςτο τρίτο τιν επεχςιγιματικι λέχςι.

1. Το ςκάπςιμο άρχιςε. 2. Ι εργάτες τελιόςανε τοςκάπςιμο.
1. Το δέρμα πάλιοςε. 2. Ι βιρςοδέπςες κατεργάζοντετα δέρματα.
1. Το πόμα έπεςε. 2. Ι μάνα πίρε το πόμα.

Διακρίνυμε τιν ετιατικι τυ υδετέρυ απο τιν ονομαςτικι τιυτοτρόπος: Αν το υςιαςτικο (γένυς υδέτερυ) ίνε ιποκίμενο, ίνε πτόςι ονομαςτικις. Αν ίνε επεχςιγιματικι λέχςι, ίνε πτόςι ετιατικις.

Γίμναζμα 101. Βρέςτε ςτις ακόλυθες πρότασες, πύ τα υδέτερα υςιαςτικα ονόματα ίνε πτόςις ονομαςτικις κε πύ πτόςες ετιατικις.

Το φος έλαμπςε. Ο Τάκις έζβιςε το φος.
Το κρέας πυλίθικε. Ο κρεοπόλις πύλιςε το κρέας. Το ςόμα τρέφετε. Ι Οχτοβρίνα γιμνάζι το ςόμα. Τα ράματα έπεςαν. Ο ράφτις κςίλοςε τα ράματα.

Το πότιζμα άρχισε. Ο κιπυρος άρχισε οτ πότιζμα.

Γίμναζμα 102. Σχιματίστε πρότασες, όπυ τα ακόλυθα υδέτερα ονόματα να ίνε στιν ονομαστικι πτόσι (ιποκίμενα) κε άλες πρότασες όπυ να ίνε στιν ετιατικι πτόσι (επεκσιγιματικες λέκσες).

Το πράμα, τα πράματα, το φίλο τα φίλα, το χρόμα, τα χρόματα, το δέσιμο τα δεσίματα, το τρέκσιμο, τα πλεκσίματα, το δέμα, το κάθιζμα, το χτίσιμο.

Γίμναζμα 103. Σχιματίστε τι γεν. τυ πλιθ. αρ. τον ακόλυθον υσιαστικον. Βαλτε όλα σε μια στίλι με τιν ακόλυθι σιρα. Πρότα τα αρσ., ίστερα τα θ.λ. κε τελεφτέα τα υδέτερα: ο άνθροπος, ο μαθιτις, ο ράφτις, ι πιγι, ι μέρα, ι αλεπυ, το φος, το γράμα, το δέντρο. Π.Χ.

	Εν. αρ. ον.	Πλ. αρ. γεν.
Αρσεν.	ο χιμόνας,	τον χιμόνον
	Εν. αρ. ον.	Πλ. αρ. γεν.
Θιλικα:	ι χόρα	τον χορον
	Εν. αρ. ον	Πλ. αρ. γεν.
Υδέτερα:	το δέρμα	το δερμάτον

Ολα τα ονόματα αρσεν. θιλικα κε υδέτερα στι γενικι τυ πλιθ. αρ. έχυνε κατάλικσι **ον**.

Γίμναζμα 104. Σχιματίστε τιν ονομ. τυ πλιθιντικυ αριθμυ τον ακόλυθον αρσενικον κε θιλικον ονομάτον: **ο ανδριάντας, ι μέρα, ο άνθροπος, ι γινέκα, ο παπυς, ι μαιμυ, ι στέγι, ο αγονιστις**

Ολα τα αρσενικα κε θιλικα ονόματα στιν ονομαστικι τυ πλιθιντικυ αριθμυ έχυνε το άρθρο **ι**.

Γίμναζμα 105. Σχιματίστε τιν ονομ. ετιατ. κε κλιτ. τον ακόλυθον αρσενικον ονομάτον, πυ τελιόνυνε σε **ας, υς, ες, ις** κε τον θιλικον ονομάτον πυ τελιόνυνε σε **α, υ, ι**. Τις κατάλικσες ιπογραμίστε.

ο κοχλί**ας**, ο παπ**υς**, ο καναπ**ες**, ο επαναστάτ**ις**, ι χόρ**α**, ι αλεπ**υ**, ι στέγ**ι**. Π.Χ:

Εν. αρ.	Πλ. αρ.
αρσ. ο κοχλί**ας** . . .	ον. ι κοχλί**ες**, ι χόρ**ες** . .
θιλ. ι χόρ**α** . . .	ετ. τυς κοχλί**ες**, τις χόρ**ες**.
	Κλ. κοχλί**ες**, χόρ**ες** . . .

Ολα τα αρσενικα ονόματα πυ τελιόνυνε σε **ας, υς, ες, ις,** κε τα θιλικα πυ τελιόνυνε σε **α, υ, ι** στιν ονομαστ. επιατ. κε κλ. τυ πλιθιντ. αρ., έχυνε τιν κατάλιξι **ες**.
Ι επιατικι τυ πλιθ. αρ. αφτον τον ονομάτον διαφέρι μονάχα απο το **άρθρο** (αρς. **τυς** κοχλίες, **τις** χόρες).

§ 16. Επίθετο. Κατάλικσες τον γενον.

Ι λέκσες, πυ φανερόνυν τί λογις ίνε τα αντικίμενα, ονομάζοντε **επίθετα: μεγάλος** κίπος, **κόκινι** σιμέα, **γιάλινο** σκέβος.

Γίμναζμα 106. Πέστε απο τί ίνε καμομένα τα ακόλυθα αντικίμενα.

Σπίτι (τί λογις;) κσιλένιο. Στέγι (τί λογις;) τενεκεδένια. Ανδριάντας (τί λογις;) μπρύντσινος. Καλίβα . . . Καρφι . . . Μελανοδοχίο . . . Παλτο . . . Πυκάμισο . . . Πορτφελ . . . Τόπι . . . Φτιάρι . . . Κυτι . . .

Γίμναζμα 107. Πέστε, τί χρόμα έχυνε τα παρακάτο αντικίμενα. Αντιγράψτε τα υσιαστικα κε τα επίθετα μαζι κε ιπογραμίστε τα δέφτερα.

Π. Χ: Ι αντριάλα ίνε κίτρινι.

Ι παπαρύνα ίνε . . .	Ι μαργαρίτα ίνε . . .
Το κάρβυνο ίνε . . .	Το τριφίλι ίνε . . .
Ι ζάχαρι ίνε . . .	Το χόρτο ίνε . . .
Το χιόνι ίνε . . .	Το άλας ίνε . . .
Ο κρίνος ίνε . . .	Το τριαντάφιλο ίνε . . .
Το φράυλο ίνε . . .	Το ρόδι ίνε . . .

Γίμναζμα 108. Βρέστε επίθετα, πυ να δίκσυνε, τί λογις ίνε τα ακόλυθα υσιαστικα όσον αφορα το ιλικο απο το οπίο ίνε κατασκέβαζμένα, τι φόρμα-τυς κε τι γέψι-τυς.

Το ιλικο απο το οπίο ίνε κατασκεβαζμένα	Ι φόρμα-τυς	Ι γέφσι-τυς
Τραπέζι κςίλινο	Πιάτο βαθι	Ζάχαρι γλικια
Πένα . . .	Τραπέζι . . .	Αλάτι . . .
Βέτρο . . .	Τύβλα . . .	Λεμόνι . . .
Πιάτο . . .	Χρίμα . . .	Πιπέρι . . .
Ποτίρι . . .	Ρολόγι . . .	Κράνι . . .
Τίχος . . .	Ανκύρι . . .	Μέλι . . .
Στέγι . . .	Αβγο . . .	Κςίδι . . .

Γίμναζμα 109. Απο τα επίθετα, πυ ίνε στιν παρένθεσι, εκλέκςτε τα πιο κατάλιλα επίθετα για τα ακόλυθα υςιαςτικα. Γράπςτε-τα ζεβγαρομένα έτςι, όπος ίνε στο πρότο παράδιγμα.

Ποταμος ορμιτικος. Πλάτανος... Δρόμος... Εργάτις... Κίπος... Υρανος... Αετος... (ιπερίφανος, καθαρος, στενος, ακύραςτος, μεγάλος, ιπςιλος).

Αβγι καθαρι. Μέρα... Λέφκι.. Ζάχαρι... Λίμνι... Πέτρα... Γινέκα... (νέα, σκλιρι, μεγάλι, άςπρι, ιπςιλι, καθαρι).

Νικοκιριο κολεχτιβικο. Δέντρο... Αςτρο... Ποτάμι... Μίλο... Κολχοζ... Εργοςτάςιο...

(απέραντο, μεγάλο, γλικι, βαθι, λαμπρο, ιπςιλο).

Γίμναζμα 110. Βρέςτε υςιαςτικα για τα ακόλυθα επίθετα.

Καθαρος, γαλάζιος αςινέφιαςτος... Ο Κόκινος, ο ένδοκςος... Ι επαναςτατικι, ι κόκινι... Παραδιγματικος, μαχιτικος... Παραδιγματικια, μαχιτικια... Παραδιγματικο, μαχιτικο... Αςπρι, γλικια, έφθραςτι... Σκοτινι, βροχερι, πςιχρι... Πιςτος, αφοςιομένος, άγριπνος... Αφριζμένα, ορμιτικα... Ιπερίφανος, μεγάλος, ιπςιλος... Κρίο, δροςερο, καθαρο...

Γίμναζμα 111. Βρέςτε στο πίιμα αφτο επίθετα. Σε πιο υςιαςτικο αναφέρυντε;

Περίφανι δίναμι κε επιβλιτικι·
πάντα ακατανίκιτι. Πια ίνε αφτι;
Ο στρατος ίνε ο Κόκινος·
δίναμι αφτι λαικι.
Κε κανένας δε δίνατε
ς' αφτιν εμπροστα να σταθι.

Γίμναζμα 112. Διαβάςτε το δίγιμα. Τα κςεχοριζμένα επίθετα γράπςτετα μαζι με τα υςιαςτικα, ςτα οπία αναφέροντε.

Π. Χ: . . . ι προινι δροςια.

Απο τις ανάμνιςες τυ καλοκεριυ.

Με **μεγάλι** εφχαρίςτιςι θιμύμε το καλοκέρι. Προπάντον δεν κςεχνο ένα περίπατο. Ι **προινι** δροςια ακόμι δεν ςκέπαςε τα χόρτα κε εςτανόμυνα τιν **ιγρι** ατμόςφερα, όταν μπίκα ςτο λιβάδι. **Το φρέςκο** αγεράκι μυ χάιδεβε το πρόςοπο. **Ο καλοκεριάτικος** ίλιος φιλόφρονα με κίταζε πίςο απο το δάςος. **Απερίγραφτι** ομορφια! **Ο καθαρος, γαλάζιος** υρανος γελύςε πάνο απο το κεφάλι-μυ. **Ο καφτερος** ίλιος έριχνε τις αχτίνες-τυ ςόλιν εκίνι τιν περιοχι. Μπροςτά-μυ ςαν μες τιν παλάμι-μυ **το απόμακρο** χοριο, **τα ίςιχα** νερα τις λίμνις κε **ι μικρι** βάρκα-τις. Πςιλα ςτον υρανο κςελαρινκίζονταν **ο έφτιμος** κοριδαλος. Γίριςα ςτο ςπίτι απο **το κιτρινιζμένο, θεριζμένο** χοράφι.

Γίμναζμα 113. Βρέςτε κατάλ·λα υςιαςτικα για τα παρακάτο επίθετα.

Π. Χ. Κόκικος κομαντίρος, κόκινι ςιμέα, κόκινο άςτρο.

Κόκιν**ος**...	Βαθ**ις**...	Διατ**ος**...
Κόκιν**ι**...	Βαθ**ια**...	Διατ**ι**...
Κόκιν**ο**...	Βαθ**ι**...	Διατ**ο**...
Μαχιτικ**ος**...	Χιμονιάτικ**ος**...	Κολχόζικ**ος**...
Μαχιτικ**ια**...	Χιμονιάτικ**ι**...	Κολχόζικ**ι**...
Μαχιτικ**ο**...	Χιμονιάτικ**ο**...	Κολχόζικ**ο**...

Το επίθετο σινδιάζετε με το υσιαστικο. Το επίθετο αλάζι κατα γένι: μπορι να ίνε γένυς αρσενικυ, θιλικυ κε υδετέρυ Εξαρτάτε το γένος τυ επίθετυ απο το γένος τυ υσιαστικυ στο οπίον αναφέρετε.

Κόκινος κομαντίρος. Κόκινι σιμέα. Κόκινο άστρο.

Ασπρος κρίνος. Ασπρι πλύζα. Ασπρο χιόνι.

Γίμναζμα 114. Διαβάστε το άρθρο. Αντιγράπστε πρότα τα επίθετα που ίνε γένυς αρσενικυ, ίστερα όσα ίνε γένυς θιλικυ κε τελεφτέα όσα ίνε γένυς υδετέρυ. Κάθε επίθετο γράπστε με το υσιαστικο, στο οπίον αναφέρετε.

Ι άσπρι αρκύδα.

Ι **άσπρι** αρκύδα ζι εκι, όπυ ι **Βόρια** θάλασα σχεδον **ολόκλιρο** χρόνο σκεπάζετε απο πάγυς. Κάθε παγετόνας ίνε για τιν αρκύδα, ότι για μας ίνε ένα καλα **οπλιζμένο** καράβι. Ζιτόντας τροφι ι αρκύδα πάνο σ'αφτιν, κάνι το κινίγιτις. Ι **ανίμπορι** φόκι, το αλίγιστο **θαλάσιο** άλογο κι όλα τα πσάρια ίνε ι κιριότερι τροφι τις αρκύδας. Ι **άσπρι** αλεπυ κε το **πολικο** λάφι επίσις κάποτε πέφτυνε θίματα τις όρεξίς-τις. Ι **άσπρι** αρκύδα το χιμόνα ναρκόνετε. Ο **χιμονιάτικος** ίπνος-τις βαστα όλον τον χιμόνα. Σκάφτι μες το χιόνι **κατάλιλι** κρίπτι κε αφίνι εκι μόνο **μικρο** άνιγμα για να αναπνέπσι.

Γίμναζμα 115. Στι δεξια στίλι αντι τον τελιον βάλτε το επίθετο τις αριστερις στίλις στον αριθμο, πυ ταιριάζι.

Π. Χ. Ο εργατικος άνθροπος. Ι εργατικι άνθροπι.

1. Ο εργατικος άνθροπος. . . . άνθροπι.
2. Ο προσεχτικος μαθιτις. . . . μαθιτες.
3. Ι καθαρι αβλι. . . . αβλες.

4. Ι δινατι βροχι . . . . . . βροχες.
5. Το ιπςιλο δέντρο . . . . . . δέντρα.
6. Το μαλακο χόμα . . . . . . χόματα.

Το επίθετο σιμφονι με το υςιαςτικο στον αριθμο.

Γίμναζμα 116. Στι δεξςια ςτίλι αντι τον τελιον βάλτε το επίθετο τις αριςτερις ςτίλις ςτιν πτόςι, πυ τεριάζι ανάλογα με τις ερότιςες, πυ ίνε ςτιν παρένθεςι.

Π. Χ. Ο μαχιτικος άθεος (πιανυ;) Τυ μαχιτικυ αθέυ.
(πιόνα;) Το μαχιτικο άθεο.
Ο μαχιτικος άθεος (πιανυ;) . . . . αθέυ.
(πιόνα;) . . . . άθεο.

Ι χαμιλι καλίβα (πιανις;) . . . . καλίβας
(πιαν;) . . . . . καλίβα.
Το πέτρινο γεφίρι (πιανυ;) . . . . γεφιριυ.
(πιο;) . . . . . γεφίρι.

Το επίθετο σιμφονι με το υςιαςτικο ςτιν πτόςι.
Το επίθετο σιμφονι με το υςιαςτικο ςτο γένος, ςτον αριθμο κε ςτιν πτόςι.

Γίμναζμα 117. Γράπςτε άλα επίθετα, πυ να έχυνε αντίθετι ςιμαςία, ςτα ακόλυθα επίθετα.

Π. Χ. **Καλος** άνθροπος. — **Κακος** άνθροπος.

Καλος άνθροπος.	Χιμονιάτικι βραδια.	Νέο ςπίτι.
Παχις πάγος.	Ζεςτι μέρα.	Χαμιλο χτίριο.
Ζεςτος κερος.	Ιπςιλι οροφι.	Βαρι φορτίο.
Νέος κίπος.	Σκοτινι κατικία.	Καθαρο νερο.
Πλατις δρόμος.	Σκλιρι πέτρα.	Ορμιτικο ποτάμι.

§ 17. Κλίςι τον επιθέτον.

Ιςοςίλαβα κε ανιςοςίλαβα επίθετα.

Γίμναζμα 118. Αντιγράπςτε τα παρακάτο επίθετα τις αριςτερις κε δεξιας ςτίλις, χορίζοντάς-τα σε ςιλαβες.

Π. Χ.	ο ο-ρέ-ος κί-πος	ι ο-ρέ-ι κί-πι.
	ο ορέος κίπος	ι ορέι κίπι.
	ο καθαρος υρανος	ι καθαρι υρανι.
	ο νκρινιάρις βαρκάρις	ι νκρινιάριδες βαρκάριδες.
	ο ζυλιάρις νικοκίρις	ι ζυλιάριδες νικοκίριδες.

Εχομε επίθετα, πυ περιςέβυνε τις ςιλαβές-τυς ςτον πλιθιντικο αριθμο (**ανιςοςίλαβα**) κε επίθετα πυ έχυνε πάντοτε τον ίδιο αριθμο τον ςιλαβον (**ιςοςίλαβα**).

α) Κλίςι τον ιςοςίλαβον.

Γίμναζμα. 119. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Ιπογραμίςτε τις κατάλιξες τον υςιαςτικον κε τον επιθέτον.

Εν. αρ.

Ον.	ο	μικρ**ος**	ποταμ**ος**	ο	αρχέ**ος**	άνθροπ**ος**
Γεν.	τυ	μικρ**υ**	ποταμ**υ**	τυ	αρχέ**υ**	ανθρόπ**υ**
Ετ.	τον	μικρ**ο**	ποταμ**ο**	τον	αρχέ**ο**	άνθροπ**ο**
Κλ.		μικρ**ε**	ποταμ**ε**		αρχέ**ε**	άνθροπ**ε**

ο	αχόριςτ**ος**	ςίντροφ**ος**
τυ	αχόριςτ**υ**	ςιντρόφ**υ**
τον	αχόριςτ**ο**	ςίντροφ**ο**
	αχόριςτ**ε**	ςίντροφ**ε**

Πλ. αρ.

Ον.	ι μικρί	ποταμί	ι	αρχέι	άνθροπι
Γεν.	τον μικρον	ποταμον	τον	αρχέον	ανθρόπον
Ετ.	τυς μικρυς	ποταμυς	τυς	αρχέυς	ανθρόπυς
Κλ.	μικρί	ποταμί		αρχέι	άνθροπι

ι	αχόριστι	σίντροφι
τον	αχόριστον	σιντρόφον
τυς	αχόριστυς	σιντρόφυς
	αχόριστι	σίντροφι.

Τα αρς. επίθετα σε **ος** κλίνοντε όπος τα υσιαστικα σε **ος**. Τον τόνο δεν κατεβάζυνε.

Γίμναζμα 120. Κλίστε με τα υσιαστικα:

κερος, χρόνος, άνθροπος το επίθετο **αρχέος**. Ιπογραμίστε τις κατάλιξες. Προσέξτε τον τόνο.

Γίμναζμα 121. Αντιγράπστε τα παρακάτο. Ιπογραμίστε τις κατάλιξες τον επιθέτον κε τον υσιαστικον. Προσέξτε τον τόνο.

Εν. αρ.

Ον.	ι	αρχέα	χόρα	ι	ορέα	αγελάδα
Γεν.	τις	αρχέας	χόρας	τις	ορέας	αγελάδας
Ετ.	τιν	αρχέα	χόρα	τιν	ορέα	αγελάδα
Κλ.		αρχέα	χόρα		ορέα	αγελάδα

Πλ. αρ.

Ον.	ι	αρχέες	χόρες	ι	ορέες	αγελάδες
Γεν.	τον	αρχέον	χορον	τον	ορέον	αγελάδον
Ετ.	τις	αρχέες	χόρες	τις	ορέες	αγελάδες
Κλ.		αρχέες	χόρες		ορέες	αγελάδες

! Τα θιλ. επίθετα σε **α** κλίνοντε όπος τα υσιαστικα σε **α**. Τον τόνο δεν κατεβάζυνε.

Εν. αρ.

Ον.	ι	μικρ**ι**	λίμν**ι**	ι	αχόριστ**ι**	φίλ**ι**
Γεν.	τις	μικρ**ις**	λίμν**ις**	τις	αχόριστ**ις**	φίλ**ις**
Ετ.	τιν	μικρ**ι**	λίμν**ι**	τιν	αχόριστ**ι**	φίλ**ι**
Κλ.		μικρ**ι**	λίμν**ι**		αχόριστ**ι**	φίλ**ι**

Πλ. αρ.

Ον.	ι	μικρ**ες**	λίμν**ες**	ι	αχόριστ**ες**	φίλ**ες**
Γεν.	τον	μικρ**ον**	λιμν**ον**	τον	αχόριστ**ον**	φίλ**ον**
Ετ.	τις	μικρ**ες**	λίμν**ες**	τις	αχόριστ**ες**	φίλ**ες**
Κλ.		μικρ**ες**	λίμν**ες**		αχόριστ**ες**	φίλ**ες**

! 1. Τα θιλ. επίθετα σε **ι** κλίνοντε όπος τα υσιαστικα σε **ι**.

Γίμναζμα 122. Κλίστε με το υσιαστικο **πιγι** το επίθετο **καθαρι**.

Γίμναζμα 123· Ιπογραμίστε στα παρακάτο επίθετα κε υσιαστικα τ κατάλιξις μετα τιν αντιγραφι. Προσέξτε τον τόνο.

Εν. αρ.

Ον.	το	μικρ**ο**	φιτ**ο**	το	αρχέ**ο**	διδλί**ο**
Γεν.	τυ	μικρ**υ**	φιτ**υ**	τυ	αρχέ**υ**	διδλί**υ**
Ετ.	το	μικρ**ο**	φιτ**ο**	το	αρχέ**ο**	διδλί**ο**
Κλ.		μικρ**ο**	φιτ**ο**		αρχέ**ο**	διδλί**ο**

το	αχόριστ**ο**	άλογ**ο**
τυ	αχόριστ**υ**	αλόγ**υ**
το	αχόριστ**ο**	άλογ**ο**
	αχόριστ**ο**	άλογ**ο**

Ον.	τα μικρ**α**	φιτ**α**	τα	αρχέ**α**	βιβλί**α**
Γεν.	το μικρ**ον**	φιτ**ον**	τον	αρχέ**ον**	βιβλί**ον**
Ετ.	τα μικρ**α**	φιτ**α**	τα	αρχέ**α**	βιβλί**α**
Κλ.	μικρ**α**	φιτ**α**		αρχέ**α**	βιβλί**α**

τα	αχόριστ**α**	άλογ**α**
τον	αχόριστ**ον**	αλόγ**ον**
τα	αχόριστ**α**	άλογ**α**
	αχόριστ**α**	άλογ**α**

Τα υδέτερα επίθετα σε **ο** κλίνοντε όπος τα υσιαστικα σε **ο**. Τον τόνο δεν κατεβάζυν.

Γίμναζμα 124. Κλίστε με το υσιαστικο **άλογο** τα επίθετα **λεφκο, μάβρο, κόκινο.** Ιπογραμίστε τις κατάλιкσες κε προσέκστε τον τόνο.

Γίμναζμα 125. Κάθε ιπογραμιζμένο επίθετο αντιγράπστε μαζι με το υσιαστικο.

Το κινίγι τον ορτικιον.

Περιμέναμε **σκοτινι** νίχτα. Θέλαμε να κινιγίσυμε ορτίκια. Μια **μάβρι** λιπον **σινεφιαζμένι** νίχτα κσεκινίσαμε με το θιο για το κινίγι. Περάσαμε απο ένα **πικνο** δάσος κε στίσαμε καρτέρι σε ένα αθέριστο χοράφι. Ο θίος άπλοσε κατα μίκος τυ χοραφιυ το δίχτι **μισο** μέτρο πάνο απο τι γι κε το κινίγι άρχισε. Με τι βοίθια **μικρυ, πέτσινυ** αβλυ ο θίος άρχισε να βγάλι **διακομένυς** φτόνκυς, πυ θιμίζανε τι φονι τον ορτικιον. Ακσαφνα απο μακρια ακυστίκαν παράκσενες φονες. Τα ορτίκια τρέχανε στιν πρόσκλισι τυ **προδοτικυ** αβλυ. Νά-τα σχεδον κοντα στο κεφάλι-μας. Ο θίος άκσαφνα φόνακσε δινατα κε πίδισε πάνο. Τα ορτίκια **έντρομα** πετάκσανε προς τα πάνο κε μπλεχτίκανε στις θιλιες τυ διχτιυ, πυ κρέμονταν πάνο-τυς.

Γίμναζμα 126. Δόςτε γραφτες πλέριες απάντιςες ςτις ερότιςες. Ιπογραμίςτε τις κατάλιχςες τον επιθέτον κε τον υςιαςτικον.

Πύ λάμπυνε τα άςτρα; (καθαρος υρανος). Πιον ςίμερα αντάμοςες; (παλιος ςίντροφος). Με πιον ςίμερα μιλύςες; (νέος δάςκαλος). Πιον κίπο καλιεργύνε ι κολχόζνικι; (κολχόζικος κίπος). Πύ εκμεταλέβοντε τυς εργάτες; (καπιταλιςτικι χόρα). Πιανις χόρας ι εργάτες χτίζυνε το ςοςιαλιζμο; (ςοβετικι χόρα). Πύ ίνε κρεμαζμένο το πορτρέτο τυ Λένιν; (κόκινι γονία). Πύ ςπυδάζις; (εργοςταςιακο ςκολιο).

Γίμναζμα 127. Με το επίθετο **γενικι** ςιμπλιρόςτε τα κενα τυ παρακάτο άρθρυ. Ιπογραμίςτε τις κατάλιχςες τυ επιθέτυ κε τυ υςιαςτικυ.

Ι γενικι εκπέδεπςι.

Ι Σοβετικι κιβέρνιςι έχι εκδόςι νόμο... εκπέδεπςις. Όλες τις Σοβετικες διμοκρατίες άρχιςε προ πολυ... εκπέδεπςι. Ι ςοβετικι κιβέρνιςι δίνι μεγάλι προςοχι... εκπέδεπςι. Ο καθένας-μας πρέπι να βοιθίςι όςο μπορι τιν κιβέρνιςι να επιτίχι... εκπέδεπςι. Θα μπορέςυμε να κάνυμε τυς πολίτες τις Σοβετικις Ενοςις ικανυς χτίςτες τυ ςοςιαλιζμυ με... εκπέδεπςι.

β) Κλίςι τον ανιςοςίλαβον επιθέτον.

Εν. αρ.

Ον.	ο	κιλαρ**ας**	μπυρζζυ**ας**·	ο νκρινιάρ**ις**	νικοχίρ**ις**
Γεν.	τυ	κιλαρ**α**	μπυρζζυ**α**·	τυ νκρινιάρ**ι**	νικοχίρ**ι**
Ετ.	τον	κιλαρ**α**	μπυρζζυ**α**·	τον νκρινιάρ**ι**	νικοχίρ**ι**
Κλ.	ε	κιλαρ**α**	μπυρζζυ**α**·	ε νκρινιάρ**ι**	νικοχίρ**ι**

Πλιθ. αρ.

Ον	ι	κιλαράδ**ες**	μπυρζζυάδ**ες**·	ι νκρινιάριδ**ες**	νικοχίριδ**ες**
Γεν.	τον	κιλαράδ**ον**	μπυρζζυάδ**ον**·	τον νκρινιάριδ**ον**	νικοχίριδ**ον**
Ετ.	τυς	κιλαράδ**ες**	μπυρζζυάδ**ες**·	τυς νκρινιάριδ**ες**	νικοχίριδ**ες**
Κλ.	ε	κιλαράδ**ες**	μπυρζζυάδ**ες**·	ε νκρινιάριδ**ες**	νικοχίριδ**ες**

Τα επίθετα κλίνοντε όπος κε τα ομιοκατάλιχτά-τυς υςιαςτικα. Στιν κλίςι τον επιθέτον ο τόνος μένι πάντοτε στιν ίδια ςιλαβι.

Γίμναξμα 128. Σχιματίςτε πρόταςες με τα ακόλυθα επίθετα, χορίς να αλάκςετε τιν πτόςι κε τον αριθμό-τυς.

Ο ζυλιάρις, ι καφχιςιάριδες, τυ κλαπςιάρι, τον παραπονιάριδον, τυς φοβετςιάριδες, τυς νκρινιάριδες.

Γίμναξμα 129. (επαναλιπτικο). Αντιγράπςτε τα παρακάτο υςιαςτικα με όλα τα επίθετά-τυς. Σιμιόςτε τιν πτόςι κε τον αριθμο τον υςιαςτικον κε τον επιθέτον.

Πόςο όμορφι ίνε ι καθαρι, δροςερι, χινοποριάτικι μέρα, οπόταν ι λέφκι, λες μιθικο δέντρο, ολόχριςι, όμορφα ικονίζετε στον οχρογάλαζο υρανο.

Δεν ίνε άςκιμα κε το χιμόνα, οπόταν κινιγόντας τυς λαγυς, αναπνέις τον κρίο εκίνο αγέρα κε χορις να θέλις αποςτρέφις τα μάτια απο τιν αποτιφλοτικι λάμπςι τυ χιονιυ.

Επίςις καλα ίνε κε τις ανικςιάτικες μέρες, οπόταν απο τι ζεςταμένι γι ςικόνετε πικνος ατμος, κελαδυν ι φλίαρι κοριδαλι κε κελαρίζυν τα έφτιμα ριάκια.

Γίμναξμα 130. (επαναλιπτικο). Καθορίςτε τιν πτόςι, τον αριθμο κε το γένος τον επιθέτον, πυ απαντιύντε στο ακόλυθο άρθρο.

Νίχτα.

Πόςο όμορφες ίνε ι ανικςιάτικες φενκαρόλυςτες νίχτες. Πας έκςο στον κάμπο: μπροςτά-ςυ απλόνετε ατελίοτι πεδιάδα με κάπιο χοριο.

Απο το απόμακρο ςκοτινο δάςος αςιμένιο ράμα απλόνετε ο ποταμος. Απο το γαλάζιο νιχτερινο υρανο ςε κιτάζυνε χιλιάδες λαμπρα άςτρα. Ιςιχία. Κάπυ-κάπυ ακυς τι φονι τυ ορτικιυ κε κάποτε φονι τυφεκιυ. Ο αέρας τραντάζι, τα πλάγια αντιχυν κε κςανα όλα ςοπένυν. Λαφρο δροςερο αγεράκι φιςα απο το ποτάμι.

§ 18. Προσοπικες αντονιμίες.

Γίμναζμα 131. Διαβάςτε τις πρότασες τις αριςτερας κε δεξιας στίλις. Πια διάφορα έχυνε αναμεταχςί-τυς; Πιες λέχςες στέκυντε στι δεξια στίλι αντι τον λέχςεον: **Λάμπι, ςίντροφι.**

1. Ο Λάμπις έπεςε στο ποτάμι.
2. Το νερο παρολίγον να πνίχςι το **Λάμπι.**
3. Ι ςίντροφι τυ **Λάμπι** έτρεχςαν αμέςος εκι.
4. Ι **ςίντροφι** έςοςαν τον Λάμπι.

1. Ο Λάμπις έπεςε στο ποτάμι.
2. Το νερο παρολίγον να **τον** πνίχςι.
3. Ι ςίντροφι τυ Λάμπι έτρεχςα αμέςος εκι.
4. **Αφτι** έςοςαν τον Λάμπι.

Στις πρότασες ιπάρχυνε ι λέχςες: **Εγο, εςι, αφτος, αφτι, αφτο, έμις, εςις, αφτι, αφτες, αφτα,** πυ αντικαταςτίνυνε τα υςιαςτικα. Τέτιες λέχςες ονομάζοντε **αντονιμίες**.

Εγο, εμις, ίνε αντονιμίες **π ρ ό τ υ π ρ ο ς ό π υ**. **Εςι, εςις** ίνε αντονιμίες **δ έ φ τ ε ρ υ π ρ ο ς ό π υ**. **Άφτος, αφτι, αφτο,** ίνε αντονιμίες **τ ρ ί τ υ π ρ ο ς ό π υ**. **Αφτι, αφτες, αφτα.**

Π ρ ό τ ο π ρ ό ς ο π ο ονομάζετε εκίνος πυ ομιλι· **δ έ φ τ ε ρ ο**, εκίνος με τον οπίον όμιλι κε **τ ρ ί τ ο**, εκίνος για τον οπίον ομιλύνε ίτε εκίνο για το οπίον ομιλύνε.

Κλίςι τον αντονιμιον.

	Εν. αρ.	Πλιθ. αρ.	Εν. αρ.	Πλιθ. αρ.
Ον.	εγο	εμις	εςι (ςι)	εςις (ςις)
Γεν.	εμένα (μυ)	εμας (μας)	εςένα (ςυ)	εςας (ςας)
Ετ.	εμένα (με)	εμας (μας)	εςένα (ςε)	εςας (ςας)

Ενικος αριθμος.

Ον. αφτος, αφτι, αφτο.
Γεν. αφτυ (τυ), αφτις (τις), αφτυ (τυ)
Ετ. αφτον (τον), αφτιν (τιν), αφτο (το).

Πλιθ. αρ.

Ον. αφτι, αφτες, αφτα.
Γεν. αφτον, αφτον, αφτον.
Ετ. αφτυς (τυς), αφτες (τες), αφτα (τα).

Το τρίτο πρόσοπο τις προσοπικις αντονιμίας στι γεν. κε ετ. τυ ενικυ αριθμυ κε στιν ετιατικι τυ πλιθ. αρ. λέγετε τις περισότερες φορες σίντομα όπος τα έχομε στιν παρένθεσι, όταν λέγετε μπροστα στο ρίμα. Π.Χ. Ιπα **αφτον. Τον** ίπα. Ιπα **αφτυς. Τυς** ίπα.

Επίσις σίντομα λέγοντε κε το πρότο κε δέφτερο πρόσοπο χορις το **ε** κε τιν κατάλιξι νά Π.Χ. **Με** ίπαν, **σε** ίπαν.

Γίμναζμα 132. Στι θέσι τον τριον τελιον βάλτε τις αντονιμίες: **με, μας**.

Σίμερα ίδα ένα παλιο σίντροφο. Πολιν όρα... μιλύσε για τιν αλοτινι ζοι. Ακυα με μεγάλι προσοχι. Ο Γιάνις... ίδε κε επλισίασε ίστερα όλι μαζι πίγαμε στο σπίτι. Εκι ι μιτέρα... πρόσφερε τζάι.

Γίμναζμα 133. Στί θέσι τον τριον τελιόν βάλτε τις αντονιμίες **σε, σας**.

Ο Νίκος έλεγε στον πατέρα-τυ: «Πατέρα,... έγραπσα σιντρομιτι στον «Κομυνιστι» Εσις ι εργάτες πρέπι να διαβάσετε τον «Κομυνιστι». Ο «Κομυνιστις»... μορφόνι κε... αναπτίσι. Πατέρα, ... παρακαλο, φρόντισε να γράπσις κε σι σιντρομιτες στον «Κομυνιστι».

Γίμναζμα 134. Στι θέσι τον τριον τελιον βάλτε τις αντονιμίες **τον, τυς.**

Απο το δρόμο περνύςανε πιονέρι. Ο Πάνος... ίδε κε έτρεκςε να... φτάςι. Ινε κε ο Πάνος πιονέρος. Πολες φορες... ίδα στι γραμι μαζι με τυς άλυς πιονέρυς. Προ ιμερον ίχανε ςινεδρίαςι τον πιονέρον. Εκι... άκυςα να ομιλι για τι ςοςιαλιςτικι άμιλα.

Γίμναζμα 135. Στι θέςι τον τριον τελιον βάλτε τις αντονιμίες **(αφ)το, (αφ)τα.**

Το κολχόζι-μας.

Το κολχόζι-μας ονομάζετε «Νέος κόζμος». Μπίκαν ς... 57 φτοχι κε μεςέι χορικι. Για τιν καλι δυλια τυ κολχοζιυ πολες φορες έγραπςαν ι εφιμερίδες. Ολι... λογαριάζυνε παραδιγματικο. Τον περαζμένο χρόνο... βραβέπςανε. Εχομε κοντά-μας κε άλα κολχόζια. Δεν εργάζοντε όμος... καλα. Γιαφτο... βάλανε στον μάβρο πίνακα.

Γίμναζμα 136 Στι θέςι τον τελιον βάλτε τιν αντονιμία **αφτι** στιν πτόςι, πυ τεριάζι.

Ι μαχίτρια Ελένι.

Ι θία Ελένι δυλέβι στο εργοστάςιο. Στο εργοστάςιο... πιγένι στις 8 το πρωι. Οταν έγινε ι βράβεπςι τον μαχιτον, βραβέπςανε κε... Ι επιτροπι πυ εκςέταζε τι δυλια τυ καθενος, εκςέταςε κε... τι δυλια. Βρίκε ι επιτροπι πος ι θία Ελένι ίνε μια απο τις καλίτερες μαχίτριες τυ εργοςταςίυ.

Γίμναζμα 137. Αλάκςτε το διίγιμα τιυτοτρόπος: αντι τις μαχίτριας Ελένις, να γραφι για το μαχιτι Δίμο.

Γίμναζμα 138. Βάλτε στιν πτόςι πυ πρέπι, τις αντονιμίες πυ ίνε στιν παρένθεςι.

(Εγο, εςι, αφτος) φονάκςανε για επιςταςία. Γινόντανε λόγος για **(εγο, εςι,)**. Ο Δίμος ςιμφιλόθικε με **(εγο, εςι)**. Στιν ιγιονομικι επιτροπι εκλέκςανε **(εςι, αφτος,**

εγο). Σίμερα μιν πας ς (αφτος). Σίμερα (αφτος) δεν ίνε ςπίτι.

§ 19. Σχιματιζμος τυ ρίματος.

Γίμναζμα 139. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε τα ρίματα.

Χιονοθίελα.

Ι δρόμι γέμιςαν απο χιόνι. Βουκα ο βοριας, περνα μανιομένος, τραντάζι τις καλίβες τον χορικον, ςπάνι τα κλαδια τον δέντρον κε ςτροβιλίζι το χιόνι. Ι άνθροπι κριφτίκανε μες τις καλίβες-τυς. Δε θα βγύνε, ος ότυ δεν πάπςι ι χιονοθίελα. Μόλις θα περάςι ι χιονοθίελα, θα βγύνε κε τα πεδάκια στυς δρόμυς, να κάνυνε ανθρόπυς απο χιόνι. Τόρα περιμένυν να ςταματίςι ι θίελα.

Γίμναζμα 140. Στι θέςι τον τριον τελιον βάλτε ένα απο τα ρίματα, πυ ίνε ςτο τέλος τυ διιγίματος.

Κραςνοαρμέιτςος, τραχτορίςτας κε ςιδιρυργος.

(Τί ο καθένας λέγι;)

Ο Κραςνοαρμέιτςος λέγι στον τραχτορίςτα: — Εγο . . . τιν ΕΣΣΔ, εςι . . . το τράχτορο, αφτος (ο ςιδιρυργος) . . . το ςίδερο.

Ο ςιδιρυργος λέγι στον κραςνοαρμέιτςο: — Εγο . . . το ςίδερο, εςι . . . τιν ΕΣΣΔ κε αφτος (ο τραχτορίςτας) . . . το τράχτορο.

Κε ο τραχτορίςτας λέγι το ςιδιρυργο: — Εγο . . . το τράχτορο, εςι . . . το ςίδερο κε αφτος (ο κραςνοαρμέιτςος) . . . τιν ΕΣΣΔ.

ιπερασπίζο σφιριλατο διεφτίνο
ιπερασπίζις σφιριλατις διεφτίνις
ιπερασπίζι σφιριλατι διεφτίνι.

Γίμναζμα 141. Το προιγύμενο γίμναζμα αλάκστε τιυτοτρόπος: τις αντονιμίες **εγο, εςι, αφτος,** τυ διιγίματος πάρτε στον πλιθ. αριθμο (**εμις, εςις, αφτι**) κε στι θέσι τον τριον τελιον βάλτε ρίματα, πέρνοντάς-τα απο τις ακόλυθες στίλες.

ιποςτιρίζ**ομε** σφιριλατ**ύμε** διεφτίν**ομε**
ιποςτιρίζ**ετε** σφιριλατ**ίτε** διεφτίν**ετε**
ιποςτιρίζ**υνε** σφιριλατ**ύνε** διεφτίν**υνε**.

Οταν το ρίμα ενόνετε με τιν αντονιμία τυ πρότυ, τυ δέφτερυ κε τρίτυ προςόπυ (**εγο, εςι, αφτος, εμις, εςις, αφτι**) ι κατάλιχςές-τυ αλάζυνε.

Τιν αλαγι τυ ρίματος κατα πρόςοπα ονομάζομε **ςχιματιςμο.**

Προςοπικες κατάλιχςες τον ριμάτον.

Ενικος αριθμος	Πλιθιν. αριθμος
1-ο πρόςοπο: **ο**	1-ο πρόςοπο: **ομε**
2-ο πρόςοπο: **ις**	2-ο πρόςοπο: **ετε**
3-ο πρόςοπο: **ι**	3-ο πρόςοπο: **υν** (ε):

Γίμναζμα 142. Σχιματίςτε γραφτα τα ρίματα **φέρο, χτίζο, φονάζο, τρέχο** στον ενικο κε πλιθιντικο αριθμο (κάθε ρίμα χοριστα). Τις κατάλιχςες τον ριμάτον ιπογραμίςτε.

Ενικος αριθμος	Πλιθιντ. αριθμος
Εγο...... **(τί κάνο;)**	Εμις.... **(τί κάνομε;)**
Εςι....... **(τί κάνις;)**	Εςις.... **(τί κάνετε;)**
Αφτος... **(τί κάνι;)**	Αφτι... **(τί κάνυνε;)**

Γίμναζμα 143. Γράπςτε κατα τα ακόλυθα παραδίγματα. Ιπογραμίςτε τις προςοπικες κατάλιχςες.

Π. Χ. Ο Τάκις νίβι τον εαφτό-τυ. Ο Τάκις νίβετε. Εγο ντίνο τον εαφτό-μυ. Εγο ντίνομε. Εςι πλέκις τον εαφτό-ςυ. Εςι πλέκεςε.

Αφτος πλίνι τον εαφτό-τυ. . . . .
Αφτος καθαρίζι τον εαφτό-τυ. . . . .
Αφτος ετιμάζι τον εαφτό-τυ. . . . .
Αφτος ντίνι τον εαφτό-τυ. . . . .
Εςι ετιμάζις τον εαφτό-ςυ. . . . .
Εςι βαςανίζις τον εαφτό-ςυ. . . . .
Εςι νίβις τον εαφτό-ςυ. . . . .
Εςι καθαρίζις τον εαφτό-ςυ. . . . .
Εγο ντίνο τον εαφτό-μυ. . . . .
Εγο πλίνο τον εαφτό-μυ. . . . .
Εγο λύζο τον εαφτό-μυ. . . . .
Εγο χτενίζο τον εαφτό-μυ. . . . .

§ 20. Αλες προςοπικες κατάλιксες για τα ρίματα.

ομε	**ομαςτε**
εςε	**εςτε**
ετε	**οντε**

Γίμναζμα 144. α) Αντιγράπςτε το ακόλυθο ρίμα κε ιπογραμίςτε τις κατάλικςες. β) Σίμφονα με αφτο ςχιματίςτε το ρίμα **λύζομε.**

καθαρίζομε	καθαριζόμαςτε
καθαρίζεςε	καθαρίζεςτε
καθαρίζετε	καθαρίζοντε

Γίμναζμα 145. Γράπςτε τα ακόλυθα ρίματα με τις αντονιμίες-τυς.

Π. Χ. Χτενίζεςε. Εςι χτενίζεςε.

Σχίζυνε. Λύζοντε. Καθαρίζις. Καθαρίζεςε. Βάφις. Βά-

φεσε. Βάφεστε. Χτενίζοντε. Χτενίζυνε. Βρεχόμαστε. Βρέχο. Βρέχι. Βρέχις. Ποτίζυνε. Ποτίζις. Ποτίζυντε. Σκάφτυνε. Σκάφτις. Σκάφτομε. Εργάζοντε. Εργάζεσε. Εργάζομε. Εργάζετε.

Γίμναξμα 146. Κοντα στις αντονιμίες στι θέσι τον τριον τελιον βάλτε το ρίμα **χτίξο** με τις προσοπικες κατάλιχσες, πυ τεριάζυν.

εκίνος...	εμις...
εσι...	εκίνι...
εγο...	εσις...

Γίμναξμα 147. Κάντε το ίδιο με το ρίμα λύζομε.

εσι...	εκίνι...
εγο...	εμις...
εκίνος...	εσις...

Γίμναξμα 148. Βρέστε πια αντονιμία τεριάζι στα ακόλυθα ρίματα με τιν ερότισι **πιος; πιι;** Πέστε πιανυ προσόπυ κε αριθμυ ίνε το ρίμα.

Π. Χ. Τρέχι πιος; Αφτος τρέχι.
Τρέχομε πιι; Εμις τρέχομε.

Σκάφτομε. Βρέχυμε. Ποτίζυμε. Ερχετε. Διαβάζι. Γράφις. Τρέχο. Μελετύνε. Σπυδάζομε. Ερχομε. Δυλέβο. Αγονίζομε. Νίβεσε. Χτενίζοντε. Λύζεσε. Τραγυδις. Επαναστατι. Προσέχις. Πλέκι.

> Τα ρίματα τις περισότερες φορες τα λέμε χορις τις αντονιμίες. Απο τις προσοπικες κατάλιχσες αναγνορίζομε το πρόσοπο.

Γίμναξμα 149. Πια απο τα ακόλυθα ρίματα μπορύνε να λέγοντε κε με **ο** κε με **ομε** στο πρότο πρόσοπο (εγο) κε πια όχι (προφορικα).

Νίβο, τρέχο, δένο, κιμύμε, λύζο, καθαρίζο, εργάζομε, ετιμάζο, γράφο, τραγυδο, γιμνάζο, ντίνο, καρφόνο, μαζέβο, χτενίζομε, μαρένομε, πρασινίζο.

Γίμναξμα 150. Αντιγράπςτε απο το άρθρο τα ρίματα. Ιπογραμίςτε τις προςοπικες κατάλιξες κε γράπςτε πιανυ προςόπυ κε αριθμυ ίνε.

Π. Χ. Ετιμάζομε (1-ο πρ. πλ. αρ.)

Το πςάρεμα.

Εγο κε ο ςίντροφός-μυ ενκέρος πάντοτε ετιμάζομε τα δίχτια για το πςάρεμα κε ότι άλο μας χριάζετε. Εγό φροντίζο για τιν τροφι κε ο ςίντροφός-μυ ετιμάζι τα ανκίςτρια, προμιθέβετε με ςκυλίκια κε άλα.

Ακόμι έκςο ίνε ςκοτάδι κε εμις ςικονόμαςτε απο το κρεβάτι, γρίγορα ντινόμαςτε, νιβόμαςτε κε αμέςος κςεκινύμε. Μόλις χαράζυν τα βυνα. Παντυ απλόνετε ομίχλι. Διαςκίζομε τυς θάμνυς κε φτάνομε ςτον ποταμο. Εγο κάθιμε ςτο αγαπιμένο-μυ μέρος κε ετιμάζυμε για το πλύςιο πςάρεμα. Ετιμάζετε κε ο ςίντροφός-μυ. Αρχίζι το πςάρεμα. Στο ανκίςτρι-μυ χτιπα το πρότο πςάρι.

§ 21. Ο τορινος (ενεςτότας), ο περαςμένος κε ο κατοπινος χρόνος τυ ρίματος.

Διαβάζο βιβλίο. **Εδιάβαζα** βιβλίο. **Θα διαβάζο** βιβλίο.

Φέρο το τετράδιο. **Εφερα** το τετράδιο. **Θα φέρο** το τετράδιο.

Τρέχο ςτιν αβλι. **Ετρεχα** ςτιν αβλι. **Θα τρέχο** ςτιν αβλι.

Λύξομε κάθε βράδι. **Λυξόμυνα** το καλοκέρι ςτι θάλαςα. **Θα λύξομε** πάντοτε ςτον ποταμο.

Χτενίξομε κάθε προι. **Χτενιξόμυνα** κάθε μέρα. **Θα χτενίξομε** μετα το νίπςιμο.

Θιμύμε όλα, όςα έμαθα. Πέριςι **θιμόμυνα** όλα. **Θα θιμύμε**, όςα ιπόςχομε.

Τα ρίματα έχυνε τίπο τορινυ (ενεςτότα), περαζμένυ κε μελύμενυ χρόνυ.

Ο τίπος τυ τορινυ χρόνυ δίχνι, πος ι πράκςι γίνετε τόρα, τον κερο πυ μιλύμε˙ ο τίπος τυ περαζμένυ χρόνυ δίχνι, πος ι πράκςι έγινε άλοτε˙ ο τίπος τυ μέλοντα χρόνυ δίχνι, πος ι πράκςι θα γίνι αργότερα (ςτο μέλον).

Γίμναζμα 151. Γράπςτε τα ακόλυθα ρίματα ςτον ενεςτότα κε τον μέλοντα.

Π.Χ. Χτίζο, θα χτίζο. Λύζομε, θα λύζομε. Χτίζο.... Διαβάζο.. Ποτίζο... Προοδέβο... Δένο... Πλέκο... Φιλάτο.. Σκάφτο... Σπυδάζο... Γράφο... Πέζο.. Λύζομε. Βαςανίζομε... Ερχομε... Εργάζομε...

Γίμναζμα 152. Τα ρίματα τυ ενεςτότα γράπςτε-τα ςτον μέλοντα χρόνο.

Ο υρανος μιρίζι άνικςι. Ι μέρες μεγαλόνυν. Ι κάμπι πραςινίζυν. Τα αποδιμιτικα πυλια γιρίζυνε πίςο. Τα χιόνια λιόνυνε ςτα βυνα. Τα πεδια τρέχυνε ςτον κάμπο. Τα ζόα βόςκοντε ςτα λιβάδια. Ι κολχόζνικι εργάζοντε ςτα χοράφια.

Γίμναζμα 153. Αντιγράπςτε απο το άρθρο όλυς τυς μέλοντες.

Ι νέα ζοι.

Θα βάλομε τα θεμέλια τις νέας ζοις. Θα καλιτερέψι όλι-μας ι ζοι. Τα μονονικοκιριακα νικοκιρια θα ενόνοντε ςε κολχόζια. Στις πολιτίες, ςτα ςοβχόζια κε τα κολχόζια θα ανίγοντε χιλιάδες κινα μαγερια. Ι γινέκα θα ελεφτερόνετε απο το τζάκι κε τιν ςκάφι. Ολι ι άνθροπι θα μαθένυνε να περάςυνε τον κερό-τυς όπος πρέπι.

Γίμναζμα 154. Σχιματίςτε απο τυς ενεςτότες τον ακόλυθον ριμάτον μέλοντες.

Π.Χ. Γράφο θα γράφο.
Εργάζομε θα εργάζομε.

Γράφο, πέζο, τρέχο, ςκάφτο, οργόνο, διαβάζο, δένο, ςκυπίζο, ελπίζο, λίνο, βάφο, καθαρίζο, χτενίζο λύζο, πλέκο, χορέβο, ςικόνο, φυςκόνο, αφρίζο, χτίζο, λύζομε, χτενίζομε, εργάζομε, κιμύμε, φοβύμε, θιμύμε, στενοχοριύμε.

Ο μέλοντας ςχιματίζετε με το θα κε τον ενεςτότα.

Γίμναζμα 155. Σχιματίςτε πρόταςες με τα ακόλυθα ρίματα. Ιπογραμίςτε τις προςοπικες κατάλιξες τον ριμάτον.

Εφερα, εργάζομε, θα χτίζις, δυλέβι, θερίζομε, οργόνυν, θα φροντίζο, εχτενίζατε, κιμύντε, έβλεπες, τραγυδι, ετρέχατε, θα δίνο.

§ 22. Ι ριματικι προςοπικι κατάλιξι ομε.

Γίμναζμα 156. Αντιγράπςτε όλα τα παρακάτο ρίματα πυ έχυνε τιν κατάλιξι **ομε**. Πέςτε, πια απο αφτα ίνε ενικυ αρ. κε πια πλιθιντικυ.

Πιάνομε (πυ;) πυλια. Πιάνομε (πιος;) απο τον εχτρο. Πλέκομε (πύ;) δίχτια. Πλέκομε (πιος;) στο δίχτι. Δένομε (πυ;) καπνα. Δένομε (πιος;) απο τυς άλυς. Ονομάζομε (πυ;) τιν ικοδόμιςι τυ ςοςιαλιζμυ ςοςιαλιςτικι. Ονομάζομε (πιος;) Κόςτας. Γράφομε (πυ;) μαχιτες. Γράφομε (πιος;) μαχιτις. Λύζομε (πυ;) τα πεδια. Λύζομε (πιος;) στον ποταμο. Φορτόνομε (πυ;) τα άλογα. Φορτόνομε (πιος;) το φορτίο. Τρέφομε (πυ;) πυλια. Τρέφομε (πιος;) με γάλα.

Ι ριματικι προςοπικι κατάλιξι **ομε** ίνε κε πρότυ **ενικυ** προςόπυ τυ ενεςτότα, κε πρότυ **πλιθιντικυ** προςόπυ πάλιν τυ ενεςτότα. Στιν πρότι περίπτοςι απαντα στιν ερότιςι **πιος** κε στι δέφτερι στιν ερότιςι **πυ;**

Γίμναζμα 157. Τα ρίματα τυ παραχάτο χιμένυ πέςτε, πότε ίνε ενικυ αριθμυ πρότυ πρ. χε πότε πλιθιντικυ πρότυ πρ.

Οργόνομε τα χοράφια. Μαζέβομε τυς ςιντρόφυς-μας. Ερχομε απο το ςπίτι. Αγονίζομε κατα τον εχτρον. Σικόνομε πολι πρωι. Χάνομε τις πρόλιπςες με τι μόρφοςι. Χτενίζομε κάθε μέρα. Αφίνομε τα διδλία ςτο θρανίο. Ποτίζομε τον κίπο τυ κολχοζιυ. Σκυπίζομε ςτιν πετςέτα. Αςπρίζομε τυς τίχυς. Καθαρίζομε τιν αβλι.

Γίμναζμα 158. Κάντε έχςι πρότασες με τα ρίματα **χάνομε**, **βρέχομε**, **κέομε**. Στα τρία τα ρίματα να απαντύνε ςτιν ερότιςι πιος; χε ςτις άλες τρις ςτιν ερότιςι πιι;

§ 23. Ι ριματικι προςοπικι κατάλιχςι ετε.

Γίμναζμα 159. Αντιγράπςτε όλα τα παράκατο ρίματα, πυ έχυνε τιν κατάλιχςι ετε. Πέςτε πια απο αφτα ίνε ενικυ αριθμυ χε πια πλιθιντικυ.

Μι βρέχετε (πιι;) το πάτομα. Ι γι βρέχετε (πια;). Μι γράφετε (πιι;) άςχιμα. Το κίριο όνομα γράφετε (πιο;) με κεφάλεο γράμα. Μιν πιράζετε (πιι;) τα ζόα. Ι Βάλια πιράζετε (πια;) όταν τιν κάνυν παρατίριςι. Μιν κρίβετε (πιι;) τα λάθι-ςας. Ο Γιάνις κρίβετε (πιος;) απο τυς άλυς.

Φιτέβετε (πιι;) τα φιτα ςε καλα χόματα. Ο καπνος φιτέβετε (πιος;) τιν άνιχςι. Κάθε πρωι ανίγετε (πιι;) τα παράθιρα. Το εργοςτάςιο ανίγετε (πιο;) νωρις το πρωι. Ολι μαζι οργόνετε (πιι;) τι γι. Ι γι οργόνετε (πια;) με τράχτορο.

Ι ριματικι προςοπικι κατάλιχςι **ετε** ίνε χε τρίτυ ενικυ αριθμυ τυ ενεςτότα χε δέφτερυ πλιθιντικυ αριθμυ τυ ενεςτότα.

Στιν πρότι περίπτοςι απαντα ςτιν ερότιςι πιος; ςτι δέφτερι ςτιν ερότιςι πιι;

Γίμναζμα 160. Τα ρίματα τον ακόλυθον προτάςεον πέςτε, πότε ίνε ενικυ αριθμυ τρίτυ προςόπυ κε πότε πλιθιντικυ αριθμυ δέφτερυ προςόπυ. Για να εφκολινθίτε, ροτίςτε πιος; πιι;

Ανίγετε ι πόρτα τυ εργοςταςίυ. Βρέχετε πολι το πάτομα με το νερο. Πιγένετε πρωι ςτο ςκολιο. Διαβάζετε όλι μαζι το μάθιμα. Γράφετε όλι με μελάνι. Στον κόκινο πίνακα γράφετε το όνομα τυ καλίτερυ μαχιτι. Ερχετε νορις το τρένο. Ι Κάτια ςικόνετε πολι πρωι. Ο κάμπος ποτίζετε απο το ποτάμι. Ποτίζετε ςιχνα τα νέα φιτα. Ο ποταμος δεν χίνετε ςτιν Αζοφικι θάλαςα. Μι χίνετε νερα ςτο πάτομα.

Γίμναζμα *160 α*. Σχιματίςτε μόνι-ςας έξι πρόταςες με τα ρίματα **ράβετε, δένετε, μαρένετε.** Ι τρις ν'απαντύνε ςτιν ερότιςι **πιος** κε ι άλες τρις ςτιν ερότιςι **πιι;**

§ 24. Προςοπικες κατάλιξες τυ περαςμένυ χρόνυ (παρατατικυ).

α,	**όμυνα**	**αμε,**	**όμαςτε**
ες,	**όςυνα**	**ατε,**	**όςαςτε**
ε,	**όταν ε**	**αν (ε),**	**όντανε.**

Γίμναζμα 161. α) Αντιγράπςτε τα ρίματα τυ παραδίγματος κε ιπογραμίςτε τις κατάλιξες. β) Σίμφονα μ'αφτα ςκιματίςτε τα ρίματα: έπλεκα κε επλεκόμυνα.

έδενα,	εδενόμυνα	εδέναμε,	εδενόμαςτε
έδενες,	εδενόςυνα	εδένατε,	εδενόςαςτε,
έδενε,	εδενότανε,	εδένανε,	εδένονταν.

Γίμναζμα 162. Απαντίςτε γραφτα ςτις ακόλυθες ερότιςες, όπος ςας δίχνι το πρότο παράδιγμα.

Π. Χ. Εκαθάριζα τυς άλυς. Τον εαφτό-μυ εκαθάριζα. Εκαθαριζόμυνα.

Εκαθάριζα τυς άλυς. Εκαθαριζόμυνα.

Εδίδαςκα τυς άλυς. . . . . .

Εντινα τυς άλυς. . . . .
Ενιβα τυς άλυς. . . . .
Ετίμαζα τυς άλυς. . . . .
Επλινα τυς άλυς. . . . .
Ελυζα τυς άλυς. . . . .

§ 25. Στιγμικι χρόνι.

α) Στιγμικος περαζμένος.

Χτες όλον τον κερο έγραφ**α**. Εγραπ**ςα** το μάθιμα. Ελυζόμ**υνα** κάθε πρωι. Ελύ**στικα** προ ιμερον.

Οταν ο περαζμένος χρόνος, φανερόνι, ότι ι πράκςι γινότανε πολιν κερο (έγραφα, λυζόμυνα), ονομάζετε **παρατατικος**.

Οταν ο περαζμένος χρόνος φανερόνι, ότι ι πράκςι γένικε μια μονάχα φορα κε δεν ορίζι πότε έγινε (έγραπςα, ελύςτικα), ονομάζετε **αόριςτος**.

Γίμναςμα 163. Αντιγράπςτε κε ςις τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε τις κατάλιχςες.

έδεν-α	έδε-ς-α	εδέ-θιχ-α
έδεν-ες	έδε-ς-ες	εδέ-θιχ-ες
έδεν-ε	έδε-ς-ε	εδε-θίχ-ε
εδέν-αμε	εδέ-ςαμ-ε.	εδε-θιχ-αμε
εδέν-ατε	εδέ-ς-ατε	εδε-θίχ-ατε
έδεν-αν(ε)	έδε-ς-αν(ε)	εδέ-θιχ-αν(ε).

Κε ι διο αόριςτι έχυνε τις κατάλιχςες τυ παρατατικυ **α, ες, ε** κ.τ.λ.

Ο ένας ο αόριςτος πέρνι μπροςτα απο την κατάλιχςι τυ παρατατικυ το πρόςφιμα **ς** (έδε-ς-α) κε ο άλος το πρόςφιμα **θιχ** (εδέ-θιχ-α) κάποτε κε το **τιχ** (πιάς-τιχ-α).

§ 26. Αφκςιςι.

πλέκο	έ-πλεκα	έ-πλεκςα
λάμπο	έ-λαμπα	έ-λαμπςα
βρέχο	έ-βρεχα	έ-βρεκςα
δυλέβο	ε-δύλεβα	ε-δύλεπςα
καθαρίζο	ε-καθάριζα	ε-καθάριςα
αρχίζο	άρχιζα	άρχιςα
ανίγο	άνιγα	άνικςα

Ολα τα ρίματα, πυ αρχίζυνε απο τριβάμενο φτόνκο, πέρνυνε μπροςτα απο τι ρίζα ςτον παρατατικο κε ςτον αόριςτο τον άτριφτο **ε**.

Ο άτριφτος **ε** περιςέβι τις ςιλαβες τον ριμάτον κε λέγετε **άφκςιςι.**

Αφκςιςι δεν πέρνυνε τα ρίματα, πυ αρχίζυνε απο τριβάμενο φτόνκο (αρχίζο—άρχιζα).

Ι άφκςιςι **ε**, όταν δεν τονίζετε, μπορι κε να μι λέγετε (εδυλέβαμε κε δυλέβαμε).

β) Στιγμικος κατοπινος (μέλοντας).

Θα δένο όλον τον κερο καπνα.
Θα εργάζομε φέτο ςτο εργοςτάςιο τςιμέντυ.

Θα δέςο μια φορα κε εγο καπνα.
Θα εργαςτο κε εγο ςτο εργοςτάςιο τςιμέντυ.

Οταν ο κατοπινος (ο μέλοντας) χρόνος, φανερόνι, ότι ι πράκςι θα γίνι πολιν κερο (θα δένο, θα εργάζομε), ονομάζετε **μέλοντας κςακολυθιτικος.**

Οταν ο κατοπινος (ο μέλοντας) χρόνος φανερόνι, ότι ι πράκςι θα γίνι μόνο μια φορα (θα δέςο, θα εργαςτο), ονομάζετε **μέλοντας ςτιγμικος.**

Γίμναζμα 164. Αντιγράπςτε κε ςις τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε τις καταλιxςες.

θα δέν-ο	θα δέ-ς-ο	θα δε-θ-ο
θα δέν-ις	θα δέ-ς-ις	θα δε-θ-ις
θα δέν-ι	θα δέ-ς-ι	θα δε-θ-ι
θα δέν-ομε	θα δέ-ς-ομε	θα δε-θ-ύμε
θα δέν-ετε	θα δέ-ς-ετε	θα δε-θ-ίτε
θα δέν-υν(ε)	θα δέ-ς-υν(ε)	θα δε-θ-ύνε

Ο πρότος στιγμ. μέλοντας έχι τις καταλιxςες τυ xςακολυθιτικυ **ο, ις, ι** κ.τ.λ. κε το πρόςφιμα τυ αόριςτυ **ς** (θα δέ-ς-ο).

Ο δέφτερος στιγμ. μέλοντας στον εν. αρ. κε στο γ. πρ. τυ πλ. αριθμυ έχι κι αφτος τιν κατάλιxςι τυ xςακ. μελ. κε ς'όλα τα πρόςοπα τυ εν. κε πλ. αρ. το πρόςφιμα **θ** (θα δε-θ-ο) κάποτε **τ** (θα πιας-τ-ο). Στο α. πρ. τυ πλ. αρ. έχι κατάλιxςι **υμε** αντι **ομε** κε στο β. πρ. τυ πλ. αρ. **ιτε** αντι **έτε**.

Γίμναζμα 165. Χορίςτε τυς xςακολυθιτικυς μέλοντες τυ — πιίματος απο τυς στιγμικυς.

Ιρθε ι μέρα.

Ιρθε ι μέρα, ραγιάδες xςιπνίςτε.
Πολιπόθιτι xςέφαντι μέρα.
Ιρθε ι όρα, πεδια xςεκινίςτε
Να ςας δι κε να τρέμι ο εχτρος.
Τι ςκλαβια θα ςιντρίπςυμε τόρα
κε τιν κόκινι τίμια παντιέρα
θα τι στίςυμε εδο νικιφόρα
προλετάριι ραγιάδες εμπρος!
Στιν ορμί-μας θα πέφτυν πατρίδες,
Αφεντάδες τιράνι, ςκλιρι.

Θα σπατυν ι βαριες αλισίδες,
κε θ'αστράπσι Δρεπάνι Σφιρι!
Λεφτερια παντυ τόρα ας φοτίσι,
λεφτεριας ένας ίλιος λαμπρος.
Κάθε σκλάβος ομπρος ας ορμίσι
να μας δι κε να πέσι ο εχτρος!

Γίμναζμα 166. Αντιγράπστε τα παρακάτο. Ιπογραμίστε τα ρίματα κε πέστε (προφορικα) σε πιο χρόνο βρίσκυντε.

Ιρίνι θέλυμε εμις, πόλεμο ζιτυν ι καπιταλιστες.

Ο Λένιν πέθανε στις 21 τυ γενάρι 1924· ο λενινιζμος όμος ζι κε θα ζίσι. Σίμερα ι δυλεφτάδες τις ΕΣΣΔ βάλυνε γερα τα θεμέλια τις κινονίας, πυ δε θα γνορίσι τάκσες. Στο δέφτερο πεντάχρονο αποφασίσαμε να εκσαλίφυμε τις διαφορες τον τάκσεον. Για να γίνυν όμος αφτα ι χόρα-μας χριάζετε ιρινικι ζοι. Κάθε όμος μια νέα νίκι-μας ίνε κε ένα θανατιφόρο χτίπιμα στιν καπιταλιστικι κινονία, πυ πσιχομαχι. Ι καπιταλιστες θέλυνε να προλαμβάνυν τι μεγάλι καταστροφι, πυ τυς περιμένι. Γι'αφτο πιρετόδικα ετιμάζυντε να κάνυνε πολεμο εναντίο-μας. Μόνι διέκσοδο βλέπυνε στον πόλεμο.

Φοβύντε όμος κε τον πόλεμο. Πέρασαν ι «καλι» κερι, οπόταν έφκολα κοροίδεβαν τυς άμαθυς εργάτες με τι θρισκία κε τιν πατρίδα. Φοβύντε τις εκσέγερσες τον εργατον. Αφτος ο φόβος τυς σινκρατι κε δεν τολμυν ι ίδιι να κιρίτυνε τον πόλεμο. Θέλυνε να εκσαναγκάζυν εμας να το κάνυμε. Γιαφτο σκοτόνυν τυς σοβετικυς αντιπροσόπυς στο εκσοτερικο καθος κε τυς επίσιμυς κε ανότερυς κιβερνιτικυς ιπάλιλυς τον κρατον, πυ έχυνε με μας σκέσες.

Ολα αφτα αποδίδυνε στιν κομυνιστικι προπαγάντα. Ο σκοπός-τυς ίνε ολοφάνερος. Θέλυνε τον πόλεμο, δεν τολμυν όμος να τον κιρίτυν. Εμις δεν κσεχνύμε τα λόγια τυ αρχιγυ: «Υτε μια πιθαμι γις κσένις δε θέλυμε· μα κιαπτι δικί-μας γις ύτε ένα δάχτιλο δικίς-μας γις δε θα δόςυμε σε κανένα».

§ 27. Τα αρνιτικα δε(ν) κε μι(ν) μπροστα στα ρίματα.

Τα αρνιτικα δε(ν) κε μι(ν) γράφοντε χοριστα απο τα ρίματα.

Το χιόνι **έλιοσε** πια, παντυ **πρασινίζυν** τα χόρτα, **μοσκοβολυν** τα λυλύδια κε **κελαδυν** τα πυλια. Ι άνικσι πια έφτασε.

Ακόμι το χιόνι **δεν έλιοσε, δεν πρασινίζυν** τα χόρτα, **δεν μοσκοβολυν** τα λυλύδια κε **δεν κελαδυν** τα πυλια. Ι άνικσι ακόμι **δεν έφτασε.**

Γίμναζμα 167. Για να βγυν σωστα, ι παριμίες, βάλτε το **μι** κε το **δεν** εκι, όπυ πρέπι.

Παριμίες κε ριτα.

Οταν ι αβλί-συ διπσα, εκσο **χίνις** νερο. **Αναβάλις** στιν άβριο, ότι μπορις να κάνις σίμερα. **Πιστέβις** όλα, όσα ακυς. **Θα μάθις** κολίμπι το πσάρι. **Βάλις** το δάχτιλο στυ λίκυ το στόμα. Ο σκίλος κάθετε πάνο στα χόρτα: ο ίδιος **τρόγι** κε τυς άλυς **δίνι**. Τα πυλια με κανόνια **πιροβολυν** . Το κόσκινο νερο **κρατι**.

Γίμναζμα 168. Μπροστα σε κάθε ρίμα γράπστε το αρνιτικο **δεν** (κσεχοριστα). Θα τεριάσι στο αλαγμένο έτσι κίμενο ι επικεφαλίδα „Το καλοκέρι“

Το καλοκέρι.

Ο ίλιος κέι. Κιματίζυν τα ςτάχια. Πρασινίζυν τα χόρτα. Μοςκοβολυν τα λυλύδια. Θερίζυν τα χόρτα. Ιχυν τα δρεπάνια. Πάνε να μαζέβυνε μαλίνες. Τρίζυνε τα αμάκςια. Τα κοπάδια βόςκοντε στα λιβάδια. Τα πεδια πέζυνε με το νερο. Στον κάμπο μυνκρίζυνε ι αγελάδες. Χρεμετίζυνε τα άλογα. Κελαδυν τα πυλια. Τραγυδι ο ζίζικας. Θοριβυν ι θεριςτικες μιχανες. Κροτύνε ι αλονιςτικες μιχανες.

---

§ I. Αφιγιματικες, εροτιματικες κε επιφονιματικες πρότασες.

Τί απετίτε για να εκσαπλόσυμε τιν κολχόζικι ικοδόμισι σόλι-τις τιν έχτασι; Γι'αφτο χριάζετε πρότα απόλα ι κολχόζνικι να εκσασφαλιστύνε τελίος με κατάλιλι για καλιέργια γι.

I. B. Στάλιν.

Τιν έχετε αφτι τι γι; Νέ, τιν έχετε. Ινε γνοστο, πος όλες ι καλίτερες γέες παραδοθίκανε στα κολχόζια κε έχυνε κατοχιροθι σταθερα σ'αφτα.

Κε εκ δεφτέρυ απετίτε ι κολχόζνικι να μπορύνε να χρισιμοπιύσυνε τα τράχτορα κε τις μιχανες.

Τις έχετε κε αφτες; Νε, τις έχετε.

Γι'αφτο επιτέλυς απετίτε ι κιβέρνισι να ιποστιρίζι με κάθε τρόπο τυς χορικυς κε με ανθρόπυς κε με χρίματα κε να μιν αφίσι τα απομινάρια τον εχθρικον τάκσεον να αποσινθέσυν τα κολχόζια.

Εχετε μια τέτια κιβέρνισι; Νε, έχετε. Αφτι ι κιβέρνισι ονομάζετε εργατοχορικι σοβετικι κιβέρνισι.

(Στάλιν. Απο το λόγο πυ ίχε πι στο 1-ο Πανενοσιακο σινέδριο τον μαχιτον κολχόζνικον στις 19 τυ φλεβάρι 1933).

Γίμναξμα 1. Αντιγράπστε απο τα παραπάνο λόγια τυ σ. Στάλιν τις

ερότισες εχίνες, στις οπίες αμέσος δίνετε κε ι απάντισι. Ιστερα απο κάθε ερότισι γράπστε τιν απάντισι, αρχίζοντας απο νέα σιρα.

Πέστε μεγαλόφονα κε ζεύγαροτα τις ερότισες κε τις απάντισες.

Σινκρίνατε απο τι φονι, πός διαβάζετε τιν ερότισι κε πός διαβάζετε τιν απάντισι.

Πιο σιμάδι ίνε στο τέλος τις πρότασις, πυ γίνετε εροτιματικα κε πιο στο τέλος τις πρότασις πυ χρισιμέβι ος απάντισι.

I πρότασες πυ περιέχυνε ερότισι, ονομάζυντε **εροτιματικες**, ενο ι πρότασες πυ περιέχυνε απλι ανακίνοσι, ονομάζυντε **αφιγιματικες**.

Στις εροτιματικες πρότασες σιχνα χρισιμοπιύμε τις εροτιματικες λέκσες: **πύ; πός; πιος; πιανυ; γιατί;** κ.τ.λ.

I εροτιματικες πρότασες προφέροντε με ανίπσοσι τις φονις, ενο ι αφιγιματικες με χαμίλομα τις φονις στο τέλος.

Στο τέλος τις εροτιματικις πρότασις βάλομε **εροτιματικο σιμάδι**, ενο στο τέλος τις αφιγιματικις πρότασις βάλομε **τελία**.

Γίμναζμα 2. Αντιγράπστε τα παρακάτο κε βάλτε τα σιμάδια τις στίκσις ανάλογα με τιν ένια (τελία ίτε εροτιματικο).

— Καπνεργάτις ίσε

— Νε, καπνεργάτις

— Πύ, δυλέβις

— Στο καπνεργοστάσιο τυ Κρασνονταρ

— Πολιν κερο

— Ενα χρόνο

— Γιατί έφιγες

— Εχο προσκλιθι στον Κόκινο στρατο

Γίμναζμα 3. Βρέστε κατάλιλες εροτιματικες πρότασες, στις οπίες ι ακόλυθες εδο πρότασες να μπορυν, να χρισιμέπσυν ος απάντισες.

— . . . .

— Γιάνις Βασιλίυ Σιδιρόπυλος.

— . . . .

— Ικοσι πέντε.

— . . . .

— Στο καπνεργοςτάςιο τυ Συχυμιυ.

— . . . .

— Νε, μαχιτις.

Γίμναζμα 4. Κάντε ένα εροτιματολόγιο για τιν καμπάνια τίς ςινκομιδ[ις] ςτο κολγόζι-ςας. Ροτίςτε, πος οργανόθικε ι καμπάνια, τί έχι μαζεφτι πια, τ[ί] δεν έχι μαζεφτι ακόμι κε τί λογις πλάνο έχι οριςτι για τιν εκςακολύθιςι τ[ις] ςινκομιδις.

Γίμναζμα 5. Στις ακόλυθες απάντιςες βρέςτε κατάλιλες ερότιςες. Στ[ο] τέλος τις εροτιματικις πρόταςις βάλτε εροτιματικο ςιμάδι.

— . . . .

— Απο το δάςος βέβεα. Δεν ακυς; Ο πατέρας ςχίζ[ι] κςίλα κε εγο τα κυβαλο.

— . . . .

— Ι ικογένια ίνε μεγάλι κε εμις διο άνθροπι όλο-όλο: ο πατέρας κε εγο.

— . . . .

— Βλάςος

— . . . .

— Τα οχτο γέμιςα.

Γίμναζμα *6*. Διαβάςτε τυς χερετιζμυς ςτον Κόκινο ςτρατο. Τα επιφονιματικα ςιμάδια πυ βλέπετε, τί ςιμένυν;

Χερετιζμι ςτιν 15-ιδα τυ Κόκινυ ςτρατυ.

Σίντροφι-κραςνοαρμέιτςι, κομαντίρι, πολιτεργάτες! Υτε μια ςτιγμι να κςεχάςετε τον κίντινο τις ςτρατιοτικις επίθεςις κατα τις Σοβετικις Ενοςις! Αγριπνίτε! Ενιςχίςτε τιν πιθαρχία, μάθετε τιν πολεμικι τέχνι! Ζίτο ο Κόκινος ςτρατος, ο ιροικος κε ιςχιρος ιπεραςπιςτις τις Σοβετικις Ενοςις.

К. Е П.К.К. (μπ.).

Χέρετε πολεμιςτες, κομαντιρι κε πολιτεργάτες τυ Εργατο-χορικυ Κόκινυ ςτρατυ!

Ι εργάτες τις χόρας-μας, αφυ νικιφόρα αποτελιόςανε τιν πιατιλέτκα σε τέςερα χρόνια, εκςοπλίζυν τον Κόκινο ςτρατο με νέα όπλα άμινας. Το καθίκον-σας ςίντροφι, να μάθετε τελίος τον χιριζμο αφτον τον όπλον κε να εκπλιρόςετε το χρέος-σας ςτι χόρα, αν ο εχτρος θα δοκιμάςι να επιτεθι εναντίον-τις. Σίντροφι! Πιο πςιλα κρατάτε τι ςιμέα τυ Λένιν, τι ςιμέα τυ αγόνα για τον κομυνιζμο! Ζίτο ο ιροικος Κόκινος ςτρατος, ο καθοδιγιτίς-τυ, το Επαναςτατικο ςτρατιοτικο ςιμδύλιό-τυ!(1)

ΣΤΑΛΙΝ.

Ι πρότασες ςιχνα εκφράζυνε τα εςτίματα, αφτυνυ πυ ομιλι (θαμαζμο, χαρα, ενθυςιαζμο κ.τ.λ.).

Αφτες τις πρότασες προφέρυμε με ιδιέτερο δινάμομα τις φονις.

Τέτιες πρότασες ονομάζομε **επιφονιματικες**.

Στο τέλος τον επιφονιματικον προτάςεον βάλομε **επιφονιματικο ςιμάδι.**

Γίμναςμα 7. Αντιγράπςτε τις παρακάτο πρότασες κε βάλτε ςτο τέλος το χριαζύμενο ςιμάδι.

Κάλιο λιγότερα, μα καλίτερα

ΛΕΝΙΝ.

Ι εργαςία ςτιν ΕΣΣΔ ίνε έργο δόξας, έργο παλικαριας κε ιροιζμυ

ΣΤΑΛΙΝ.

Το μέλον ανίκι ςτυς ανθρόπυς τις τίμιας εργαςίας

Μ. ΓΟΡΚΙ.

Ο κομυνιζμος ίνε ι κόκινί-μας ςιμέα κε το ιερό-μας ςίνθιμα ίνε ο αγόνας

Δ. ΜΠΕΤΝΙ.

(1) Ρεδοενςοδετ.

Γίμναζμα 8. Διαβάςτε το μίθο διο μαζί. Ο ένας ας ροτίςι κε ο άλος ας απαντίςι. Προςέχςτε τα ςιμάδια τις ςτίχςις κε ανάλογα να τονίςετε τις λέχςες (εροτιματικο ςιμάδι, επιφονιματικο ςιμάδι κε τελία).

Ο περίεργος.

«Φίλε-μυ αγαπιτε, γιά-ςυ! Πύ ίςυνα: — «Στο μυςίο, φίλε-μυ. Τρις όρες γίριζα εκι. Τί θερια κε τί πυλια δεν ίδα εκι! Τί πεταλύδες, ςκαθάρια, μίγες, μυμύλια, ταρακάνια! Κε τί μικρύτςικι φιλοφάγι! Βρίςκοντε αλίθια εκι τέτια, πυ έχυνε μικρότερο κε απο τις καρφίτςας κεφάλι!» — Ιδες κε τον ελέφαντα; Πός ςυ φάνικε; Οταν τον ίδες, θα νόμιςες, πος βυνο αντάμοςες;»

— Μίπος εκι ίνε αφτος; «— Εκι».

— «Ε, τότε αδελφε, να με ςινχορις: τον ελέφαντα να ςε πο δεν πρόςεχςα».

§2. Προςφόνιςι (κλίςι).

Σίντροφι, πιο πςιλα τι ςιμέα τυ Λένιν! Πιο πςιλα, ςίντροφι τι ςιμέα τυ Λένιν! Πιο πςιλα τι ςιμέα τυ Λένιν ςίντροφι!

Αλέκο, αποφαςίςαμε να βγάλυμε τιν εφιμερίδα τυ τίχυ.

Εμις, Αλέκο, αποφαςίςαμε να βγάλυμε τιν εφιμερίδα τυ τίχυ.

Εμις αποφαςίςαμε να βγάλυμε τιν εφιμερίδα τυ τίχυ, Αλέκο.

Στο λόγο-μας μεταχιριζόμαςτε λέχςες, ι οπίες δίχνυνε ςε πιον αποτινόμαςτε, όταν ομιλύμε. Αφτες ι λέχςες ονομάζοντε προςφόνιςι.

1. Αν ι προςφόνιςι ίνε ςτιν αρχι τις πρόταςις, τότε ίςτερα απο αφτιν βάλομε κόμα.

Πεδια, πότε θα μαζεφτίτε για τιν εκδρομι;

2. Αν ι προσφόνισι ίνε στο μέσο τις πρότασις, τότε κσεχορίζετε με κόμα κε απο τα διο μέρι.

Πότε, πεδια, θα μαζεφτίτε για τιν εκδρομι;

3. Αν ι προσφόνισι ίνε στο τέλος τις πρότασις, τότε πριν αφτις βάλομε κόμα κε ίστερα απο αφτιν ίτε επιφονιματικο, ίτε εροτιματικο, ανάλογα με τιν ένια.

Πότε θα μαζεφτίτε για τιν εκδρομι, πεδια;

Γίμναζμα 9. Στο παρακάτο κίμενο μεταφέρτε τιν προσφόνισι στο μέσο τις πρότασις.

Πιονέρε, μιν κσεχνας ποτε, ότι χροστας να ιπιρετίσις το προλεταριάτο! Οδιγε, πια ίνε τα χρει τυ επιστάτι τυ κλυπ; Σίντροφε Πέτρο, αβρι οργανόνομε εκδρομι στιν φάμπρικα. Λαχανα, ο λόγος ίνε δικός-συ. Πολίτι δικαστι, επιτρέπστε να δόσο μερικες εκσίγισες. Εργάτριες, ι ογδοι τυ Μάρτι ίνε γιορτί-μας! Διμίτριε Χτενα, έχετε γράμα. Πεδια, ας κάνομε γονία τυ Λένιν!

Γίμναζμα 10. Αντιγράπστε κε μάθετε απέκσο.

Απέθανες, **ένδοκσε**, στιν τιμιμένι θέσι, τα εκατομίρια οδιγόντας στον αγόνα. Απέθανες, **Ιλιτς**. Κε στο μνίμα-συ γέρνυμε τις κόκινές-μας σιμέες. Εόνια, **Ιλιτς**, αστρο οδιγο θα λάμπσις στιν προλετάρικι Ροσία. Τις εντολές-συ **πολιφίλιτέ-μας αρχιγε**, φιλάκσαμε βαθεα στα σοθικά-μας..

Ι προσφόνισι μπορι να εκφραστι με μια ί κε πολες λέκσες

Πιονέρε, θιμίσυ τις εντολες τυ Λένιν! Νέε σιστρατιότε, ας ίσε έτιμος!

Προλετάρι όλον τον χορον, ενοθίτε!

Γίμναζμα 11. Αντιγράπστε τα παρακάτο κε βάλτε τα σιμάδια τις στίκσις.

Τραγύδα βρόντα πελόρια πόλι
άναβε Προτομαγια
Φρύρι το σφιρι κε το δρεπάνι
Θριάμβεβε ελέφτερο κραι
Κσεκυμπίσυ κόζμε σάπιε
Κσιπνάτε απόκλιρι τυ κόζμυ τις πίνας δυλι κε σκλαβιας

Γίμναζμα 12. Γράπστε, δικές-σας πρότασες με προσφόνισι:

1) Ζιτίστε απο τη σίντροφό-σας ένα βιβλίο για να διαβάσετε. 2) Αποταθίτε στυς σιμαθιτές-σας με τιν παράκλισι να φιλάκσυνε καθαριότιτα μες τιν τάκσι. 3) Ιπενθιμίστε στα μέλι τυ Μοπρ, ότι ίνε ανάνκι να πλιρόσυνε τι σιντρομί-τυς. 4). Ανακινόστε στο δάσκαλο, γιατι δεν ίσαστε στο μάθιμα. 5). Ζιτίστε το λόγο απο τον πρόεδρο τις σινεδρίασις. 6). Ανακινόστε στο σιντάχτι τις εφιμερίδας τυ τίχυ, ότι ετιμάσατε ένα σιμίομα.

§ 3. Προσταχτικος τρόπος τυ ρίματος.

Γράφο το μάθιμα	**Ας** γράφο το μάθιμα.
Δένο τα καπνα	**Ας** δένο τα καπνα.
Δυλέβυνε μαχιτικα	**Ας** δυλέβυνε μαχιτικα.
Καλιτερέβυνε τιν πιότιτα τις δυλιας.	**Ας** καλιτερέβυνε τιν πιότιτα τις δυλιας.

Οταν ο τρόπος με τον οπίο λεγετε το ρίμα, εκφράζι προτροπι, παράκλισι ίτε διαταγι, ονομάζετε **προσταχτικος**.

Ο προσταχκτιος τρόπος τυ ρίματος σχιματίζετε με

τις βοιθιτικες λέκσες **ας** κε **να: ας γράφο** ι **να γράφο· ας γράφι ι να γράφι· ας γράφυν** ι **να γράφυν.**

Γίμναζμα 13. Τις ακόλυθες πρότασες πέστε προσταχτικα.

Δυλέβυνε στα καπνα. Εργάζετε στο εργοστάσιο. Παι στο σχολιο. Πέζυνε τα πεδια στιν αβλι. Γράφυνε καθαρα. Ετιμάζυνε τα δίχτια. Καθαρίζομε το πάτομα. Γράφυνε στα τετράδια ι μαθιτες. Σκάφτυνε τον κίπο. Ποτίζομε τα λυλύδια. Ράβυνε τα ρύχα. Σχίζομε τα κσίλα.

Γίμναζμα 14. Αντιγράπστε τα παρακάτο. Ιπογραμίστε κε σις τιν κατάλικσι τυ προσταχτικυ τρόπυ τυ ρίματος

Ενισχίις τιν άμινα τις ΕΣΣΔ. Ενίσχι**ε** τιν άμινα τις ΕΣΣΔ!

Ετιμάζις το μάθιμα	Ετίμαζ**ε** το μάθιμα!
Λικβιτάρις το ρίγμα	Λικβίταρ**ε** το ρίγμα!
Κόβις τα φίλα.	Κόβ**ε** τα φίλα!

Ο προσταχτικος τρόπος τυ ρίματος στο 2-ο πρόσοπο τυ ενικυ αριθμυ πέρνι ιδιέτερι κατάλικσι **ε** κε λέγετε χορις το **ας**: κε **να** ενίσχι**ε**, ετίμαζ**ε**, λικβίταρε, κόβ**ε**

Γίμναζμα 15. Τα ακόλυθα ρίματα γράπστε στο 2-ο πρόσοπο τυ προσταχτικυ τρόπυ. Σχιματίστε πρότασες.

Π.Χ. Φέρο. Φέρε κσίλα.

φέρο	καθαρίζο	ετιμάζο	ποτίζο
πέζο	σχίζο	γράφο	ράβο
διαβάζο	ανίγο	σκυπίζο	δένο
σκάφτο	πίνο	τρίβο	πλέκο
οργόνο	τρόγο	ανεβένο	διαβένο

Γίμναζμα 16. Ιπογραμίστε τιν κατάλικσι τυ προσταχτικυ τρόπυ τον ακόλυθον ριμάτον, αφυ πρότα τάντιγράπσετε.

Πάντα.

Καθάριζε καθε μέρα
το δοματιο!
Πότιζε τα λυλύδια!
Ετίμαζε τα μαθίματα!
Λικβίταρε τα ρίγματα.

Μια φορα.

Καθάρισε αφτι τι στιγ-
γμι το δομάτιο!
Πότισε τα λυλύδια
Ετίμασε τα ρίγματα!
Λικβιτάρισε τα ρίγματα!

Εχομε τίπο προσταχτικις, πυ δίχνι, πος ι δυλια πρέπι να γίνι πολιν κερο. Ονομάζετε ο τίπος αφτος **κσακολυθιτικι προσταχτικι.**
Εχομε κε τίπο προσταχτικις, πυ δίχνι, πος ι δυλια πρέπι να γίνι για μια μονάχα φορα (στιγμι) κε **ονομάζετε στιγμικι προσταχτικι.**
Ι στιγμικι προσταχτικι έχι πάντα μπροστα απο τιν κατάλιξι τις προσταχτικις το **ε** το **ς**: πλέκσε

Γίμναζμα 17. Τις ακόλυθες κσακολυθιτικες προσταχτικες μετατρέπστε σε στιγμικες. Σχιματίστε μ' αφτες πρότασες.

Π.Χ. σίκονε-Σίκοσε πάνο το χέρι.

σίκονε	λίνε	δύλεβε	κιτρίνιζε
βάφε	πιάνε	καθάριζε	θόλονε
φύσκονε	πλέκε	ζβίνε	πρόσεχε
έλπιζε	άφινε	μάβριζε	τελίονε
όργονε	ισίχαζε	άσπριζε	χτένιζε

Γίμναζμα 18. Τις ακόλυθες προσταχτικες κσακολυθιτικες κε στιγμικες γράπστε στον πλιθιντικο αριθμο.

Π.Χ. σίκονε—σικόνετε· σίκοσε—σικόστε·

σίκονε	εσις σικόνετε	σίκοσε	σικόστε
καθάριζε	εσις . . .	καθάρισε	. . .
όργονε	εσις . . .	όργοσε	. . .
γράφε	εσις . . .	γράπσε	. . .
πέζε	εσις . . .	πέκσε	. . .

Το δέφτερο πρόσοπο τυ προσταχτικυ τίπυ στον πλιθιντικο αριθμο πέρνι κατάλιξι **ετε** κε λέγετε χορις το **ας**.

Ι προσταχτικι ξακολυθιτικι φιλάγι κε το **ε** τυ ενικυ αριθμυ: σίκον**ε** σικόν**ετε**

Ι προσταχτικι στιγμικι αποβάλι το **ε** τυ ενικυ αριθμυ: σίκοσ**ε** σικόσ**τε**.

Γίμναζμα 19. Τις ακόλυθες προσταχτικες, πυ ίνε στον ενικο αριθμο, γράπστε στο πλιθιντικο αριθμο.

Παριμίες κε ριτα.

Φάγε κε σι κε δόσε κε μας.

Λίσε τον κόμβο με τα διο χέρια.

Πλάγιασέ με τις όρνιθες κε με τυς πετινυς κσίπνισε.

Φίλαγε, όταν ιμπορις για να έχις, όταν πρέπι.

Γίμναζμα 20. Αντιγράπστε το άρθρο τιυτοτρόπος όστε όλες ι σιμβυλες, πυ δίνυντε, νάποτίνοντε σε ένα άνθροπο.

Το πσάρεμα.

Απο μπροστα **φροντίστε** για το πσάρεμα: **ετιμάστε** ανκίστρια, **πάρτε** πσομι, σκυλίκια, μιν **κσεχνάτε** κε τα δολόματα.

Κσιπνίστε νορις κε **πιγένετε** στο μέρος πυ διαλέκσατε. Κε νά ίρθατε στο μέρος, πυ θέλατε. **Πετάκστε** το δόλομα κε **ρίκστε** το ανκίστρι. **Καθίστε** ίστερα κάτο απο τυς θάμνυς. Αρχίζι το πσάρεμα. Κάτι χτίπισε στο ανκίστρι. Τιναχτίκατε. **Καθίστε** καλα κε **βαστάκστε** ακίνιτα το ανκίστρι. Κε όταν αφτο αρχίζι να κινίτε, **τραβίκστε-το** έκσο.

Κε νά έχετε κοντά-σας ασιμένιο πσάρι, πυ σπαρταρα.

Γίμναζμα 21. Στις ακόλυθες πρότασες παραλίπστε τι λέκσι **πρέπι**. Τα ρίματα γράπστε με τίπο προσταχτικο.

Π. Χ. Κόπςτε τα φίλα τυ διδλίυ καλα. Πρέπι να κόπςετε τα φίλα τυ διδλίυ καλα. Πρέπι να ετιμάςετε όλα τα πράματα. Πρέπι να κρίπςετε αφτο. Πρέπι να δόςετε τρο φιςτα περιςτέρια. Πρέπι να γράπςετε γράμα. Πρέπι να ετιμάςετε χόρτα το καλοκέρι. Πρέπι να ανίκςετε τα παράθιρα. Πρέπι να δέςετε τα καπνα. Πρέπι να λίςετε το πρόβλιμα.

Γίμναζμα 22. Τον περιφραςτικον προςταχτικον τρόπον κάντε μονολεχτικον.

Ας χτενίζο τον εαφτό-μυ. Ας χτενίζομε.

Ας λύζο τον εαφτό-μυ . . . .

Ας γιμνάζο » . . . .

Ας νίδο » . . . .

Ας καθαρίζο » . . . .

Ας ντίνο » . . . .

Γίμναζμα 23. Τα ρίματα τον προτάςεον τυ 22-υ γιμνάζματος γράπςτε στο 3-ο πρόςοπο τυ πλιθ. αριθμυ (προςταχτ. τρόπος)·

Π. Χ. Ας χτενίζυν τον εαφτό-τυς. Ας χτενίζοντε.

. . . .

§ 4. Πρόταςι με πολα ιποκίμενα κε πολα ρίματα.

Στο λιδάδι δόςκοντε **τα άλογα, ι αγελάδες τα πρόβατα** κε **τα αρνάκια.**

Ο Πέτρος, ο Βάςος, ι Μαρίκα, ι Κάτια κε **ο Λάμπρος** μαζέδυνε κςερα κςίλα.

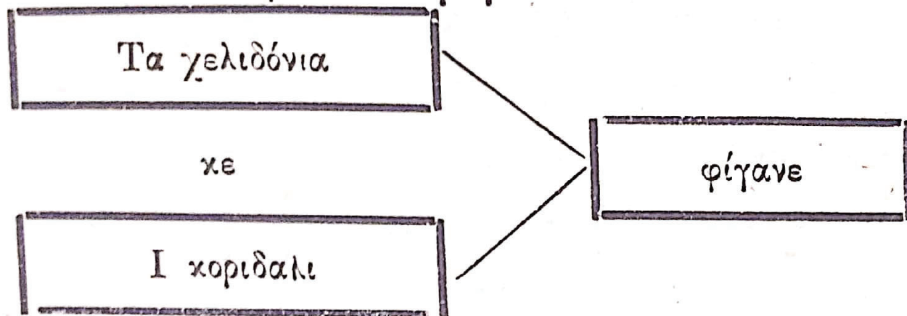
Ο κοριδαλος, το χελιδόνι, το καναρίνι κε **το αιδόνι** ίνε οδικα πυλια.

Κε **ι λέφκι,** κε **ι κλίθρα,** κε **ι ιτια,** κε **ι βαλανίδια** έμιναν χορις φίλα.

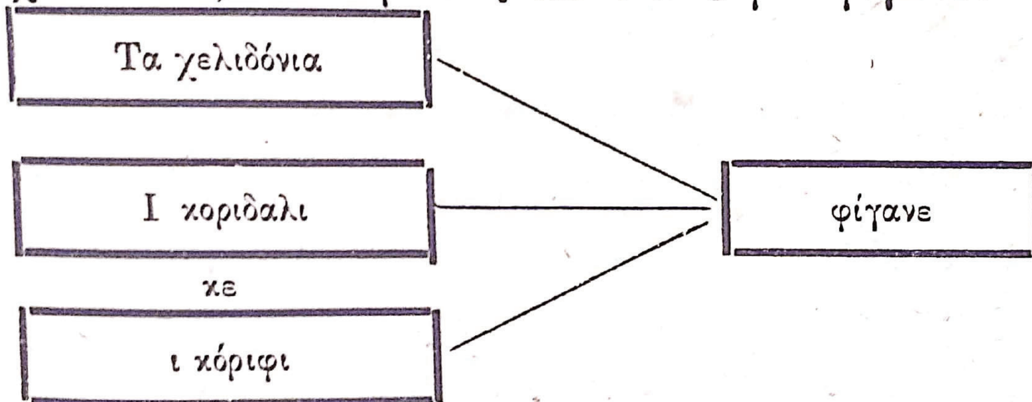
Ι πρόταςι μπορι να έχι **πολα ιποκίμενα.** Οταν διαδάζομε μια τέτια πρόταςι, με μικρες πάπςες χορίζομε το ένα ιποκίμενο απο το άλο. Αφτες τις πάπςες στι γραφι ςιμιόνυμε με κόματα.

Αν μπροστα στο τελεφτέο ιποκίμενο στέκετε ο σίνδεζμος **κε**, τότε κόμα μπροστα ς'αφτο δε βάλομε. Αν όμος ο σίνδεζμος αφτος επαναλαβένετε, τότε βάλομε κόμα μπροστα απο το καθένα, αρχίζοντας απο το δέφτερο.

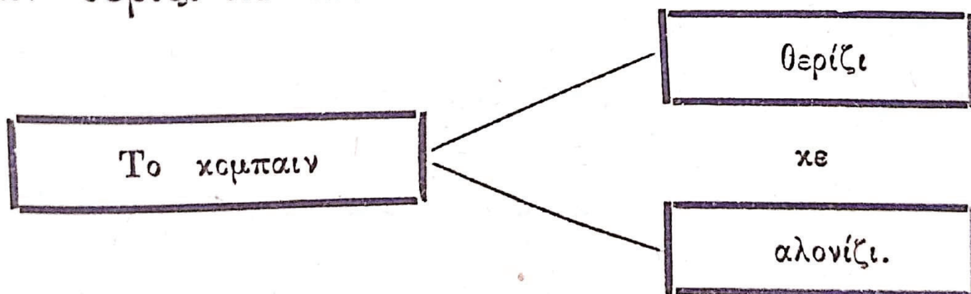
Τα χελιδόνια κε ι χοριδαλι φίγανε.

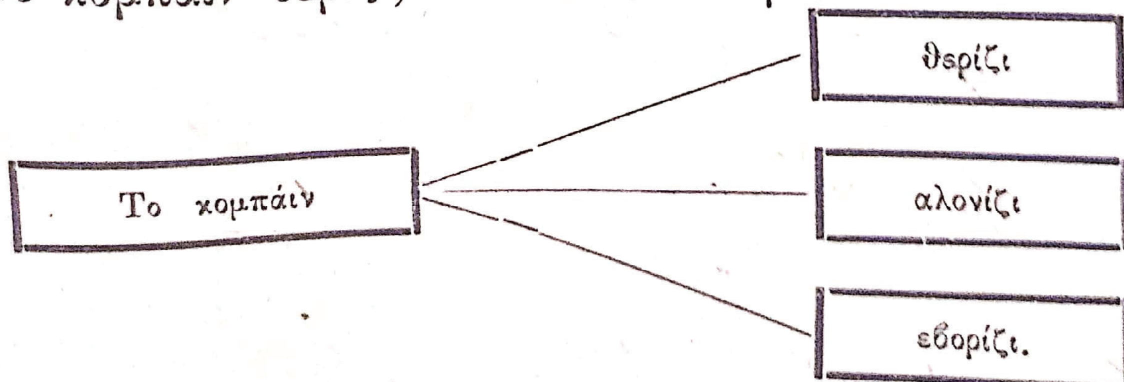
Τα χελιδόνια, ι κοριδαλι κε ι κοσιφι φίγανε.

Το κομπάιν θερίζι κε αλονίζι.

Το κομπάιν θερίζι, αλονίζι κε εβορίζι.

Γίμναζμα 24. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Ιπογραμίςτε όλα τα ιποκίμενα κάθε πρότασις κε βάλτε εκι όπου χριάζετε κόμα.

Στο κολχόζι τα πεδια ι γέρι κε ι γριες ελεφτερόνονες απο τι βαρια δυλια. Στο κλυπ οργανόνοντε παράστασς κοντσέρτα απανκελίες κε έκθεσες. Το κινο μαγίριο ι κινες τραπεζαρίες ι πεδικες γιάςλες κςεςκλαβόνυν τιν αγρότιςα κολχόζνιτςα. Στα ςοβετικα εργοστάςια καταςκεβάζοντε κε τράχτορα κε αφτοκίνιτα κε αερόπλανα κε τάνκια κε ατμομιχανες. Το πρόβλιμα έλιςε κε ο Μιχάλις κε ο Βλάςος κε ι Ελένι κε ι Κάτια κε ο Τάκις. Στιν Καςπία θάλαςα γίνοντε ο Βόλγας ο Υραλ ο Τέρεκ κε ο Κίρος. Στο χοριόμας καταγίνοντε ι χορικι ςτιν αμπελυργία ςτιν καπνοφιτία ςτι μελιςοκομία κε ςτι χτινοτροφία. Κε το πέφκο κε το έλατο κε το κιπαρίςι ίνε πάντα πράςινα.

Ι πρόταςι μπορι να έχι **πολα ρίματα** Οταν διαβάζυμε τέτιες πρότασες χορίζομε με μικρες πάπςες το ένα ρίμα απο το άλο κε όταν γράφομε, τα χορίζομε με κόματα.

Αν μπροστα στο τελεφτέο ρίμα ιπάρχι ο ςίνδεζμος **κε,** τότε κόμα μπροστα ς'αφτο δεν βάλομε· αν όμος ο ςίνδεζμος επαναλαβένετε, τότε κόμα βάλομε μπροστα σε κάθε ρίμα, αρχίζοντας απο το δέφτερο.

Γίμναζμα 25. Εκςιγίςτε, γιατί βάλομε κόματα στο παρακάτο απόςπαζμα. Διαβάςτε-το όπος δίχνυνε τα κόματα.

Ο αέρας ςφίριξε, μύνκριςε, κςέςπαςε τι ςτέγι τις αποθίκις κε πίγε παρακάτο με ορμι. Νά-τος πάλι έρχετε, ςπάνι τα κλαδια, ςτροβιλίζι τι ςκόνι τυ δρόμυ, αρπάζι τα άχιρα κε τα πετα ςτο δρόμο.

Γίμναζμα 26. Διαβάςτε το κίμενο. Αντιγράπςτε-το κατόπιν, τιρόντας τυς παραπάνο νόμυς.

Το φρέςκο αγεράκι τυ δάςυς εδρόςιςε το πρόςοπο τυ διαβάτι έςιςε τα φίλα τον δέντρον έκλιςε τιν πόρτα κε κςεπςίχιςε ςτυς θάμνυς. Θίελα κςέςπαςε ςτο χοριο πέταξε καταγις αρκετα ςάπια ςανίδια τυ φράχτι κςεςκέπαςε τιν αχιρένια ςτέγι κε έδιοκςε τις όρνιθες πυ ίςαν ςτο δρόμο. Ολι τιλίζοντε κε κρίβοντε.

Το κομπάιν κε θερίζι κε αλονίζι κε εδορίζι. Τρέχι κελαρίζι το ριάκι. Κε το σκολιο κε το κοπερατίβο κε το ταχιδρομίο κε το γορςοβετ βρίςκοντε ςτο δρόμο-μας. Τα άςτρα τρέμυν κε ζβίνυν. Ακςαφνα κάτι βύιςε· ςφίριξε μύνκριςε. Ακυςτίκανε φονες κλάματα κε γονκίζματα ανθρόπον. Στο ςκολιο διαβάζομε γράφομε λογαριάζομε ιχνογραφύμε κε τραγυδύμε. Στο κιόςκι πυλύντε κε εφιμερίδες κε αναγνοςτικα κε ιμερολόγια κε άλα βιβλία. Αντιχύνε στο δάςος ι τριγμι τον δέντρον ο κρότος τον ακςιναριον ι φονες τον κςιλοκόπον κε ο χρεμετιζμος τον αλόγον.

§ 5. Πρόταςι με πολες ομοιδις επεκςιγιματικες λέκςες.

1. Ι πρόταςι μπορι να έχι **πολες επεκςιγιματικες λέκςες, πυ αναφέροντε ςε ένα κε το αφτο ζίτιμα.** Οταν διαβάζομε τέτιες λέκςες, τις χορίζομε με μικρι πάπςι κε όταν τις γράφομε, τις χορίζομε με το κόμα.

Ετιμάςαμε για τιν έκθεςι διαγράματα, πλακάτες, ικόνες, χάρτες, μοντέλα, μακέτες.

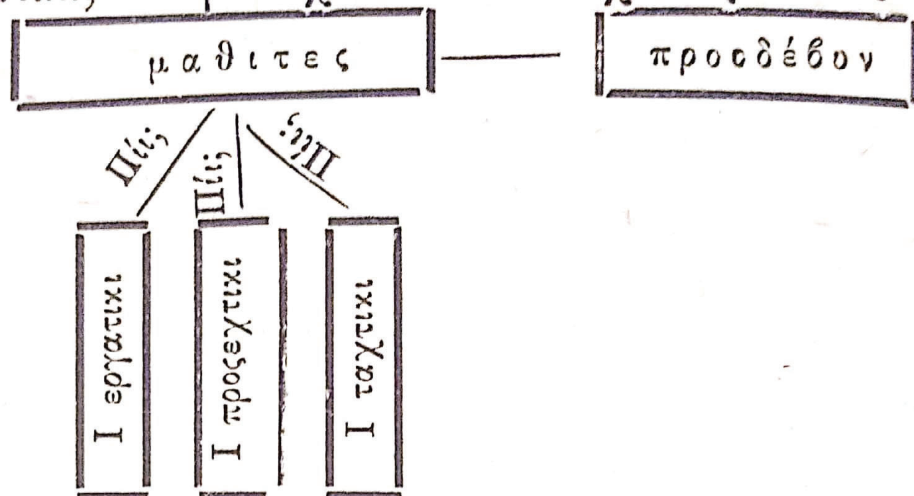
2. Αν μπροςτα ςτιν τελεφτέα απ'αφτες λέκςες ίνε ςίνδεζμος, τότε κόμα μπροςτα ς'αφτιν δεν βάλομε.

Ετιμάςαμε για τιν έκθεςι διαγράματα, πλακάτες, ικόνες, χάρτες, μοντέλα κε μακέτες.

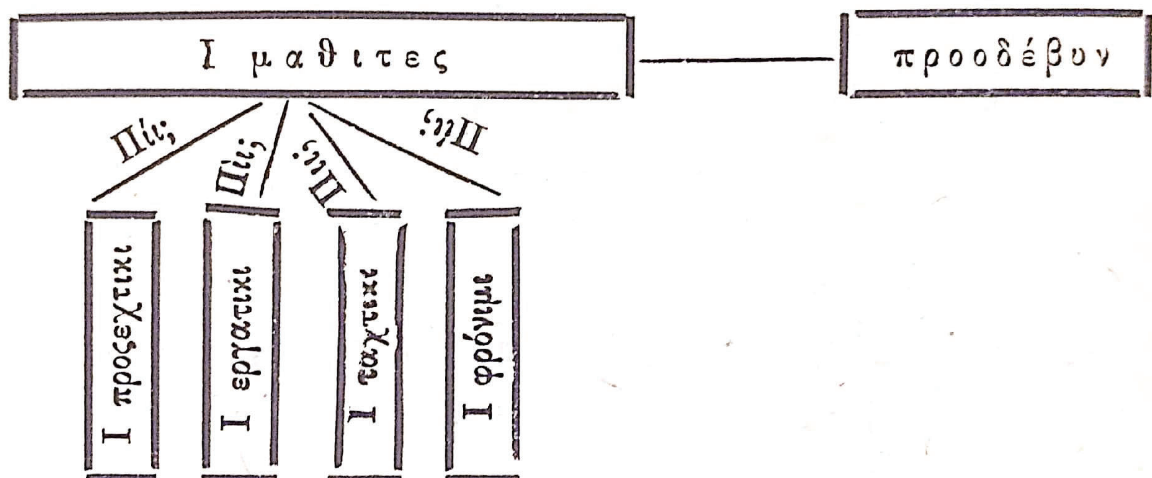
3. Αν όμος ο ςίνδεζμος επαναλαβένετε, τότε βάλομε κόμα μπροςτα απο κάθε λέκςι, αρχίζοντας απο τι δέφτερι.

Ετιμάςαμε για τιν έκθεςι κε διαγράματα, κε πλακάτες κε ικόνες, κε χάρτες, κε μοντέλα, κε μακέτες.

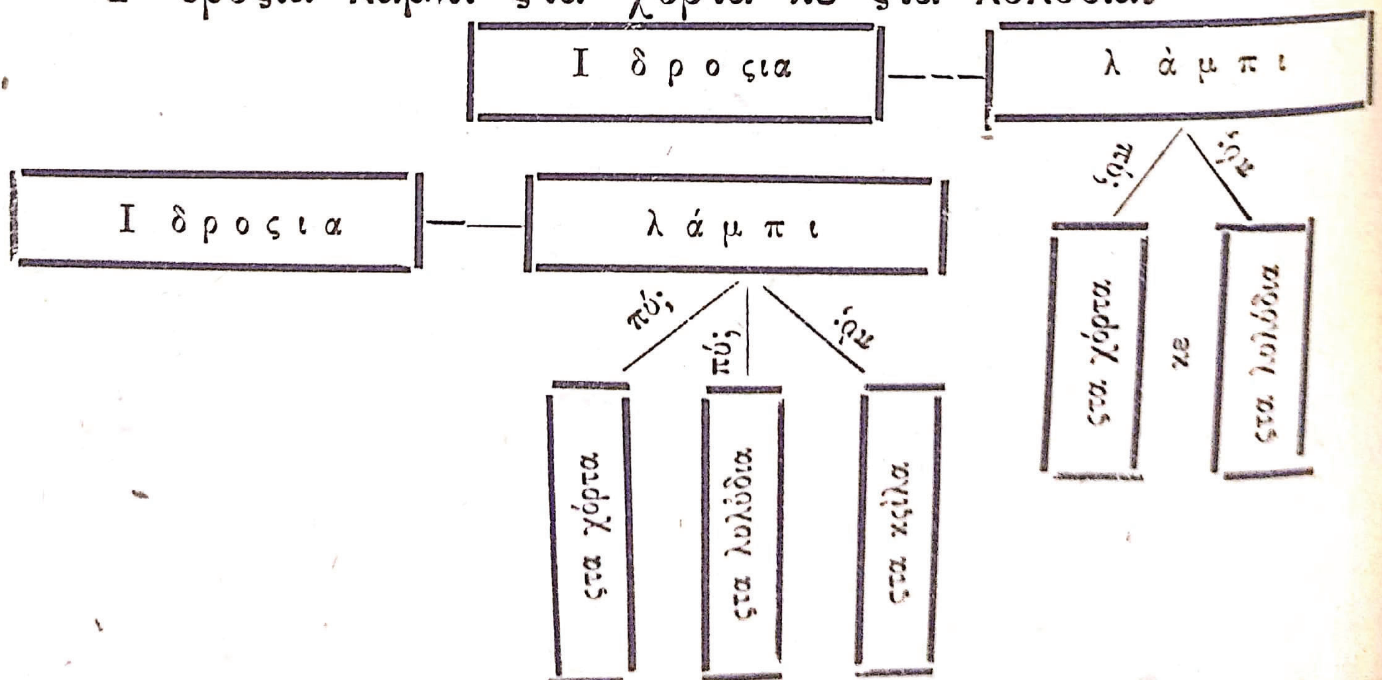
Ι εργατικι, ι προσεχτικι κε ι ταχτικι μαθιτες προοδέβουνε.

Ι εργατικι, ι προσεχτικι, ι ταχτικι κε ι φρόνιμι προοδέβουν.

Ι δροσια λάμπι στα χόρτα κε στα λυλύδια.

Ι δροσια λάμπι στα χόρτα, στα λυλύδια κε στα χσίλα.

Γίμναζμα 27. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Ιπογραμίςτε τις επιχσιγιματικες λέχσες, πυ αναφέροντε ςε ένα κε το αφτο ζίτιμα.

Τα πεδια πίρανε μαζί-τυς καρζίνκες, πσομια ανκίστρια, ςκυλίκια. Πέζομε φυτπολ, σκλαβάκια, κριφτερίτςα, τόπι, τι γάτα κε το ποντίκι. Με ακςινάρια, πριόνια, ςφιρια πίγανε ςτι δυλια. Το κολχοζ έςπιρε πια κε κριθάρι, κε ςιτάρι, κε καλαμπύκι κε βαμπάκι. Χτες επιςτατύςα με τον Κόςτα, τον Πάβλο, τι Δέςπο κε το Γριγόρι. Απο τιν εκδρομι φέραμε κε λυλύδια, κε μανιτάρια, φρύτα. Αγόραςα τετράδια, βιβλία, χάρακα κε μολίβια.

Γίμναζμα 28. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε βάλτε τα χριαζύμενα ςιμάδια τις ςτίκςις

Ι κολχόζνικι φέρυνε ςτιν πολιτία κε λάχανα κε καρότα κε κοκινογύλια κε ανκυράκια κε πατάτες. Ι μαχιτες εχτελέςανε τι δυλια επιμελιμένα γρίγορα κε καλα. Το ςεντόνι τυ χιμόνα ςκέπαςε τυς λόφυς τα βυνα κε τις πεδιάδες.

Πολα ιποκίμενα κε ένα ρίμα, πολα ρίματα κε ένα ιποκίμενο ίτε πολες επικςιγιματικες λέκςες, πυ αναφέροντε ςε ένα κε το αφτο ζίτιμα, ονομάζοντε ομοιδι μέλι τις πρότασις.

Τα ομοιδι μέλι τις πρότασις αποτελυν απαρίθμιςι. Αφτα μπορύνε να ενοθύνε με τυς ςινδέζμυς **κε ίτε, ύτε**.

Γίμναζμα 29. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε εκςακυλυθίςτε τιν απαρίθμις

Στο δάςος φιτρόνυνε πέφκα, έλατα ... Το κολχόζι έχι τράχτορ, λιχμιτίρι .. Αγοράςαμε για το ςκολιο βιβλία, τετράδια .. Στο δάςος ζύνε λίκι, αλεπύδες ... Στον κίπο βρίςκοντε μιλιες, απιδιες. Στο ςκολιο τα πεδια διαβάζυνε, γράφυν. Κάναμε εκδρομι ςτι φάμπρικα, ςτο εργοςτάςιο.

Γίμναζμα *30*. Αντιγράπςτε το άρθρο. Βάλτε κόμα ανάμεςα ςτα ομοιδι μέλι τις πρότασις, όπυ χριάζετε.

Ο γίρος τυ νερυ.

Ι βρίςι ίνε ι αρχι τυ ριακιυ. Ενα ριάκι κε άλο κε τρίτο κε τέταρτο ςκιματίζυνε το ποτάμι. Το ποτάμι ποτίζι τυς κάμπυς τρέφι τα φιτα γιρίζι τυς νερόμιλυς κε πίνυν το νερό-τυ ι άνθροπι. Τα ποτάμια ενόνοντε κε ςκιματίζυν πο-

ταμο. Ο ποταμος χίνετε ίτε σε άλο ποταμο ίτε σε μεγάλι λίμνι ίτε κατεφτίαν στιν θάλασα. Το νερο εκσατμίζετε στις λίμνες στυς ποταμυς κε στις θάλασες. Απο τυς ατμυς σχιματίζοντε τα σίνεφα κε ι ομίχλι. Ο αέρας κυβαλι τα σίνεφα μακρια-μακρια απο τιν θάλασα. Το νερο πέφτι στι γι ίτε ος βροχι ίτε ος χαλάζι ίτε ος χιόνι ίτε ος πάγνι. Κε ξανα σχιματίζοντε βρίσες ριάκια ποτάμια κε ποταμι.

Γίμναζμα 31. α) Αντιγράπστε τα παρακάτο κε βάλτε τα σιμάδια τις στίξεις. β) Γράπστε για τι ζοντανι γονία τυ σχολιύ σας.

Ι ζοντανί-μας γονία.

Στι ζοντανί-μας γονία βρίσκοντε κορόνα μελισοφάγος σκιυρος σκαντζόχιρος σάβρα τρία μαβρόπσαρα διο γοβιι κε σκαθάρια τυ νερυ. Εκι ίνε επίσις ρεβίθια φασόλια βρόμι κριθάρι κε διάφορα άλα χορταρικα. Τα ζόα φιλάγυμε σε κλυβια σε κυτια κε σε καρζίνκες. Τα φίταφιτέβομε σε κιβότια σε γλάστρες κε σε τσυκάλια. Ολα αφτα με μεγάλι προθιμία περιπιύμαστε. Κάνομε τις παρατίρισές-μας στι ζοντανι γονία. Αγαπύμε ιδιέτερα να παρατιρύμε τις σάβρες. Σε μια μεγάλι πανκα βάλαμα χόμα άμο πρασινάδα κε πετραδάκια. Βάλαμε κατόπιν εκι τι σάβρα. Ζι πολι καλα εκι. Τιν τρέφομε με μίγες σκαθαρια κε σκυλίκια. Ιδιέτερα αγαπα ι σάβρα τις πεταλύδες τυ λάχανυ. Γρίγορα στρέφι το κεφαλάκι-τις στο μέρος-τυς σικόνετε στα μπροστινά-τις πόδια ανίγι το στόμα βγάλι έκσο τι γλόσα-τις κε πιδα πάνο στιν λία.

Αν δίο ομοιδι μέλι τις πρότασις ενόνοντε με τυς σινδέζμυς **μα, αλα** κε **όμος,** τότε μπροστα σ'αφτυς τυς σινδέζμυς βάλομε κόμα.

Π. Χ.

Το χιμόνα ο ίλιος φοτίζι, **μα** λίγο ζεστένι.
Το χιμόνα ο ίλιος φοτίζι, **αλα** λίγο ζεστένι.
Το χιμόνα ο ίλιος φοτίζι, **όμος** λίγο ζεστένι.

Γίμναζμα. 32. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε τα ομοιδι μέλι τις πρότασις κε βάλτε κόματα, εκι όπυ χριάζοντε.

Ι εργαζόμενι τις ΕΣΣΔ δυλέβυνε όχι για τυς καπιταλιςτες αλα για τον εαφτό-τυς. Ο Νίκος έγραπςε δίιγιμα κε πίιμα. Ο Νίκος δεν έγραπςε δίιγιμα αλα πίιμα. Ιμυνα ςτο δάςος κε ςτο χοράφι. Δεν ίμυνα ςτο δάςος αλα ςτο χοράφι. Το τρένο δεν ίρθε ακόμι αλα θα έρθι. Μικρος ίνε ο Γιότις αλα προκομένος. Θέλο να πάγο ςτο χοριο μα δεν μπορο. Στο δάςος-μας δεν έχι έλατα έχι όμος κλίθρες πολες.

Γίμναζμα 33. Γράπςτε διχές-ςας πρότασες με ομοιδι μέλι, ςτις οπίες ςίνδεζμι **αλα, όμος μα** να αντικαταςτένυν το ςίνδεζμο **κε**.

Στιν πρότας: μπροςτα απο τα ομοιδι μέλι ιπάρχι λέκςι ίτε λέκςες, πυ δίχνυνε, ότι παρακάτο θα αρχίςι απαρίθμιςι.

Οταν διαβάζομε, αφτες ι λέκςες κςεχορίζοντε απο τι φονι κε με μικρι πάπςι. Στι γραφι αφτο ςιμιόνετε με εκςιγιματικα.

1. Για το εργαςτίρι-μας αγοράςαμε **ακςινάρι, πριονι** κε **ροκάνι**	1. Για το εργαςτίρι-μας αγοράςαμε **εργαλία: ακςινάρι, πριόνι κε ροκάνι.**
2. Μαχιτικι δυλια γίνετε **ςτα εργοςτάςια, ςτις φάμπρικες, ςτα κολχόζια κε ςτα ςοβχόζια.**	2. Μαχιτικι δυλια γίνετε **παντυ: ςτα εργοςτάςια, ςτις φάμπρικες, ςτα κολχόζια κε ςτα ςοβχόζια...**

Γίμναζμα 34. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε βάλτε όπυ πρέπι, εκςιγιματικα κε κόματα. Ιπογραμίςτε τι λέκςι, πυ φανερόνι, ότι παρακάτο αρχίζι απαρίθμιςι. Αν δεν ίνε τέτια λέκςι εκςιγιματικα μι βάλετε.

Ο γιατρος βρίκε ότι ο άροςτος έχι τρις αρόςτιες θέρμι τίφο κε περιπνεβμονία. Ι πιρκαια εκατέςτρεπςε το ςπίτι-μας

τιν αποθίκι τιν μάντρα κε τον ορνιθονα. Μάθαμε πια όλες τις πράκςες τιν πρόστεςι τιν αφέρεςι τον πολαπλαςιαζμο κε τι διέρεςι. Μετα τιν τρικιμία στιν ακρογιαλια βρίκαμε διάφορα πράματα, κομάτια κςίλα φίκιυ πςόφια πςάρια κε άλα. Αγόραςα όλα τα εργαλία ζμίλι ςφιρι τανάλια κε γλιφίδα. Πάνο ςτο τραπέζι ίςανε κοντίλια τετράδια βιβλία κε μελανοδοχίο. Στο παζάρι πυλύςαν λάχανα, φαςύλια ντομάτες κε ανκυράκια.

Γίμναζμα 35. Κάντε το ίδιο.

Το κολχόζι-μας.

Το κολχόζι-μας έχι λαχανόκιπο, κίπο αμπελονες μελιςοκομίο κε βοςκοτόπια. Στο λαχανόκιπο φιτέβομε τα ακόλυθα ζαρζαβάτια κοκινογύλια λάχανα καρότα ανκυράκια κρομίδια κε ςκόρδα. Στον κίπο οριμάζυνε τα φρύτα μίλα απίδια κοκίμελα κε βίςινα. Στα βοςκοτόπια βόςκοντε ι αγελάδες τα πρόβατα ι γίδες κε τα άλογα. Κοντα στο κολχόζι-μας ίνε ποτάμι κε μια λίμνι. Στι λίμνι κε ςτο ποτάμι βρίςκοντε φορέλια μαβρόπςαρα αςπρόπςαρα γοβιι κε λαβράκια Πςαρέβυνε ι κολχόζνικι με πετονιες καλάμια κε δίχτια.

Γίμναζμα 36. Βρέςτε μόνι-ςας κε γράπςτε πρότας͜ες, ςτις οπίες να βάλετε εκςιγιματικα ίςτερα απο τις ακόλυθες λέκςες, πυ φανερόνυν, ότι θα γίνι απαριθμιςι

1... τα ακόλυθα χορια:... 2... τα πλιςίον χορια:.. 3... τα μέλι τις ιγιονομικις επιτροπις:... 4... τις γεοργικες μιχανες:... 5... τις κολιτικες αρόςτιες... 6... αφτες τις μέρες... 7... τρία βιβλία:... 8... τέςερις ςιντροφυς...

§ 6. Λόγος (περίοδος).

Προτάσες	Λόγος.
1. Ανέτιλε ο ίλιος. Ολα ζοογονιθίκανε	1. Ανέτιλε ο ίλιος, κε όλα ζοογονιθίκανε.
2. Ο σίντροφος πσάρεβε. Εγο μάζεβα μανιτάρια.	2. Ο σίντροφος πσάρεβε, κε εγο μάζεβα μανιτάρια.

Διο ί κε τρις πρότασες ενομένες αποτελύνε λόγο (περίοδο). Ι πρότασες στο λόγο μπορύνε να ενόνυντε με σινδέζμυς **κε, αλα, όμος, μα.** Στο λόγο μπροστα απο όλυς αφτυς τυς σινδέζμυς βάλομε κόμα.

Ο σίνδεζμος **κε** δίχνι τιν ακολυθια τον γεγονότον ίτε τον φενομένον. **(Ανέτιλε ο ίλιος, κε όλα ζοογονίθικαν).**

Ι σίνδεζμι **αλα, όμος, μα** δίχνυνε τιν αντίθεσι ενος φενομένυ ίτε γεγονότυ σε άλο. **(Ο Γιάνις γράφι, ι Ζίνα όμος ιχνογράφι. Κινίγι έχι, μα δίναμες δεν έχομε. Ιμε πια καλα, αλα απο το δομάτιο να βγο δεν μπορο).**

Γίμναζμα 37. Τις ακόλυθες πρότασες ενόστε σε λόγυς με τι βοίθια τον σινδέζμον **κε, άλα, όμος, μα,** όπυ το καθένα απάφτα ταιριάζι πιο καλα.

Ελαμπσε ι αστραπι.
Ιτανε απρίλις μίνας.

Το πεδικο σπίτι ίνε εβρίχορο κε κατάλιλο.
Δόθικε διαταγι στο σίνταγμα
Ανθι νέα ζοι.
Αρχισαν μέρες ζεστες.
Ιθελα να φίγο.

Κρότισε ι βροντι.
Τα δέντρα δεν εφίλοσαν ακόμι.
Δεν ίνε κοντα ποτάμι.

Ο στρατος κσεκίνισε.
Ι παλια λιζμονίτε.
Πρασίνισαν τα λιβάδια.
Ιταν πια αργα.

Γίμναζμα 38. Κίντε, ότι κάνατε κε στο περαζμένο γίμναζμα.

Χτίπισε το κυδύνι.

Το γέβμα ίταν έτιμο.
Μακρια φάνικαν κρασνοαρμέιτσι.
Ι κινιγι ίδανε το λίκο.

Μας δόσανε άλογα.
Κιτρίνισε απο το φόβο.
Ο ϊλιος ξανα έλαμψε.
Πόλεμο εμις δε θέλομε.

Τα πεδια πίγανε στιν τραπεζαρία.
Κάθισαν όλι στα τραπέζια.
Ι ορχίστρα-μας έπεξε το μαρσς.
Δεν μπόρεσαν να τον σκοτόσυν.
Φίγαμε.
Εγο ίμυνα ίσιχος.
Ισαν ακόμα σίνεφα στον υρανο.
Ιμαστε έτιμι να αποκρύσομε τον εχτρο.

Γίμναζμα 39. Σιμπλιρόστε τυς λόγυς.

Στιν αβλι μιρίζι άνιξι, μα το χελιδόνι . . . Πίραμε πρόσκλισι, κε εμις . . . Εγινε πρόταςι να κάνομε διάλιμα, αλα ι σινεδρίασι . . . Ι μέρες ίνε ζεστες κε ξάστερες, κε τα πεδια . . . Τα μαβρόψαρα στιν πάνκα ίνε ο δέφτερος τόρα μίνας πυ ζύνε, αλα τα φορέλια . . . Ολι μαζεφτίκανε να πάνε στιν εκδρομι, μα έξαφνα . . . Ι πριγάτα τον εργατον επιδιόρθοσε το τράχτορ, κε ι κολχόζνικι . . . Αρχισε ι βροχι, κε εμις . . .

Γίμναζμα 40. (επαναλιπτικο). Διαβάστε το διίγιμα κε εξιγίστε τιν τοποθέτισι τον κομάτον.

Προι.

Γ. ΤΥΡΓΕΝΕΦ.

Χαράγματα. Ακόμι πυθενα δεν πορφίρισε ι αβγι, μα άσπριζε πια ι ανατολι. Ο γκρίζος υρανος φοτίστικε, ψιχράθικε, έγινε μαβις. Αλα άστρα έφενκαν ακόμι με αδίνατο φος,

κε άλα ζδίνανε. Ορφανίςτικε ι γι, ιδρόςκνε τα φίλα. Κάπυ-κάπυ κςεχινόντανε ζοντανι φτόνκι, φονες, κε ιγρο προινο αγεράκι άρχιςε πια να πλανάτε κε να φτεριγίζι πάνο ςτι γι. Το ςόμα-μυ ιποδέχτικε αφτο με ένα λαφρο ανικςιάτικο ανατρίχιαζμα. Γρίγορα ςικόθικα κε πίγα κατα το ςκεφτικο ποταμο. Δεν έκανα ακόμι διο βέρςτια, κε γίρο τριγίρο-μυ — κςεχίθικαν ςτιν αρχι άλικα, κατόπιν κόκινα, χριςα ρέβματα νέυ καφτερυ φοτος. Ολα άρχιςαν να κινύντε, κςιπνίςανε, τραγυδύςανε, θοριβύςανε, μιλύςανε.

§ 7. Λόγος με κίριες κε εκςαρτιμένες πρόταςες.

Επεκςιγιματικι λέκςι.	Επεκςιγιματικι πρόταςι.
1. Ο πατέρας μυ εκςίγιςε τιν **καταςκεβι** τον αεροπλάνον.	1. Ο πατέρας μυ εκςίγιςε (τί;), **πός καταςκεβάζοντε τα αεροπλάνα.**
2. Δεν ίρθα στο ςκολιο **εκςετίας τις αρόςτιάς-μυ.**	2. Δεν ίρθα ςτο ςκολιο, επιδι ίμυνα άροςτος.
3. Εχο απολάπςι το δάςος ςτι δίςι τυ ιλίυ.	3. Εχο απολάπςι το δάςος, όταν ο ίλιος έδινε.

I λέκςι ςτιν πρόταςι μπορι να εκςιγιθι όχι μόνο με μια λέκςι, αλα κε με ολάκερι πρόταςι. Τέτια επικςιγιματικι πρόταςι ονομάζετε **εκςαρτιμένι (δεφτερέβυςα πρόταςι,** ενο ι πρόταςι ςτιν οπία αναφέρετε, ονομάζετε **κιρία πρόταςι.**

I εκςαρτιμένι πρόταςι ενόνετε με τιν κιρία με τυς ςινδέζμυς κε τις ςινδετικες λέκςες: **ότι (πος), πυ, όταν, αν, επιδι, μόλις, γιατι, διότι, πριν, αφυ** κτλ.

I εκςαρτιμένι πρόταςι χορίζετε με κόμα απο τιν κιρία.

Γίμναζμα 41. Αντιγράπστε τα παραχάτο κε βάλτε κόμα ανάμεσα στιν χιρία κε τιν εκςαρτιμένι πρόταςι.

Οταν έρχετε το χινόπορο ο μελιςοφάγος μεταφέρι τι φολιά-τυ κοντα στις κατικίες τον ανθρόπον. Ο Χοραφας τόςο καλα μελέτιςε το ζίτιμα όςτε αναθέςαμε ςάφτον τιν έκθεςι. Επιδι ο Μίλτος ίτανε ο καλίτερος μαχιτις τις τάκςις βραβέφτικε στο ςιμπέταγμα τον μαχιτον.

Γίμναζμα 42. Τις ακόλυθες πρόταςες ενόςτε ανα δ ο με τι βοίθια τον λέκςεον, πυ ίνε στιν παρένθεςι κε ςχιματίςτε λόγυς. Τιν εκςαρτιμένι πρόταςι βάλτε ίτε ίςτερα απο τιν χιρία ίτε μπροςτα στιν χιρία. Βάλτε κόματα, όπυ ι ρέπι.

Π.Χ. Οταν απομακρινθίκαμε, ο ςκαντζόχιρος έβγαλε έκςο το μύντρο-τυ.

(όταν) Απομακρινθίκαμε. Ο ςκαντζόχιρος έβγαλε έκςο το μύντρο-τυ.

(πυ) Πρόεδρος ίτανε ο ίδιος μαθιτις.
Αφτος προέδρεβε στιν προιγύμενι ςινεδρίαςι.

(γιατι) Δεν ίμυνα στο μάθιμα. Πονύςε το κεφάλι-μυ.

(όταν) Εργάζομε πολι. Εςτάνομε εφχαρίςτιςι.

(μόλις) Αρχιςε ι βροχι. Φίγαμε στα ςπίτια-μας.

(επιδι) Ι εςοδία δεν ίταν καλι. Το χόμα δεν ίτανε λιπαζμένο.

(διότι) Αρόςτιςε ο ομιλιτις. Ι ςινεδρίαςι δε θα γίνι.

(όταν) Τελιόνυνε τα μαθίματα. Θα έρθυμε στο κλυπ.

(μόλις) Βγίκα στο δρόμο. Πίρα τιλεγράφιμα.

(πυ) Πίγα στο ςκολιο. Βρίςκετε στο δρόμο Σςαυμιαν.

(αν) Αγαπας τα γράματα. Διάβαζε τα μαθίματά-ςυ.

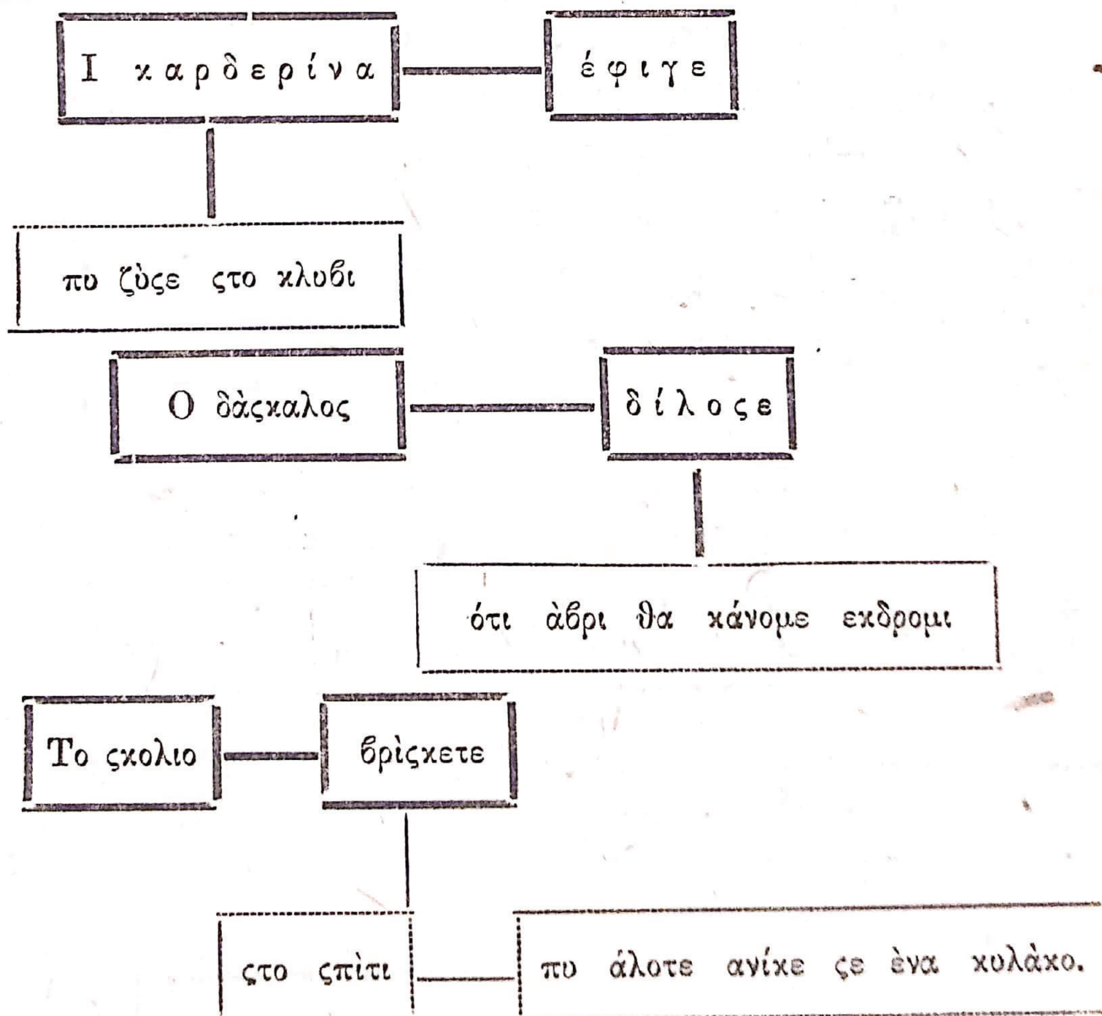
Ι εκςαρτιμένι πρόταςι μπορι να βρίςκετε ίτε **μπροςτα στιν χιρία πρόταςι,** ίτε **πίςο-τις,** ίτε **ανάμεςα στιν χιρία** πρόταςι.

Αν ι εκςαρτιμένι πρόταςι βρίςκετε ανάμεςα στιν χιρία, τότε κςεχορίζετε κε απο τα διο μέρι με κόμα.

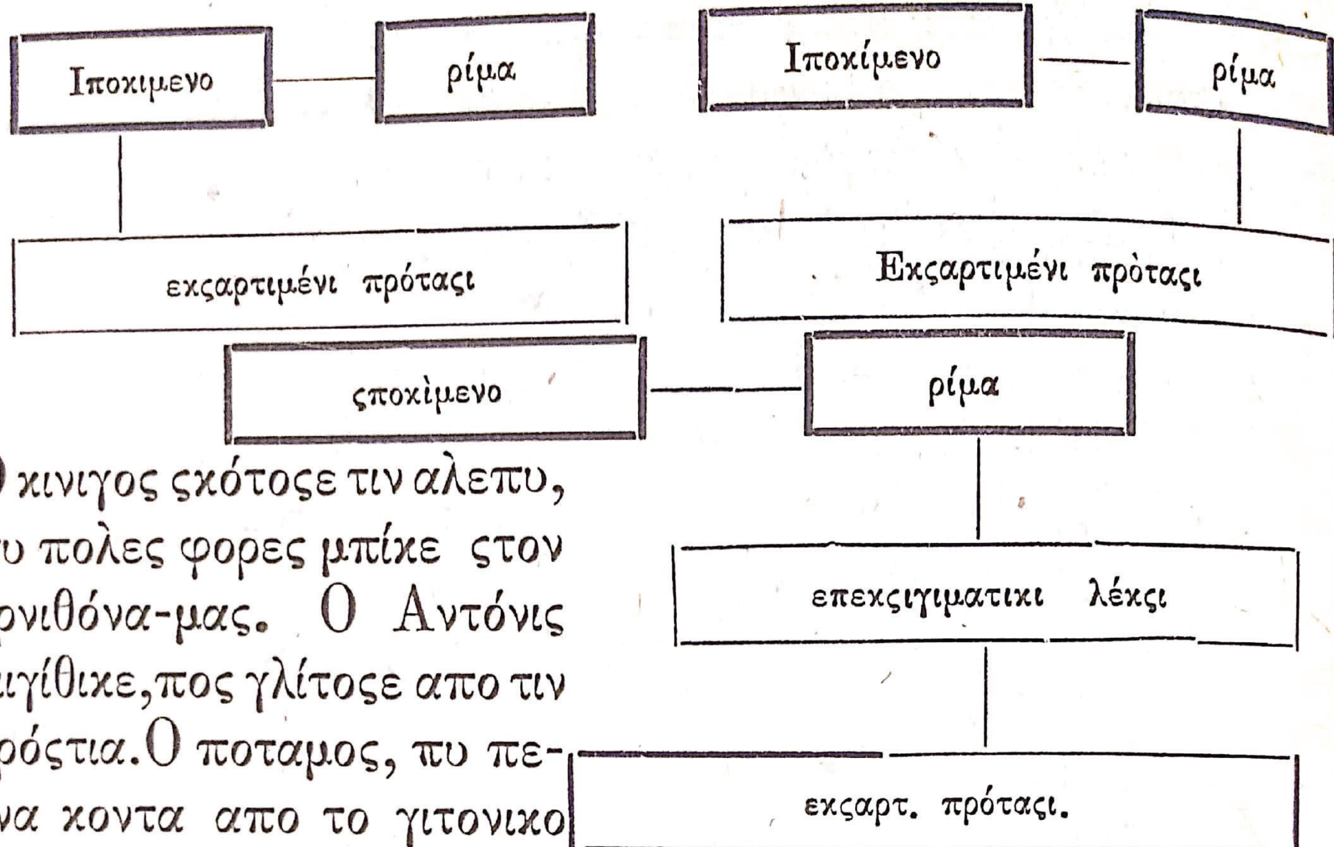
Γίμναζμα 43. Βρέςτε εκςαρτιμένες πρότασες στυς ακόλυθυς λόγυς.

Νίχτοςε, οταν φτάςαμε στο σπίτι. Οταν φτάςαμε στο ςπίτι, νίχτοςε. Τα πεδια διαςτικα πίγανε στο ςπίτι, επιδι άρχιςε ι δροχι. Επιδι άρχιςε ι δροχι, τα πεδια διαςτικα πίγανε στο ςπίτι. Αν θα δρέκςι, θα μίνομε στο ςπίτι. Θα μίνομε στο ςπίτι, αν θα δρέκςι. Ο δρόμος, στον οπίο ζύμε, ςτρόθικε με πέτρα. Στο χοριο, όπυ γενίθικα, οργανὄθικε τόρα κολχοζ. Το διδλίο πυ πίρα απο τι διδλιοθίθι, γράφι για τιν Παριςινι κομύνα. Ο γαλακςίας, πυ φένετε τι νίχτα στον υρανο, αποτελιέτε απο αναρίθμιτα άςτρα. Ι κεραςιες, πυ φίτεπςα, αρχίνανε πια να δόςυνε κεράςια. Τα πεδια, πυ πέραςαν, ίνε πιονέρι.

Γίμναζμα 44. Γράπςτε τυς ακόλυθυς λόγυς ςε μια ςιρα κε βάλτε κόματα εκι όπυ χριάζοντε.

Γίμναζμα 45. Εκλέκςτε απο τυς ακόλυθυς λόγος, τέτιυς πυ να ταιριάζυνε στα δομένα ςχεδιαγραφίματα. Τα ςχεδιογραφίματα κάντε κε ςις στα τετράδιά-ςας.

Ο κινιγος ςκότοςε τιν αλεπυ, πυ πολες φορες μπίκε στον ορνιθόνα-μας. Ο Αντόνις διγίθικε, πος γλίτοςε απο τιν αρόςτια. Ο ποταμος, πυ περνα κοντα απο το γιτονικο χοριο, πλιμίριςε. Το δέντρο, πυ φιτέπςανε τιν άνικςι, κςεράθικε. Τα μαβροπύλια κατικίςανε στι φολια, πυ έκανε ι γρύπα-μας. Κςέρο, πος λίνετε αφτο το πρόβλιμα. Ι απόφαςι, πυ πίραμε στι ςινεδρίαςι, έχι εχτελεςτι.

Γίμναζμα 46. Γράπςτε τυς ακόλυθυς λόγυς, πυ ìνε στα ςχεδιαγραφίματα, ςε ςιρα. Ιπογραμίςτε τις λέκςες, πυ εκςιγύντε απο τις εκςαρτιμένες πρότακες.

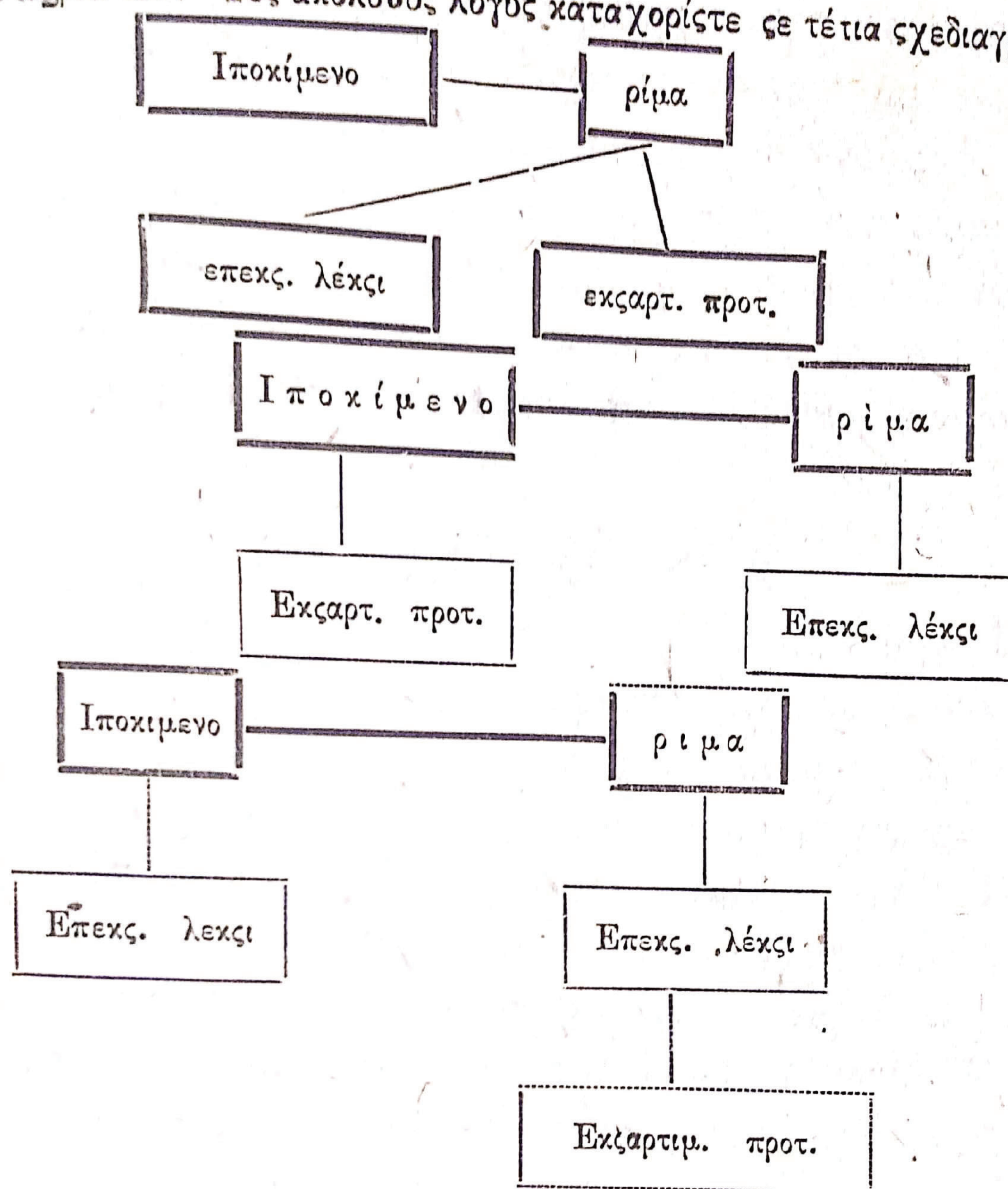
Ο αδελφος	διγìθικε
μυ	πὸς ςκότοςε τιν αλεπυ

Ο Βάςος	έχαςε	ἀκςαφνα

Το βιβλìο	χàθικε
πυ αγόραςα	àκςαφνα

Το κολχοζ	αγòραςε
στο οπίον ζο	τράχτορ
	για να αρχìςι αμέςος τι σπορα.

Γίμναζμα 47. Τυς ακόλυθυς λόγυς καταχορίςτε ςε τέτια σχεδιαγραφίματα.

Ι άςτρι αρκύδα τρέφετε με φόκες, πυ επιδέκςια πιάνι. Ο πρόεδρος δίλοςε ςε όλυς, ότι μετα τι ςινεδρίαςι θα αρχίςι κοντςέρτο. Τρέκςαμε στο ςπίτι, γιατι άρχιςε ι βροχι. Το ςχολιο, όπυ μαθένομε, ίνε κοντα στο ποτάμι. Ο μαθιτις, πυ δεν προςέχι, καθιςτερι στα μαθίματα.

Γίμναζμα 48. α) Αντιγράπςτε το διίγιμα κε βάλτε κόματα στυς λόγυς. β) Γράπςτε δικό-ςας διίγιμα για τιν έκλιπςι τυ ιλίυ, αν ίδετε κάποτε.

Ι έκλιπςι τυ ιλίυ.

Ακύςαμε ότι στις 5 αβγύστι θα γίνι έκλιπςι τυ ιλίυ. Ολι ανιπόμονα περιμέναμε πότε θ'αρθι αφτο το προι. Το προι τις 5-ις αβγύστυ μόλις ίδαμε τον υρανο ςινεφιαζμένο ανιςιχίςαμε παρα πολι. Ολι φοβύντανε ότι τα ςίνεφα θα μας έκριβαν τον ίλιο. Τυ κάκυ όμος ανιςιχίςαμε, επιδι ο

υρανος γρίγορα τελίος καθαρίςτικε απο τα ςίνεφα. Κιτάζαμε τον υρανο με γιαλια πυ νορίτερα μαβρίςαμε πάνο στο κερι. Ο ίλιος έκςαφνα άρχιςε να ςκεπαςτι απο το ςκοτινο δίςκο τυ φενκαριυ πυ ςιγα-ςιγα τον ςκυντύςε προς τα εμπρος. Απο τον ίλιο έμινε μόνο μια στενι λορίδα φοτος. Ολα ςοπάςανε γίρο ςα να περιμένανε κάτι φοβερο. Επιτέλυς ο ίλιος άρχιςε ςιγα-ςιγα να κςεςκεπάζετε. Γρίγορα έλαμπςε όπος κε πρότα.

§ 8. Αμεςος λόγος.

Ι πρόταςι, πυ μεταδίνι τα λόγια, εκινυ πυ μιλι, έτςι όπος τα ίπε, ονομάζετε **άμεςος λόγος.**

Ο άμεςος λόγος στιν ανάγνοςι κςεχορίζετε απο τι φονι κε στι γραμι με ιςαγογικα.

1. Αν τα λόγια τυ ςινγραφέα, πυ μεταδίνι κατα λέκςι τον άμεςο λόγο, στέκοντε μπροστα ς'αφτον, τότε μετα τα λόγια τυ ςινγραφέα βάλομε εκςιγιματικα.

Ο Λένιν ίπε: «Εκίνος πυ δεν δυλέβι, δεν τρόγι».

2. Αν ι λέκςες τυ ςινγραφέα, ίνε μετα τον άμεςο λόγο, τότε μπροστα ςαφτα βάλομε κόμα.

«Εκίνος πυ δεν δυλέβι, δεν τρόγι», ίπε ο Λένιν.

3. Αν τα λόγια τυ ςινγραφέα στέκοντε στο μέςο τυ άμεςυ λόγυ, τότε πριν αφτα κε ίςτερα απο αφτα βάλομε κόμα. «Οπιος δεν δυλέβι, ίπεν ο Λένιν, δεντρόγι».

Αν στο τέλος τυ άμεςυ λόγυ, ίνε ερωτιματικο ίτε επιφονιματικο ςιμάδι, τότε μετα αφτον κε μπροστα απο τυς λόγυς τυ ςινγραφέα κόμα δε βάλομε.

«Πιος έρχετε;» ροτα ο ςκοπος. «Στάςυ! Μιν κινιθις!» φόνακςε.

Γίμναςμα 49. Τα ακόλυθα παραδίγματα αντιγράπςτε κε αλάκςτε τιυτοτρόπος, όςτε τα λόγια τυ ςινγραφέα να βρίςκοντε μετα τον άμεςο λόγο. Κάντε μετάθεςι τον λόγον τυ ςινγραφέα, όπυ ίνε ανάνκι.

Ο βαγονοδιγος δίλοςε: στο βαγόνι λέφτερες θέςες δεν

ίνε». Ο μιλιτσιονέρος ίπε στον κόζμο. «Παρακαλο, σταθίτε στι σιρα». Κάπιος τρομαγμένα φόνακσε. «Πιρκαια! πιρκαια!»

Στα βαθια μεσάνιχτα ακυστίκανε φονες: «Βοίθια! βοίθια!» Ι μιτέρα ίπε: «Κερος ίνε φαγιτυ!». Ο δάσκαλος ρότισε: «Πιος απο σας ίνε μαχιτις;»

Αν στα λόγια τυ ενος άμέσος απαντα άλος, τότε μπροστα απο το λόγο τυ καθενος βάλομε διαλογικο. Με ισαγογικα σε τέτια περίπτοσι ο άμεσος λόγος δεν κσεχορίζετε.

Χοριατόπυλα.

ΝΕΚΡΑΣΟΦ

— Λεβέντι-μυ γιά-συ! — Καλέμυ, δος δρόμο!
— Πολι θιμομένο σε βλέπο μικρο!
Τα κσίλα απο πυ; — Κι κάτο ο πατέρας
τα κόβι, τα φέρνο στο σπίτι εγο.
(Μπαλτας κσιλοκόπυ αντίχισε τόρα.)
— Μεγαλ᾽ ι φαμίλια-σας, πεδί-μυ καλο!
— Φαμίλια μεγάλι, μα άντρες μονάχα
διο ίμαστε, μπάρμπα, εκίνος κ᾽εγο.
— Α, έτσι, καλα. Πός σε λένε; — Νικόλα!
— Κε πόσον χρονόνε θα ίσε; — Εφτα . . .

Γίμναζμα 50. Τυς ακόλυθυς άμεσυς λόγυς γράπστε τιυτοτρόπος, όστε να μι ίνε ανάνκι να βάλομε ισαγογικα.

«Αλέκο, γιατί κατέβασες τα φρίδια;»

«Εκαπσα το τζακέτο». «Μπορις να το ράπσις;» «Βελόνι δεν έχο». «Κε ίνε μεγάλι ι τρίπα;» «Ο γιακας μονάχα έμινε».

«Γιά-συ!» «Γιά-συ!». «Τί κυβαλις;»

«Κςίλα». «Κςίλα; Αφτα ίνε χόρτα».
«Γιατι λιπον ροτας, αφυ βλέπις τι ίνε;»

Γίμναζμα 51. Σκιματίςτε δικά-ςας παραδίγματα, όπυ άμεσος λόγος να βρίςκετε ίςτερα απο τις ακόλυθες λέκςες.

1) ... κε τυς λέγι: ... 2) ... τέτιο λόγο 3) ... τυ απαντίςανε: ... 4) ... τον ερότιςε: ... 5) ... πίγε κοντά-τυ με τιν παράκλιςι: ... 6) ... φόνακςε απο το ανιχτο παράθιρο.

§ 9. Ονόματα αριθμιτικα.

Ενίγματα.

Εχο **ένα** βαρελάκι
κἔχι **διο** λογιον κρασάκι.
Εχο **πέντε** αδελφόπα
ςκεπαζμένα καλπακόπα.
Τέςερα ςινεφαδοπα
αποτρέχνε τ'έναν τ'άλο.
Λίςι: το αβγο, τα δάχτιλα, ι ανεμίδα.

Ι λέκςες πυ φανερόνυν τιν ποςότιτα τον αντικιμένον ίτε τιν τάκςι-τυς κατα τιν απαρίθμιςι, ονομάζοντε **ονόματα αριθμιτικα.**

Τα ονόματα τα αριθμιτικα ίνε **ποςοτικα: ένας,** (ένα) **διο,** τρις **(τρία) τέςερις (τέςερα)** κ.τ.λ. Δίνοντε στιν ερότιςι: **πόςι; πόςες; πόςα;**

Ονόματα αριθμιτικα **ταχτικα: πρότος, δέφτερος, τρίτος, τέταρτος** κ.τ.λ.

Δίνοντε στιν εροτιςι: **πιος; πια; πιο;**

ένας (ένα)	έντεκα	τριάντα	τετρακόσια
διο	δόδεκα	σεράντα	πεντακόσια
τρις (τρία)	δεκατρία	πενίντα	εκσακόσια
τέσερις (τέσερα)	δεκατέσερα	εκσίντα	εφτακόσια
πέντε	δεκαπέντε	εβδομίντα	οχτακόσια
έκσι	δεκαέκσι	ογδόντα	ενακόσια
εφτα	δεκαεφτα	ενενίντα	χίλια
οχτο	δεκαοχτο	εκατον	εκατομίριο
ενέα	δεκαενέα	διακόσια	δισεκατομίριο.
δέκα	ίκοσι	τριακόσια	

Γίμναζμα 52. Σχιματίστε αριθμιτικα ταχτικα απο κάθε αριθμιτικο ποσοτικο τον παραπάνο στίλον.

Π. Χ. Πρότος, δέφτερος... έβδομος... εντέκατος, δοδέκατος, δέκατος τρίτος...ικοστος, ικοστος πρότος.. πεντικοστος... διακοσιοστος, τριακοσιοστος, τετριακοσιοστος.... χιλιοστος...

Τα ταχτικα αριθμιτικα παρακάτο απο το δέκα (εκσον τυ εντέκατος κε δοδέκατος) ός το εκατον αποτελύντε απο διο λέκσες, πυ κε ι διο πέρνυν τιν κατάλιχσι τον ταχτικον **ος**, **τος** κε **στος**: δέκα**τος** τρί**τος**, πεντικο**στος** έβδομ**ος**. Πέραν τυ εκατον αποτελύντε απο διο ί κε τρις λέκσες, πυ πέρνυν όλες τις κατάλικσες τον ταχτικον: εκατο**στος** ικο**στος** δέφτε**ρος**.

Γίμναζμα 53. Απαντίστε γραφτα στις ερότισες. Τυς αρίθμυς γράπστε με λέκσες.

Πόσυς μίνες έχι ο χρόνος; Πιος μίνας στι σιρα ίνε ο μάρτις; Πιος ο γιύνις; πιος ο άβγυστος; πιος ο οχτόβρις; πιος ο νοέβρις κε πιος ο δεκέβρις; Πός θα πύμε εκίνον, πυ στον κατάλογο έρχετε ίστερα απο δεκαενέα άλυς; πός θα πύμε εκίνον, πυ έρχετε ίστερα απο εβδομίντα εφτα άλυς; πός θα πύμε εκίνον, πυ έρχετε ίστερα απο εκατον ικοσιδίο άλυς;

Γίμναζμα 54. Αντιγράπςτε τα ακόλυθα. Μπροςτα ςε κάθε αριθμιτικο ςε παρένθεςι μέςα γράπςτε τις ερότιςες: **πόςι, πόςες, πόςα** ί **πιος; πια; πιο;**

Ο χρόνος έχι **δόδεκα** μίνες. Ο μίνας έχι **τρις** δεκάδες. Ι δεκάδα έχι **δεκα** μέρες. Ο γιύλις ίνε ο **έβδομος** μίνας. Ο νοέβρις ίνε ο **εντέκατος** μίνας. **Δέκα** μίνες το χρόνο μαθένυμε. Ο ςινιθιζμένος χρόνος έχι **τριακόςιες εκςίντα πέντε** ιμέρες, ενο ο δίςεχτος έχι **τριακόςιες εκςίντα έκςι** ιμέρες. Κάθε **τέταρτος** χρόνος ίνε δίςεχτος. Εγο διατρέχο το **δοδέκατο** χρόνο κε ο αδελφός-μυ το **δέκατο έχτο** χρόνο.

Γίμναζμα 55. α) Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε γράπςτε τυς αριθμυς με λέκςες· β) γράπςτε παρόμιες πλιροφορίες για το ςκολιό-ςας.

Το ςκολιό-μας.

Το ςκολιό-μας έχι 4 γρύπες. Ι πρότι γρύπα έχι 44 ανθρόπυς, ι δέφτερι — 38, ι τρίτι — 36, ι τέταρτι — 29 κε ς'όλο το ςκολιο ιπάρχυνε 147 άνθροπι.

Ι γρύπα-μας έχι 15 αγόρια κε 14 κορίτςια. Πιονέρυς ι γρύπα-μας έχι 21. Μαχιτες έχομε 17 ςτι γρύπα-μας. Καθιςτερύνε ςτα μαθίματα μόνο 2. Κάθε μέρα έχομε 4 ίτε 5 μαθίματα. Κάθε μάθιμα βαςτα 45 λεφτα. Τα μικρα τα διαλίματα βαςτύνε 10 λεφτα κε το μεγάλο διάλιμα 30 λεφτα.

Γίμναζμα 56. Αντιγράπςτε το παρακάτο κε γράπςτε με λέκςες τυς αριθμυς.

Πύ εκςοδέβονταν τα χρίματα τυ λαυ.

Ος τιν ιμέρα τις Οχτοβριανις επανάςταςις ι παπάδες ίχανε 2 εκατομίρια 850 χιλιάδες εχτάρια γις. Ιχανε πολα προςοδοφόρα χτίματα. Μονάχα ςτι Μόςχα ίχανε 908 εκλιςιαςτικα χτίματα. Ο μεγαλίτερος ιεράρχις — ο μιτροπολίτις

τις Πετρύπολις — έπερνε μιστο 289 χιλιάδες ρύπλια το χρόνο, ο αρχιεπίςκοπος τις Νόβγοροτ έπερνε 308 χιλιάδες ρύπλια, ο μιτροπολίτις τις Μόςχας 81 χιλιάδες ρύπλια κε ο μιτροπολίτις τυ Κίεβυ 84 χιλιάδες ρύπλια.

Κλίςι τον ποςοτικον αριθμιτικον.

	Αρςενικο	Θιλικο	Υδέτερο
Ον.	ένας	μια	ένα
Γεν.	ενος	μιανις, μιας	ενος
Ετ.	ένα	μια(ν)	ένα
Ον.	τρις	τρις	τρία
Γεν.	τριον	τριον	τριον
Ετ.	τρις	τρις	τρία
Ον.	τέςερις,	τέςαρες αρς. κε θιλ.	τέςερα
Γεν.	τεςάρον	τεςάρον	τεςάρον
Ετ.	τέςερις,	τέςαρες αρς. κε θιλ.	τέςερα

Τα ποςοτικα αριθμιτικα **δεκατρις, δεκατρία, ικοςιτρις, ικοςιτρία, τριαντατρις, τριαντατρία** κ.τ.λ. κλίνοντε κατα το **τρις** κε **τρία.**

Τα ποςοτικα αριθμιτικα **δεκατέςερις, δεκατέςερα, ικοςιτέςερις, ικοςιτέςερα, τριαντα τέςερις, τριαντα τέςερα** κ.τ.λ. κλίνοντε κατα το **τέςερις, τέςερα.**

	Αρςενικο	Θιλικο	Υδέτερο
Ον.	διακόςιι	διακόςιες	διακόςια
Γεν.	διακόςίον	διακοςίον	διακοςίον
Ετ.	διακόςιυς	διακόςιες	διακόςια

Κατα το **διακόςιι, διακόςιες, διακόςια** κλίνοντε κε **τριακόςιι, ιες, ια, τετρακόςιι, ιες, ια, πεντακόςιι, ιες, ια** κ.τ.λ.

Τα ποσοτικα αριθμιτικα **πέντε, έκςι, εφτα, οχτο, ενέα, δέκα, έντεκα, δόδεκα, ίκοςι, τριάντα, ςεράντα, πενίντα, εκςίντα, εβδομίντα, ογδόντα, ενενίντα κε εκατον** δεν κλίνοντε.

Κλίςι τον ταχτικον αριθμιτικον

	Αρςενικο	Θιλ´κο	Υδέτερο
Ον.	ο τέταρτος	ι τέταρτι	το τέταρτο
Γεν.	τυ τέταρτυ	τις τέταρτις	τυ τέταρτυ
Ετ.	τον τέταρτο	τιν τέταρτι	το τέταρτο
Ον.	ο δέκατος	ι δέκατι	το δέκατο
Γεν.	τυ δέκατυ	τις δέκατις	τυ δέκατυ
Ετ.	τον δέκατο	τιν δέκατι	το δέκατο
Ον.	ο τριακοςιοςτος	ι τριακοςιοςτι	το τριακοςιοςτο
Γεν.	τυ τριακοςιοςτυ	τις τριακοςιοςτις	τυ τριακοςιοςτυ
Ετ.	τον τριακοςιαςτο	τιν τριακοςιοςτι	το τριακοςιοςτο

Ολα τα ταχτικα αριθμιτικα κλίνοντε όπος τα ομιοκατάλιχτά-τυς επίθετα ονόματα: **ο καλος, ι καλι, το καλο.**

Γίμναςμα 57. Κλίςτε τις λέκςες: **ο ένατος χρόνος, ι ένατι ιμέρα, το ένατο γράμα.**

Γίμναςμα 58. Κςεχορίςτε στις ακόλυθες παριμίες τα αριθμιτικα ποσοτικα απο τα ταχτικα.

Παριμίες.

Οχτο σπίτια κε έντεκα δρόμι. Δεκαοχτο ί ίκοςι παρα διο. Ι εφτα τον ένα δεν περιμένυν. Ολι για τον ένα κε ο ένας για όλυς. Ετιμάζομε για τρις κε τέταρτος χορτάζι.

Δεν ίνε μακρια πια το σπίτι: έκανα δεκαέκσι χιλιόμετρα κε αν θα κάνο άλα εκςίντα, μόνον εκςακόσια θα μένουνε. Με ένα ορτίκι δεκαέκσι δε χορτένυν.

Τα ταχτικα αριθμιτικα, πυ αποτελύντε απο διο κε περισότερες λέκσες, κλίνοντε όλες ι λέκσες μαζι. Π.χ.

Ον.	ο	εκατοςτος	ικοςτις	πέμτος
Γεν.	τυ	εκατοςτυ	ικοςτυ	πέμτυ
Ετ.	τον	εκατοςτο	ικοςτο	πέμτο

Γίμναζμα 58. Απαντίςτε στα ακόλυθα κε τυς αριθμυς τον απαντίςεον γράπςτε με λέκσες.

Πότε γενίθικε ο Λένιν; (22 τυ απρίλι 1870). Πότε πέθανε; (21 τυ γενάρι 1924). Πότε έγινε ι Οχτοβριανι επανάςτασι; (τυ οχτόβρι 1917). Πότε ιδρίθικε το Κομυνιςτικο Ιντερνατςιοναλ; (4 τυ μάρτι 1919)

§ 10. Επιρίματα.

Ι κολχόζνικι.

Ι κολχόζνικι (πότε;) **νορις** αρχίςανε τι σπορα. Αφτι (πός;) **πρόθιμα** πάνε στι δυλια. Ι δυλια (πύ;) **εδο** γίνετε (πός;) **ομαδικα**. Ιδα (πότε;) **χτες** τον κολχόζνικο Ιλία. Μυ ίπε πος ι προετιμασία για τι σπορα έγινε (πός;) **καλα**.

Ι επεκςιγίματικες λέκσες τις πρότασις, πυ φανερόνυν **πός** γίνετε ι πράκσι (**καλα, άςκιμα γρίγορα**), **πότε** γίνετε ι πράκσι (**τόρα, χτες, προπολυ**), πύ γίνετε ι πράκσι (εδο, εκι, αριστερα), πόσο μέρος γίνετε απο τι δυλια (πολι, λίγο), ονομάζοντε επιρίματα.

Γίμναζμα 60 Τα ιπογραμιζμένα επιρίματα αντιγράπστε με τα ρίματα στα οπια αναφέροντε.

Ο περίπατος.

Χτες σιμφονίςαμε, να πάμε **ςίναβγα** στο βυνο με όλα τα απαρέτιτα. **Προι-προι** λιπον κςεκινίςαμε. **Αριςτερα** απλόνονταν το δάςος. **Μπροςτα** βούςε το ποτάμι. **Εδο** κε **εκι** **παντυ** ανταμόναμε κολχόζνικυς πυ δυλέβανε. Εμις διεφτινθίκαμε στο ποτάμι κε **αμέςος** πέςαμε στο νερο. Γέλια, φονες, τραγύδια. Ραντίζομε ο ένας τον άλο με νερο κε **χαρύμενα** όλι χαχανίζυν. Ο ίλιος κέι **δινατα**. Εςτανόμαςτε τον εαφτό-μας **πολι καλα** κε **πρόθιμα** ανεβένομε το βυνο. Μένομε **εκι** ος το ιλιοβαςίλεμα κε **κατάβραδα** γιρίζομε ςπίτι.

Γίμναζμα 61. Τα παρακάτο επιρίματα γράπςτε κε τέςαρες ςτίλες: ςτιν πρότι ςτίλι όςα απαντύνε ςτιν ερότιςι **πότε**; ςτι δέφτερι όςα απαντύνε ςτιν ερότιςι **πυ**; ςτιν τρίτι ςτιν ερότιςι **πός**; κε ςτιν τέταρτι ςτιν ερότιςι **πόςο** Π. Χ.

πότε;	πύ;	πος;	πόςο;
χτες	εδο	καλα	λίγο

Εδο, τόρα, ςιγα, λίγο, χορατα, διόλυ, αμέςος, εκι, αριςτερα, αβριο, καθόλυ, άςκιμα, πολι, αποβραδις, καταγις, αντίκρι, χτες, μεθάβριο, παραπολι, άκςαφνα, απόπςε, ολονιχτις, δεκςια, μακρια, οκςο, πέριςι, φέτο, ορέα, παλικαρίςια, θαρετα, διόλυ, νορις, έπιτα, μακρια, αντίκρι, κοντα, απόπςε, προχτες, γρίγορα, δορεαν, αλίθια, ςιγα, πυθενα, τριγίρο, άλοτε, επίτιδες.

Γίμναζμα 62. Γράπςτε επιρίματα με αντίθετι ςιμαςία.

Απάνο — κάτο	Καλα — άςκιμα
ιπςιλα — χαμιλα	Φτινα — ακριβα
Δεκςια —	Πολι —

Μακρια —	Γρίγορα —
Πίςο —	Σπανια —
Βαρια —	Δινατα —
Χοντρα —	Εκςο —

Γίμναξμα 63. Σκιματίςτε πρότασες με τα επιρίματα: **χτες, εδο, πολι, καθαρα.**

Γίμναξμα 64. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Πέςτε, πύ ι ιπογραμιζμένες λέκςες ίνε επίθετα κε πύ επιρίματα.

Τα πεδια ίνε (τί λογις;) **καλα**. Διαβάζο (πός;) **καλα**. Τα τετράδια ίνε (τί λογις;) **καθαρα**. Γράφο (πός) **καθαρα**. Τα δέντρα ίνε (τί λογις;) **ιπςιλα**. Πίδιςα (πύ;) **ιπςιλα**. Τα κςίλα αφτα ίνε (τί λογις;) **δινατα**. Χτίπιςα (πός;) **δινατα**.

Πολες φορες ι ίδια λέκςι μπορι να ίνε επίθετο κε επίριμα.

Στο λόγο μια τέτια λέκςι διακρίνομε αν ίνε επίθετο ί επίριμα απο τι ςιμαςία, πυ έχι.

Αν επικςιγι το υςιαςτικο, ίνε **επίθετο**. Αν επικςιγι το ρίμα ίνε **επίριμα**.

§11. Ιδιέτερες περίπτοςες κλίςις τον υςιαςτικον κε επιθέτον.

Θιλικα υςιαςτικα.

Ενικος αριθμος			Πλιθιντικος αριθμος	
Ον.		λέκςι	ι	λέκςες
Γεν.	τις	λέκςις	τον	λέκςεον
Ετ.	τι	λέκςι	τις	λέκςες
Κλ.		λέκςι		λέκςες

Πολα υσιαςτικα θιλικα ονόματα πυ τελιόνυνε σε **ι** κε κλίνοντε όπος ι **λέκςι**, διαφέρυνε απο τα άλα ομιοκατάλιχτά-τυς μονάχα στι γενικι τυ πλ. αρ. Αφτα εκςερετικα έχυνε κατάλικςι **εον** αντι **ον** (λεκςεον, πράκςεον).

Γίμναςμα 65. Κλίςτε κατα το όνομα λέκςι: ι **πράκςι** κε ι **τάκςι** με το επίθετο **μεγάλι**.

Υδέτερα υςιαςτικα

	Εν. αρ.	Πλ. αρ.
Ον.	το κράτος	τα κράτι
Γεν.	τυ κράτυς	τον κρατον
Ετ.	το κράτος	τα κράτι
Κλ.	κράτος	κράτι

Κατα **το κράτος** κλίνοντε κε τα ακόλυθα: το πλίθος, το δάςος, το άνθος, το πάχος, το μίκος, το πλάτος, το βάθος, το μέρος, το ίπςος κε άλα.

Γίμναςμα. 66. Κλίςτε το **δάςος** κε το **μέρος** με το επίθετο το **πλύςιο**.

Τα υδέτερα υςιαςτικα πυ τελιόνυνε σε **ος**, έχυνε τις εκςις διαφορες απο τα άλα υδέτερα στιν κλίςι.

Ι γενικι τυ εν. αρ. εκςον απο τι ςινιθιζμένι κατάλικςι τον υδετέρον **υ** έχι κε καταλιχτικο **ς**: τυ κράτ**υς**.

Ι ονομαςτικι τυ πλιθιντ. αρ. αντι τις ςινιθιζμένις κατάλικςις τον υδέτερον **α** ίνε **ι**: τα κράτ**ι**.

Αρςενικα επιθετα

	Εν. αρ.	Πλ. αρ.
Ον.	ο βαθις	ι βαθιι
Γεν.	τυ βαθι(ιυ)	τον βαθιον
Ετ.	το βαθι	τυς βαθιυς
Κλ.	βαθι	βαθιι

Πολα απο τα υδέτερα επίθετα, πυ τονίζυντε ςτι λίγυςα κλίνοντε όπος το επίθετο βαθις π.χ. ο πλατις, ο μακρις, ο παχις, ο φαρδις, ο βαρις, ο τραχις κε άλα.

Τα επίθετα αφτα ςτον πλιθιντικο αριθμο έχυνε τις κατάλιξες τον επιθέτον, πυ τελιόνυνε ςτον εν. αριθμο σε **ος**: ο βαθις — ι βαθι-**ι**, τυς βαθι-**υς**.

Γίμναζμα 67. Κλίςτε ο πλατις ποταμος κε ο παχις κορμος.

Γίμναζμα 68. Αντιγράπςτε τα παρακάτο. Σιμπλιρόςτε τις πρότασες Στι θέςι τον τελιον βάλτε τι λέξι, πυ ίνε ςτιν παρένθεςι ςτιν πτόςι, πυ χριάζετε.

Σίμερα αντίγραπςα όλα τα πραχτικα τον . . . (ςινεδρίαςι). Ολα τα καπιταλιςτικα . . . (κράτος) ετιμάζυνε πόλεμο κατα τις Ε.Σ.Σ.Δ. Ι καπιταλιςτες φιλακίζυνε, εξορίζυνε κε τυφεκίζυνε τυς αρχιγυς . . . (ςτάςι) ςτις χόρες-τυς. Στα καπιταλιςτικα . . . (κράτος) ίνε . . . (βαρις) ι όρι τις δυλιας.

§ 12. Αντονιμίες χτιματικες.

Πιανυ ίνε ο κίπος;	Ο κίπος ίνε **δικός-μυ**
Πιανυ ίνε ι πένα;	Ι πένα ίνε **δικί-ςυ**
Πιανυ ίνε το βιβλίο;	Το βιβλίο ίνε **δικό-τυ**
Πιανον ίνε ι κίπι ;	Ι κίπι ίνε **δικί-μας**
Πιανον ίνε ι πένες;	Ι πένες ίνε **δικές-ςας**
Πιανον ίνε τα βιβλία;	Τα βιβλία ίνε **δικά-τυς**

Ι λέξες πυ μπένυν αντι τον ονομάτον κε φανερόνυνε σε πιον ανίκι κάτι, λέγυντε **χτιματικες αντονιμίες**.

Γίμναζμα 69. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε ιπογραμίςτε τις λέξες, πυ φανερόνυνε σε πιον ανίκι το αντικίμενο.

Ο κίπος-μυ	Ο	κίπος	ίνε	δικός-μυ
Ι πένα-μυ	Ι	πένα	ίνε	δικί -μυ
Το βιβλίο-μυ	Το	βιβλίο	ίνε	δικό -μυ
Ι κίπι-μυ	Ι	κίπι	ίνε	δικί -μυ
Ι πένες-μυ	Ι	πένες	ίνε	δικές-μυ
Τα βιβλία-μυ	Τα	βιβλία	ίνε	δικά -μυ

Ος χτιματικες αντονιμίες μεταχιριζόμαστε τις περιςότερες φορες τυς αποκομένυς τίπυς τον προςοπικον αντονιμιόνε **μυ, ςυ, τυ, μας, ςας, τυς.** Μόνο για έμφαςι βάλυμε το επίθετο **δικος, ι, ο.**

Ι χτιματικι αντονιμία **δικός-μυ, (ι, ο)** παραςτένι ένα μόνο χτίτορα.

Γίμναζμα 70. Μετατρέπςτε το πρότο πρόςοπο τα χτιματικον αντονιμίον τον παρακάτο παραδιγμάτονε ςε δέφτερο κε τρίτο κε με τυς διο τρόπυς ςίφονα με το παρακάτο.

α) Τα παπύτςια-μυ ίνε κενύργια
β) Τα παπύτςια-ςυ ίνε κενύργια
γ) Τα παπύτςια-τυ ίνε κενύργια

Τα δικά-μυ τα παπύτςια ίνε κενύργια
Τα δικά-ςυ τα παπύτςια ίνε κενύργια
Τα δικά-τυ τα παπύτςια ίνε κενύργια

Το ρύχο-μυ ίνε καθαρο
Τα μαλιά-μυ ίνε χτενιζμένα
Ι εργαςία-μυ ίνε καλι.

Το δικό-μυ το ρύχο ίνε καθαρο
Τα δικά-μυ τα μαλια ίνε χνενιζμένα
Ι δικί-μυ εργαςία ίνε καλι.

Γίμναζμα 71. Ιπογραμίςτε τις χτιματικες αντονιμίες.

Το τραπέζι-μυ ίνε ιπςιλο	Το τραπέζι-μας ίνε ιπςιλο
Ι χόρα-μυ ίνε μεγάλι	Ι χόρα-μας ίνε μεγάλι
Το τόπι-μυ ίνε μικρο	Το τόπι-μας ίνε μικρο
Τα τραπέζια-μυ ίνε ιπςιλα	Τα τραπέζια-μας ίνε ιπςιλα
Ι αδελφές-μυ ίνε μεγάλες	Ι αδελφές-μας ίνε μεγάλες
Τα τόπια-μυ ίνε μικρα	Τα τόπια-μας ίνε μικρα.

Ι χτιματικες αντονιμίες **δικός-μας** κε **μας**, φανερόνυν πολυς χτίτορες.

Εχυμε λιπον διο λογιόνε χτιματικες αντονιμίες:

α) χτιματικες αντονιμίες πυ φανερόνυν ένα χτίτορα: **δικός-μυ** [ι,ο], **δικός-συ** [ι,ο], **δικός-τυ** [ι,ο].

β) χτιματικες αντονιμίες πυ φανερόνυν πολυς χτίτορες: **δικός-μας** [ι,ο], **δικός-σας** [ι,ο], **δικός-τυς** [ι, ο].

Γίμναζμα 72. Κςεχορίςτε στα παρακάτο παραδίγματα: **μυ, συ, τυ, μας, σας, τυς**, σε προσοπικες αντονιμίες κε σε χτιματικες.

Ο δάςκαλος μυ ίπε, πος εχτελο όπος πρέπι το σιβόλεό-μυ.

Μας ίπαν πολα ι δαςκάλι-μας για τιν Οχτοβριανι επανάςταςτι.

Νικο, χτες συ έδοςα το βιβλίο-συ.

Σας έφερα τα βιβλία-σας.

Τυ ίπα νάρθι με τον πατέρα-τυ.

Τυς δόσανε βραβία για τιν καλι εργασία-τυς.

Ι λέκςες **μυ, συ, τυ, μας, σας, τυς** μπορύνε να ίνε χτιματικες αντονιμίες κε προσοπικες.

Ι προσοπικες αντονιμίες φανερόνυν πρόσοπο, σινίθος προιγιέντε το ριμάτον κε γράφοντε πάντοτε χοριστα.

Ι χτιματικες αντονιμιες φανερόνυν το χτίτορα, ακολυ-

θυν πάντοτε το υςιαςτικο πυ προςδιορίζυν κε ενόνυντε μαφτο με το ενοτικο.

§ 13. Ρίματα παροκςίτονα κε οκςίτονα πρότυ κε δέφτερυ τίπυ

πλέκο	μελετο
ράβο	περπατο
τρέχο	τιμο
δυλέβο	τραγυδο
πιγένο	αγαπο
διαβάζο	μπορο.

Οςα ρίματα στο 1-ο πρόςοπο τυ ενεςτότα τελιόνυνε ςε **ο** κε τονίζυντε ςτι δέφτερι ςιλαβι απο τιν τελεφτέα, λέγυντε **παροκςίτονα: τρέχο, βρέχο.**

Οςα ρίματα, στο 1-ο πρόςοπο τυ ενεςτότα τελιόνυνε ςε **ο** κε τονίζυντε ςτιν τελεφτέα ςιλαβι, λέγοντε **οκςίτονα:** τιμο, μπορο.

Γίμναςμα 73. Αντιγράπςτε κε ιπογραμίςτε κε ςις τις καταλιξες τυ ενεςτότ,α τον ακόλυθον οκςιτόνον κε παροκςιτόνον ριμάτον. Παροκςίτονα, οκςίτονα α τίπυ. Οκςίτονα β τίπυ.

πλέκ**ο**	τιμ**ο**	αργ**ο**
πλέκ**ις**	τιμ**ας**	αργ**ις**
πλέκ**ι**	τιμ**α**	αργ**ι**
πλέκ**ομε**	τιμ**ύμε**	αργ**ύμε**
πλέκ**ετε**	τιμ**άτε**	αργ**ίτε**
πλέκ**υνε**	τιμ**ύνε**	αργ**ύνε**

Ι καταλιξες τον οκςιτόνον τυ β τίπυ διαφέρυνε απο τις καταλιξες τον παροκςιτόνον μόνον στο 1-ο πρόςοπο τυ πλιθ: αντι **όμε** έχυνε **ύμε** κε στο 2-ο

πρόςοπο τυ πλιθιντικυ αριθμυ αντι **ετε** έχυνε **ίτε.**

Τα οκςίτονα τυ α τίπυ έχυνε στον ενικο αριθμο στο 2-ο κε 3-ο πρόςοπο καταλιχτικο άτριφτο **α** αντις **ι**. Στον πλιθιντικο αριθμο στο 1-ο πρόςοπο έχυνε κατάλιξι **ύμε** όπος τα οκςίτονα τυ β τίπυ κε στο δέφτερο πρόςοπο **άτε** αντι **ετε** (παροκς.) κε **ίτε** (οκς. β τίπυ).

Γίμναςμα 73. Σχιματίςτε κατα το **τιμο** τα ρίματα **πιδο, τραγυδο** κε κατα το **αργο, μπορο, επιθιμο.**

Γίμναςμα 74. Τα ακόλυθα ρίμα γράπςτε-τα στο 2-ο κε 3-ο πρόςοπο τυ ενικυ αριθμυ (κατα το τιμο).

Γελο, βαστο, κιβερνο, απορροφο, ζιτο, αγαπο, καρτερο, σταματο, μελετο, διπςο.

Γίμναςμα 75. Αντιγράπςτε κε ιπογραμίςτε κε σις τις κατάλικςες τον ακόλυθον ριμάτον.

Παρατατικος

Παροκςίτονα	ΟΚΣΙΤΟΝΑ α. τίπος	ΟΚΣΙΤΟΝΑ β. τίπος
διάβαζ**α**	αγαπ-ύς-**α**	φορ-ύς-**α**
διάβαζ**ες**	αγαπ-ύς-**ες**	φορ-ύς-**ες**
διάβαζ**ε**	αγαπ-ύς-**ε**	φορ-ύς-**ε**
διαβάζ**αμε**	αγαπ-ύς-**αμε**	φορ-ύς-**αμε**
διαβάζ**ατε**	αγαπ-ύς-**ατε**	φορ-ύς-**ατε**
διάβαζ**αν**(ε)	αγαπ-ύς-**αν**(ε)	φορ-ύς-**αν**(ε)

Ο παρατατικος τον οκςιτόνον έχι τις κατάλικςες τον παροκςιτόνον, προςλαμβάνι όμος μετακςι ρίζας κε κατάλικςις το πρόςφιμα **υς**: αγαπ-**ύς**-**α** τιμ-**ύς**-**α.**

Γίμναςμα 76. Σχιματίςτε τον παρατατικο τον ακόλυθον ριμάτον: **φορο, ζο, απεργο, αφερο.**

Κςεχορίςτε το πρόςφιμα **υς** απο τι ρίζα κε τιν κατάλικςι.

Γίμναςμα 77. Ιπογραμίςτε κε σις, αφυ πρότα αντιγράπςετε τις κατάλικςες τον ακόλυθον ριμάτον.

Αοριστος

Παροκςίτονα	Οκςίτονα α. τίπος.	Οκςίτονα β. τίπος
έπλεκ - ςα	αγάπ - ι - ςα	εφτίχ - ι - ςα
έπλεκ - ςες	αγάπ - ι - ςες	εφτίχ - ι - ςες
έπλεκ - ςε	αγάπ - ι - ςε	εφτίχ - ι - ςε
επλέκ - ςαμε	αγαπ - ί - ςαμε	εφτιχ - ί - ςαμε
επλέκ - ςατε	αγαπ - ί - ςατε	εφτιχ - ί - ςατε
έπλεκ - ςα ν)	αγαπ - ί - ςαν(ε)	εφτίχ - ι - ςαν

Ο αόριστος τον οκςιτόνον έχι τις κατάλικςες τον παροκςιτόνον, προςλαμβάνι όμος μετακςι ρίζας κε κατάλικςες το πρόςφιμα **ι**: αγάπιςα, κάποτε το **ε** μπόρεςα κε ςπάνια το **α** δίπςαςα.

Μέλοντας κςακολυθιτικος κε ςτιγμικος

Παροκςίτονα.

Εν. Πλέκ**ο**, Μ. Κς. θα πλέκ**ο**, θα πλέκ**ις** κ.τ.λ.

Οκςίτονα

Εν. τιμ**ο**, Μ. Κς. θα τιμ**ο** θα τιμ**ας** κ.τ.λ.

Παροκςίτονα

Αορ. έπλεκ**ςα**, Μ. στιγμ. θα πλέκςο, θα πλέκςις κ.τ.λ

Οκςίτονα

Αορ. τίμ**ιςα**, Μ. στιγμ. θα τιμ**ίςο**, θα τιμ**ίςις** κτ.λ.

Τα οκςίτονα ςκιματίζυνε τυς μέλοντες όπος κε τα παροκςίτονα

Προσταχτικι κςακολ. κε ςτιγμικι.
Κςακολ. προσταχτικι

Παροκςίτονα	Οκςίτονα
Ας δένο, ας δένις κ. τ. λ.	Ας νικο, ας νικας κτλ.

Στιγμικι προσταχτικι

Παροχςίτονα

Ας δέςο, ας δέςις (δέςε) κ.τ.λ.

Οκςίτονα

Ας νικίςο, ας νικίςις (νίκιςε) κ.τ.λ.

Τα οκςίτονα ςκιματίζυνε κε τις προςταχτικες όπος τα παροκςίτονα.

Ενεςτος με κατάλικςι ομε υμε, ιυμε.

δέν-ομε	θιμ-ύμε	αγαπ-ιύμε
δέν-εςε	θιμ-άςε	αγαπ-ιέςε
δέν-ετε	θιμ-άτε	αγαπ-ιέτε
δεν-όμαςτε	θιμ-ύμαςτε	αγαπ-ιύματε
δεν-εςτε	θιμ-άςτε	αγαπ-ιέςτε
δέν-οντε	θιμ-ύντε	αγαπ-ιύντε.

Τα ρίματα πυ έχυνε τιν κατάλικςι **ιύμε** ςκιματίζοντε όπος τα ρίματα, πυ έχυνε τιν κατάλικςι **ομε** με μόνι τι διαφορα, ότι ς'όλα τα πρόςοπα πέρνυνε μπροςτα ςτιν κατάλικςι το μιςότριβο φτόνκο **ι**. Τα ρίματα πυ τελιόνυνε ςε **υμε** έχυνε ςτο 2-ο κε 3-ο εν. πρόςοπο κε ςτο 2-ο πλιθιντικο πρόςοπο πρότο καταλιχτικο άτριφτο τον **α** αντι τυ **ε**. Στο 1-ο πλιθ. πρ.έχυνε πρότο καταλιχτικο άτριφτο τον **υ** αντι τον **ο**.

Γίμναζμα 78. Σκιματίςτε κατα το **αγαπιύμε** τα ρίματα: **ςτεναχοριύμε** κε τιρανιύμε. Κατα το **θιμύμε** τα ριματα: λιπύμε κε κιμύμε. Τις κατάλικςες ιπογραμίςτε.

Παρατατικος

δεν-όμυν	θιμ-όμυν	αγαπ-ιόμυν
δεν-όςυν	θιμ-όςυν	αγαπ-ιόςυν
δεν-όταν	θιμ-όταν	αγαπ-ιόταν
δεν-όμαςτε	θιμ-όμαςτε	αγαπ-ιόμαςτε
δεν-όςαςτε	θιμ-όςαςτε	αγαπ-ιόςατε
δεν-όντανε	θιμ-όντανε	αγαπ-ιόντανε

Ο παρατατικος τον ριμάτον πυ τελιόνυνε στο 1-ο εν. πρόσοπο τυ ενεστότα σε **ομε** κε **υμε** έχι τις ίδιες κατάλιξες.

Τις ίδιες κατάλιξες έχι κε ο παρατατικος τον ριμάτον, πυ τελιόνυνε σε **ιυμε** στο 1-ο εν. πρ. τυ ενεστότα με τι διαφορα ότι φιλάγι το μισότριβο **ι** κε στιν κατάλιξι τυ παρατατικυ.

Γίμναζμα 79. Σχιματίστε κατα το **αγαπιόμυν** τυς παρατατικυς **στενοχοριόμυν** κε **τιρανιόμυν**.

Αόριστος

εδέ-θικα	εθιμί-θικα	αγαπί-θικα
εδέ-θικες	εθιμί-θικες	αγαπί-θικες
εδέ-θικε	εθιμί-θικε	αγαπί-θικε
εδε-θίκαμε	εθιμι-θίκαμε	αγαπι-θίκαμε
εδε-θίκατε	εθιμι-θίκατε	αγαπι-θίκατε
εδέ-θικαν	εθιμί-θικαν	αγαπί-θικαν

Τα ρίματα πυ τελιόνυνε στο 1-ο πρόσοπο τυ ενεστότα σε **υμε** κε **ιυμε** στον αόριστο έχυνε τις ίδιες κατάλιξες με τα ρίματα πυ τελιόνυνε στο 1-ο πρόσοπο τυ ενεστότα σε **ομε**.

Μπροστα απο τιν κατάλιξι τυ αόριστυ πέρνυνε τον άτριφτο **ι**: εθιμί-θικα, αγαπί-θικα.

Γίμναζμα 80. Σχιματίστε τυς αόριστυς **στενοχορίθικα** κε **τιρανίθικα**.

Μέλοντας ξακολυθιτικος

θα δέν-ομε	θα θιμ-ύμε	θα αγαπ-ιύμε
θα δέν-εσε	θα θιμ-άσε	θα αγαπ-ιέσε
θα δέν-ετε	θα θιμ-άτε	θα αγαπ-ιέτε
κ.τ.λ	κ.τ.λ.	κ.τ.λ.

Ο μέλοντας ξακολυθιτικος σχιματίζετε ομαλα: με το θα κε τον ενεστότα.

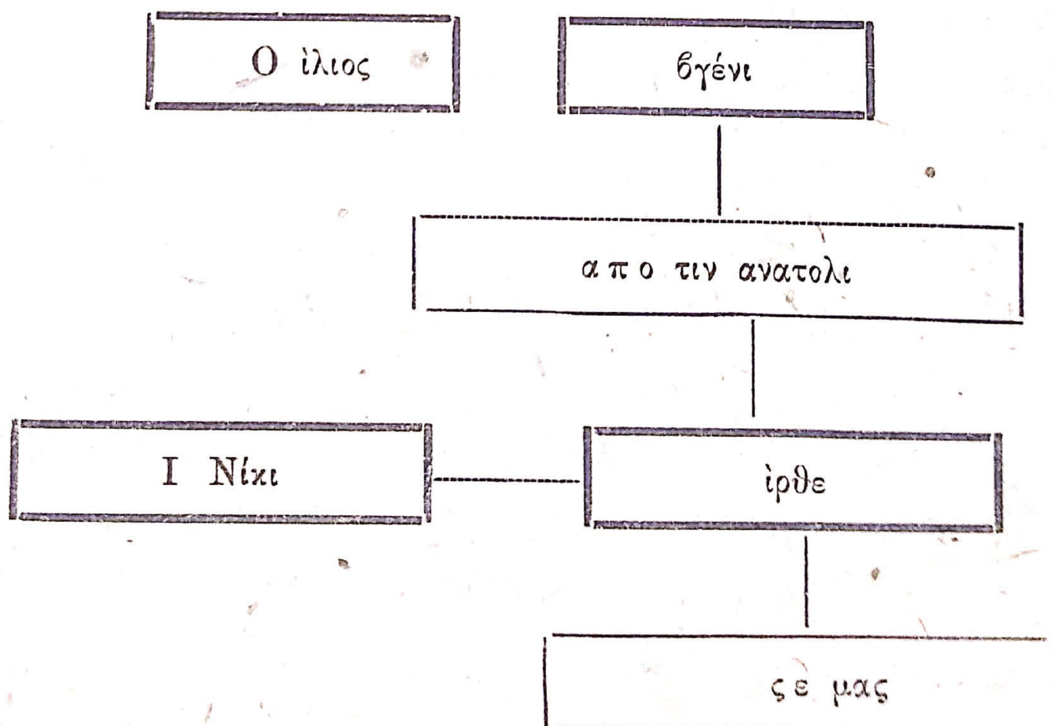
Μέλοντας ςτιγμικος.

θα δε-θο	θα θιμι-θο	θα αγαπι-θο
θα δε-θις	θα θιμι-θις	θα αγαπι-θις
θα δε-θι	θα θιμι-θι	θα αγαπι-θι
κ.τ.λ.	κ.τ.λ.	κ.τ.λ.

Ο μέλοντας στιγμιέος ςκιματίζετε με τον ίδιο τρόπο: με το θα, τιν κατάλικςι τυ ενεςτότα κε το πρόςφιμα **ϑ.**

§ 14. Πρόθεςι.

Ο ίλιος βγένι απο τιν ανατολι.

Ερχομε **απο** το ςκολιο. Αγόραςα βιβλία **για** το ςκολιο. Θα πάγο **ος** το ςκολιο. Πιγένο **προς** το ςκολιο. Ο δάςκαλος έρχετε **ςτο** ςκολιο.

Ι λέξεις **απο, για, σε, σ, προς, ος, δίχος** κε άλες ίνε **π ρ ό θ ε σ ε σ**.

Δίχνυνε τις σχέσες τις μιας λέξις με τιν άλι.

Ι πρόθεσες έχυνε σιμασία μονάχα με τις λέξες χοντα στις οπίες βρίσκοντε. Ι πρόθεσες όπος κε τα άρθρα δεν αποτελύνε μέλι τις πρότασις.

Γίμναζμα 81. Αντιγράπστε κε ιπογραμίστε τα υσιαστικα, πυ έρχοεν ιετερα απο τιν πρόθεσι. Γράπστε-τα χοριστα με τιν πρόθεσι κε πέστε σε πια πτόσι βρίσκοντε.

Τα πρόβατα βγίκανε για τι βοσκι. Τα πρόβατα έρχοντε απο το χοριο. Τα πρόβατα πάνε προς το βυνο. Τα πρόβατα ίνε δίχος σκίλο. Πάνε μονάχα με το βοσκο. Θα ανεβύνε στο βυνο. Θα μίνυν εκι ός το βράδι

Ι πρόθεσες όλες σιντάσοντε με ετιατικι.

§ 15. Σίνδεζμος.

Γίμναζμα 82. Βρέστε πρότα πρότασες, στις οπίες ι σίνδεζμι **κε, αλα, μα, όμος** ενόνυν ο μ ο ι δ ι μ έ λ ι τ ι ς πρότασις κε κατόπιν λόγυς στυς οπίυς ι ίδιι σίνδεζμι να ενόνυνε κ σ ε χ ο ρ ι σ τ ε ς α π λ ε ς π ρ ό τ α σ ε ς.

Ο ίλιος φοτίζι κε ζεστένι. Ανέτιλε ο ίλιος κε ι ομίχλι σκορπίστικε. Ι κολχόζνικι θερίζυνε με τι θεριστικι μιχανι κε όχι με το δρεπάνι. Το καλοκέρι μαζέβι κε το χιμόνα τρόγι. Βιάστικα, αλα άργισα. Ο κινιγος σκότοσε ένα λαγο, μια πάπια, κε μιά αλεπυ. Ο κερος ίνε πιο θερμος, τα χελιδόνια όμος ακόμι δεν ίρθαν. Ο σίντροφος φρόντιζε για τι φοτια, κε εγο επσάρεβα. Πιάναμε μπαρμπύνια, κεφάλυς κε ζμαρίδια. Ελαμπσε ι αστραπι, κε κρότισε ι βροντι. Ο βοσκος παρακολυθύσε το κοπάδι κε χαρύμενα έπεζε τον αβλότυ. Ο σταθμάρχις σφίριξε, κε το τρένο κσεκίνισε. Ο Νίκος ίρθε στο σπίτι, μα ίταν πια αργα.

I σίνδεζμι ενόνυν ίτε ομοιδι μέλι τις πρότασις, ίτε κε πρότασες.

I σίνδεζμι, όπος κε ι πρόθεσες, δεν έχυνε μόνιτυς σιμασία κε γιαφτο δεν λογαριάζοντε μέλι τις πρότασις.

§ 16. Παραγογι τον λέκςεον.

Ρίζα, χαραχτίρας, πρόβαλμα κε πρόσφιμα.

άνθροπ**ος**	γράφ-**ο**	γράφ-**ομε**
ανθρόπ**υ**	γράφ-**ις**	γράφ-**ετε**
άνθροπ**ο**	γράφ-**ι**	γράφ-**υνε**
άνθροπ**ε**		

Το κιριότερο μέρος τις λέκςις πυ επαναλαβένετε σε πολες λέκςες κε ίνε αμετάβλιτο στιν κλίςι κε τον σχιματιζμο, κε έχι παντυ τιν ίδια σιμασία, ονομάζετε **ρίζα: γράφ-ο, γράμ-α, γράφ-ι, γραμα-τέας**

πλέκ-ο,	έπλεκ-α,	έπλεκ-σα.	
γράφ-ο,	έγραφ-α,	έγραπ-σα,	γράφ-ι
δέν-ο,	έδεν-α,	έδες-α,	δέ-μα

Το τελεφτέο γράμα τις ρίζας, πυ μπορι μερικες φορες να αλάκςι (έγραφ-α, έγραπ-σα) κε κάποτε να χαθι ολοςδιόλυ (έδεν-α, έδε-σα), λέγετε **χαραχτίρας.**

φέρο	**ιπο**μονι	βάλο
διαφέρο	**δια**μονι	**δια**βάλο
αναφέρο	**ανα**μονι	**κατα**βάλο
καταφέρο	**επι**μονι	**προς**βάλο
προφέρο		**ανα**βάλο
ιποφέρο		**επι**βάλο

Το μέρος τις λέξις, πυ στέκι μπροστα στι ρίζα κε δίνι στι λέξι νέα σιμασία, ονομάζετε **πρόβαλμα.**

Γίμναζμα 83. Αντιγράπστε πρότα τις λέξες μιας ρίζας, ίστερα τις άλις, κατόπιν τις τρίτις κε τελεφτέα τις τέταρτις. Ιπογραμίστε τι ρίζα χορις το χαραχτίρα.

Π. Χ. επαναστατο **επαναστα**-το.

Επαναστατο. Εχτέλεσι. Αγονίζομε. Εργάτις. Επανάστασι. Εχτελο. Αγόνας. Εργάζομε. Επαναστατικος. Αγόνιζμα. Εργατικος. Επαναστάτις. Εργασία. Αγονιστις. Απεργος. Αντεπανάστασι. Ιπερεχτέλεσι. Απεργία. Αντεπαναστάτις.

Γίμναζμα 84. Αντιγράπστε απο το άρθρο τις ιπογραμιζμένες λέξες. Κσεχορίστε τι ρίζα απο τιν κατάλιξι.

Το καθίκον-μας.

Το καθίκον κάθε προλετάριυ ίνε, να **ιπερασπίζετε** τι σοςιαλιστικί-μας πατρίδα, τιν Ε.Σ.Σ.Δ. Για τιν **ιπεράσπισι** τις Ε.Σ.Σ.Δ. κάθε στιγμι πρέπι να ίμαστε έτιμι. **Ιπερασπιστες** τις Ε.Σ.Σ.Δ. ίνε όχι μόνον ι εργαζόμενι τον Σοβετικον χορον, αλα κε ι εργαζόμενι όλυ τυ κόζμυ. **Ανιπεράσπιστι** λιπον δε θα μίνι ι χόρα-μας ποτε.

Γίμναζμα 85. Αντιγραπστε τα παρακάτο κε ιπογραμίστε με διο γραμες τι ριζα κε με μια γραμι το πρόβαλμα τον λέξεον, πυ κσεχορίζομε.

Ο επιστάτις τις τάξις έχι ένα τετράδιο, όπυ **καταγράφι** όλυς τυς μαθιτες.

Το σκολιό-μας έχι έξο στιν προμετοπίδα-τυ τιν επιγραφι: «Ελινικι Σοβετικι σκολι Ι-ις βαθμίδας».

Ο δάσκαλος **ιπογράφι** μετα τιν εξέλενξι τις γραφτες εργασίες τον μαθιτον.

Γίμναζμα 86. Γράπστε όλες τις λέξες, πυ να έχυνε τις ίδιες ρίζες με τις ακόλυθες: 1) σίντροφος, 2) όμιλο, 3) γράφο, 4) εργάζομε.

Γίμναζμα 87. Με τα προβάλματα **ανα, δια, ιπο, επι** κε τι λέξι **μένο** σχιματίστε νέες λέξες. Μάφτες τις νέες λέξις σχιματίστε πρότασές.

Π. Χ. Διαμένο στο χοριο Μερτζαν.

Γίμναζμα 88. Γράπστε λέκσες με αντίθετι σιμασία.

ράβο — κσεράβο	ριζόνο —
κυμπόνο —	φορτόνο —
γράφο —	ντίνομε —
κολνο —	βιδόνο —
καρφόνο —	μπερδέβο —

Γίμναζμα 89. Αντιγράπστε τις ακόλυθες λέκσες κε ιπογραμίστε τα προβάλματα. Σκιματίστε πρόταςες μαφτες τις λέκσες (προφορικα).

Καλο, προςκαλο, παρακαλο, προκαλο, ςινκαλο, ανακαλο.

Θετο, προςθέτο, αναθέτο, διαθέτο, ιποθέτο, καταθέτο, μεταθέτο.

Γράφο, ιπογράφο, διαγράφο, περιγράφο, επιγράφο, καταγράφο.

Κινο, ανακινο, μετακινο, ιποκινο, παρακινο.

Γίμναζμα 90. Αντιγράπστε τις παρακάτο λέκσες κε ιπογραμίστε τα προβάλματα.

Αποφέβγο, απομακρίνομε, αποκλίο, αποβάλο, αποςίρο,
Αντιγράφο, αντιλέγο, αντικρύο, αντιτάσο, αντικαθρεφτίζο.
Αναβάλο, αναθέτο, αναμένο, αναζιτο,
Διαμένο, διαφιλάτο, διαγράφο, διαλέγο, διαφέρο διατιρο.
Ιπογράφο, ιποβάλο, ιπομένο, ιποφέρο ιποςκάφτο, ιποβοιθο.

Το κομάτι τις λέκσις, πυ βρίςκετε ανάμεσα στι ρίζα κε τιν κετάλικσι, λέγετε **πρόςφιμα**. Το πρόςφιμα όταν ςκιματίζι νέα λέκσι, δίνι κε ςιμπλιροματικι ςιμαςία ς'αφτιν

Γίμναζμα 91. Στις ακόλυθες λέκσες μετακσι ρίζας κε κατάλικσις γράπστε το πρόςφιμα **ακ**. Προςέκστε, πος τιυτοτρόπος αλάζι ι ςιμαςία τις λέκσις.

Π.Χ. χορτάρι — χορταρ-άκ-ι. Χορτάρι, κεφάλι καλίβι, άλογο, πεδι, κυτι, μάτι, παράθιρο, Κόστας, Πάβλος.

Γίμναζμα 92. Στις ακόλυθες λέκσες ανάμεσα στι ρίζα κε στιν κατάλικσι βάλτε το πρόςφιμα **ιτς**.

Π.Χ. θία — θί-τς-α.

Κιριακι, Σοφία, μάνα, αδελφι, μιτέρα, καρφι, Πινι.

Γίμναζμα 93. Στις ακόλυθες λέκσες ανάμεσα στι ρίζα κε στις κατάλικσες βαλτε το πρόςφιμα **υλ**.

Ανθι, μιτέρα, ράχι, Γιάννκος, Πάνος, γινέκα, μάνα.

Γίμναζμα 94. Κσεχορίστε το **πρόβαλμα, το πρόςφιμα** κε **τιν κατάλικσι**, τον ακόλυθον λέκσεον κε γράπστε τα κομάτια αφτα τις λέκσις σε ένα τέτιο πίνακα.

Ρίζα.			Κατάλικσες
Πρόβαλμα	Ρίζα	Πρόςφιμα	»
αντ	επαναστατ κεφαλ κεφαλ	ιχ αχ	ις ι ι

Χέρι πρόςθεσι, παραθιράκι, χερύλι, βυναλάκι ιπεραςπιςτις, μανύλα, αναμένο, μιτίτςα, κοκινοπος, κόκινος πραςινοπος.

Γίμναζμα 95. Αντιγράπστε τα παρακάτο. Πέςτε, τι φτόνκυς (ιχικυς ί αιχυς) έχομε μετα το πρόβαλμα **προς** στα παραδίγματα τις αριςτερις στίλις κε τί στα παραδίγματα τις δεκσιας.

προςτάζο	προςβάλο
προςθέτο	προςδιορίζο
προςφέρο	προςμένο
προςέχο	προςλαμβάνο

Το **ς** τυ προβάλματος προς ακύετε ος **ζ** μπροστα στυς ιχικυς τριβάμενυς φτόνκυς, γράφετε όμος με **ς** όπος κε στιν περίπτοσι πυ τον ακολυθι άιχος τριβάμενος φτόνκος.

§ 17. Σίνθετες λέκςες.

Γίμναξμα 96. Τις ακόλυθες σίνθετες λέκςες χορίςτε ςε διο. Ιπογραμίςτε τις ρίζες κε τον διο λέκςεον.

Ο δαςοφίλακας. Ο φίλακας τυ δάςυς.
Ο χτινοτρόφος. Ο τροφος των χτινον.
Ο κςιλοκόπος . . .
Ο γιδοβοςκος . . .
Ο νεροκυβαλιτις . . .
Ο καπνεργάτις . . .
Ο μιχανοδιγος . . .
Ο γραματοκομιςτις . . .

Λέκςες με διο ρίζες ονομάζοντε **σίνθετες**

Στις σίνθετες λέκςες ενυτικος άτριφτος ίνε το **ο** (αβλόπορτα, κριφόμιλο)˙ σπάνια ίνε κε το **ι** (βαριχιμονια, πολικερία)

Γιμναξμα 97. Απαντίςτε ςτις ακόλυθες ερότιςες γραφτα με σίνθετες λέκςες.

Πός λέγετε το πυλι τις θάλαςας; Πός λέγετε εκίνος, πυ έχι ςτρονκιλο πρόςοπο; Πός λέγετε εκίνος, πυ πέζι χάρτια; Πός λέγετε ι άμακςα, πυ τιν κυβαλυν βόδια; Πός λέγετε εκίνος, πυ έχι γλικια φονι; Πός λέγετε ο πόνος τυ κεφαλιυ; Πός λέγετε ο πόνος τυ δοντιυ; Πός λέγετε το εργοςτάςιο τον καπνον με μια λέκςι;

Γίμναξμα 98. Σχιματίςτε πρότασες με τις λέκςες:

Αεροπλάνο, ατμομιχανι, νερόμιλος, πικνοφίτεφτο, ολιγογράματος, μονονικοκίρις, μεροκάματο, μεγαλόςομος, σφιχτοχέρις, κοζμογιριζμένος, ροδοςτεφανομένος, μαχεροβγάλτις, κςινόγαλα, κςερότοπος, μοναχογιος, βαρικαρδίζο.

Γίμναξμα 99. Απτις ακόλυθες λέκςες ςχιματίςτε σίνθετες.

Κςερος+τόπος, μάβρο + χόμα, αγρία + ελια, πλατις + γίρος, αγριος + άνθροπος, ρίζι + γαλα, άςπρα + ντιμένος, κοζμος + γιριζμένος, μεγάλος + σόμα, λαγος + καρδια, καλα + μαθιμένος, ςιχνα + ροτο, γαλανα + μάτια, καλος + καρδια, τράγος + γένι, θάλαςα + μάχυμε, κριφα + μιλο, καλα + περνο, χορέβο + πιδο, ανεβένο + κατιβένο, ςτραβος + πόδι.

Γίμναζμα 100. Χορίςτε τις ακόλυθες ςίνθετες λέκςες ςε δια.

Π.Χ. μερονίχτι μέρα + νίχτα.

μερονίχτι	ςιχνοροτο
λαχανόκιπος	ςτροβοκιτάζο
αβλόπορτα	γλικόλογος
πετροκάρβυνο	ανιχτομάτις
μαχεροπίρυνα	μερομίςτι
γινεκόπεδα	μεροδύλι.

Ιπάρχυνε ςίνθετες λέκςες κε χορις τυς ενοτικυς άτριφτυς **ο** κε **ι**

Κομπάρτια, δεκαετία, ικοςαετία, τρίγονο, τετράγονο, πεντάγονο, εκςάγονο, δίπατο (ςπίτι), τρίπατο, τετράπατο,

Γίμναζμα 101. Τις ακόλυθες ςίνθετες κε ςινάμα ςιντομεβμένες ονομαςίες γράπςτε ολόκλιρες.

Κ.Ε Π.Κ.Κ. (μπ), Π.Λ.Κ.Ε.Ν, Κομιντέρνα, Κ.Ι.Ν, Σ.Λ.Ε, Σ.Σ.Σ.Δ, Κυζμπας, Ναρκομπρος, Κ.Ε.Ε. Δονμπας, Γεπευ, προφςογιυζ, Μετεςε.

§ 18. Σιντραβιγμος.

1)	θα αρχίζο	θ'αρχίζο
	θα αργίζο	θ'αργίζο
	θα ερθο	θάρθο
2)	να ακονο	θ'ακονο
	να αλίφο	ν'αλίφο
	να έρθο	ν'άρθο

Μετα τις βοιθιτικες λέκσες **θα** κε **να** αν ακολυθι λέκσι, πυ αρχίζι απο άτριφτο **α**, τότε απο τυς διο όμιυς άτρίφτυς πυ ίνε τιυτοτρόπος πλάι-πλάι, ο ένας μπορι κε να μι λέγετε κε τότε δε γράφετε (θα αρχίζο — θ'αρχίζο, θα ακονο—θ'ακονο, να ακονο — ν'ακονο).

Αν ακολυθι τις λέκσες **θα** κε **να** λέκσι, πυ αρχίζι απο **ε**, τότε απο τυς διο άτριφτυς πυ ίνε πλάι-πλάι, αποβάλετε το **ε** (θα ερθο — θ'άρθο, να έρθο — ν'άρθο).

Στι θέσι τυ άτριφτυ πυ αποβάλετε βάλομε το σιμάδι (') πυ λέγετε **απόστροφος**.

Αφτο πυ γίνετε στις λέκσες αφτες λέγετε **σιντραβιγμος**.

Γίμναζμα *102.* Αντιγράπστε τις ακόλυθες πρότασες, κε κάντε το σιντραβιγμο.

Μετα ένα μίνα θα αρχίσι ι σπορα. Ι χορικι πρέπι να έχυνε όλα όσα χριάζοντε. Πρέπι να έμπυν στι δυλια έτιμι. Αν προετιμαστυν όπος πρέπι δε θα έχυν να φοβιθυν τίποτε. Εγο κε ο Νίκος θα ανεβύμε το βυνο. Εκι θα ακύσομε τις φονες τον αιτον. Θα αφίσομε το βυνο κε θα κατεβύμε το βράδι.

Γίμναζμα *103.* Ιπιγραμίστε κε σις, αφυ πρότα αντιγράπσετε στα τετραδιά-σας τις περίπτοσες όπυ το **θα** κε το **να** ακολυθι λέκσι απο άτριφτο κε όμος δε γίνετε σιντραβιγμος.

Ο πατέρας-μυ **θα ε**νεργίσι **να ε**ργαστι στο εργοστάσιο τυ καπνυ.

Ο πατέρας-μυ **θα επ**ιμένι **να ε**φαρμόσι τιν απόφασί-τυ αφτι.

Σίμερα **θα έ**ρχετε ο νέος διεφθιντις τυ εργοστασίυ.

Μπορύμε να πύμε κε να γράφυμε τις λέκσες χορις σιντραβιγμο.

Ινε μάλιστα μερικες περίπτοσες, όπυ σιντραβιγμος δεν μπορι να γίνι (θα έρχομε, θα ενεργο).

Γίμναζμα 104. Αντιγράπςτε κε ιπογραμίςτε τυς σιντραβιγμυς στις ακόλυθες λέκσες.

τα αμάκσια	τ'αμάκσια
τα άλογα	τἄλογα
τα αερόπλανα	τ'αερόπλανα
τα άχερα	τἄχερα
τα αλέτρια	τ'αλέτρια
το αμάκσι	τ'αμάκσι
το άλογο	τἄλογο
το αερόπλανο	τ'αερόπλανο
το άχερο	τἄχερο
το αλέτρι	τ'αλέτρι

Ο καταλιχτικος άτριφτος τυ υδετέρυ άρθρυ παθένι σιντραβιγμο.

Μαζι με το ακόλυθο **α** αποτελι ένα **α**, όταν ίνε κε αφτο **α** κε αποβάλετε, όταν ίνε **ο** (τα άλογα — τἄλογα, το άλογο — τ'άλογο).

Γίμναζμα 105. Αντιγράπςτε τα παρκάτο κε ιπογραμίςτε κε ςις τις ιπογραμιζμένες λέκσες.

Ιχαμε σίμερα γραφι **κε** ανάγνοςι.

Ι Νίνα, ο Λάμπις **κε ο** Κόστας πίγαν περίπατο.

Ο Πέτρος ύτε ίρθε **κε ύτε** θα έρθι.

Ιχαμε σίμερα γραφι **κι α**νάγνοςι.

Ι Νίνα, ο Λάμπις **κι ο** Κόστας πίγαν περίπατο.

Ο Πέτρος ύτε ίρθε **κι ύτε** θα έρθι.

Ο Βάςος, ι Μάρο **κε ι** Βάλια διαβάζυνε μαζι.
Πάβλε, πίγενε κε έλα.

Ο Βάςος, ι Μάρο **κ' ι** Βάλια διαβάζυνε μαζι.
Πάβλε πίγενε **κ'** έλα.

Ο άτριφτος τυ **κε** παθένι κε αφτος ςιντραβιγμο μπροςτα απο τις λέκςες, πυ αρχίζυνε απο άτριφτο φτόγκο. Μπροςτα απο τις λέκςες πυ αρχίζυνε απο τυς άτριφτυς **ε** κε **ι**, ο άτριφτος τυ **κε** αποβάλετε ολοκλιροτικα (κε έλεγα — κ' έλεγα· κε ίπα — κ' ίπα). Μπροςτα απο τις λέκςες πυ αρχίζυνε απο **α**, **ο**, **υ** ο άτριφτος τυ **κε** πάλιν αποβάλετε, μαλακόνι όμος τι φονι τυ **κ**. Το μαλάκομα αφτο τις φονις ςιμιόνομε με το **ι** (κε άλα—κι άλα· κε ο Νίκος—κι ο Νίκος· κε ύτε — κι ύτε).

Ι λέκςες **θα**, **να**, κε το άρθρο **το** όταν ςιντραβιύντε, γράφοντε μαζι.

(θα αφίςο — θ'αφίςο, να αρχίςο—ν'αρχίςο, το άροτρο—τἄροτρο).

Ο ςίνδεζμος **κε** όταν παθένι ςιντραβιγμο, γράφετε πάλιν χοριςτα.

Βάλομε απόςτροφο κοντα ςτον κε, όταν ι ακόλυθι λέκςι αρχίζι απο **ε**, **ι** (κε έλεγα κ' έλεγα κε ίρθε κ' ίρθε).

Δεν βάλομε απόςτροφο κοντα ςτον **κε** όταν ι ακόλυθι λέκςι αρχίζι απο **α**, **ο**, **υ** (κε αφτα—κι αφτα, κε όλα — κι όλα, κε ο υρανος—κι ο υρανος).

Γίμναζμα 106. Αντιγράπςτε τα παρακάτο κε κάντε ςιντραβιγμο εκι όπυ μπορι να γίνι.

Ενορις θα αρχίςι φέτο ι ςπορα. Δε θα αφίςομε ακαλιέργιτες γέες. Θα έχομε φέτο περιςότερα τράχτορα, θεριςτικες κε αλονιςτικες μιχανες. Θα αφκςίςομε τον αριθμο τον κομπάιν. Δεν θα περιφρονίςομε όμος ύτε το άροτρο,

ύτε κε το άλογο. Πολι ακόμι θα μας οφελίσυν κε αφτα. Κάθε κολχόζνικος πρέπι να αγονιστι για τιν πιότιτα τις εργασίας. Πρέπι να αποκλιστύνε απο τα κολχόζια ι τερπέλιδες κε ι φιγόπονι για να έχομε καλίτερα αποτελέζματα κε μεγαλίτερες επιτιχίες στο αγροτικο-ικονομικο μέτοπο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Τριτος χρόνος.

Τέταρτος χρόνος

Перевод утвержден заведующим Сев. Кав. КрайОНО
Редактор Х. КАЧАЛОВ. Тех. ред. К. КЯХИДИ. Отвес. корректор С МУРАНОВ
Издание № 61. Сдано в набор 8 августа 1933 г. подп. в печать 20 августа 1933
СатФормат Я-5. Печ. листов 8,35 бум. листов 4,175 по 58,500 зн. Тираж 8,500
УполКрайлит П-3977. Типография „Коммунист“. Ростов-Дон. Заказ № 1725

Цена 55 коп.
В перепл. 80 коп.

Άδετο 55 καπ.
Δεμένο 80 καπ.

К. ТОПХАРА

УЧЕБНИК ГРЕЧЕСКОГО ЯЗЫКА
ДЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

ЧАСТЬ ВТОРАЯ
3-й и 4-й ГОД ОБУЧЕНИЯ

Утверждено зав. Сев. Кав. КрайОНО

СКЛАД ИЗДАНИЯ
Ростов н-Д, Московская 53
КНИГОЦЕНТР